

OSLO PENSJONSFORSIKRING

ÅRSRAPPORT 2016

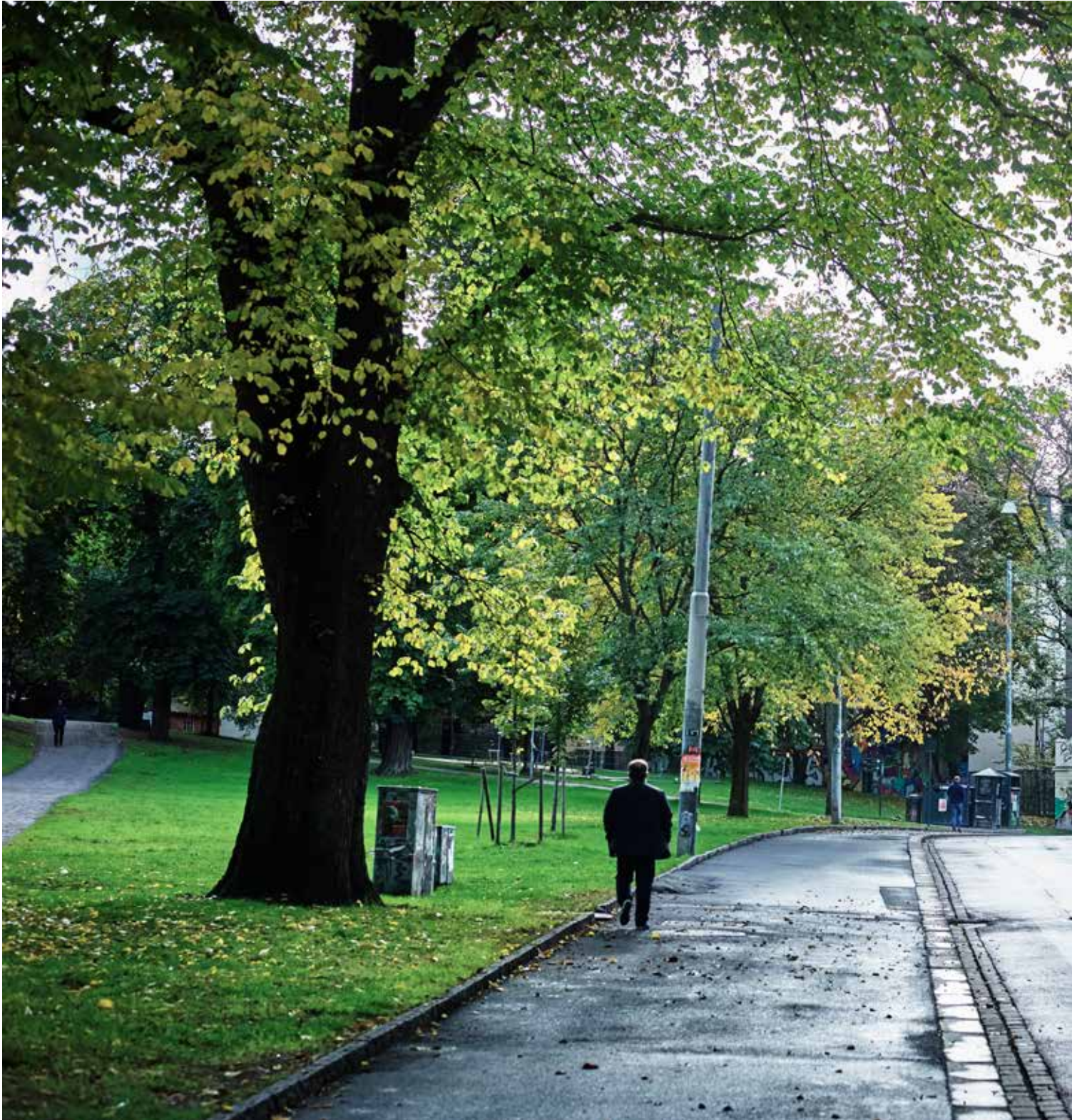

Foto: Øivind Haug, oivindhaug.com (bybilder) / Olav Heggø, fotovisjon.no (adm. dir. og styret)

Innhold

Nøkkeltall	5
Direktøren har ordet	6
Bærekraftige investeringer	8
Årsberetning	17
Virksomhet og resultater	17
Porteføljesammensetning og avkastning	19
Kapitalstyring	20
Risikostyringssystemet	22
Andre forhold	23
Fremtidsutsikter	24
Disponering av resultatet	24
Regnskap	29
Regnskap og noter OPF konsern	30
Regnskap og noter OPF AS	68
Revisors beretning	108
Medlemmer av Oslo Pensjonsforsikrings styrings- og kontrollorgan	111
Bestandstall	112

Nøkkeltall

OPF konsern	2016	2015	2014	2013	2012
Resultat før skatt	732	1 192	608	522	446
Forvaltningskapital	83 877	79 540	74 558	62 542	56 395
Egenkapital	7 286	6 694	5 333	4 583	4 114
Solvenskapitaldekning uten overgangsregler (solvens II)	403 %				
Solvenskapitaldekning med overgangsregler (solvens II)	499 %				
Antall ansatte	84	82	80	78	75

Oslo Pensjonsforsikring AS	2016	2015	2014	2013	2012
Premiereserve inkl. erstatningsavsetning	57 973	55 958	54 982	48 669	45 784
Tilleggsavsetninger	4 068	2 093	2 017	1 617	1 342
Kursreguleringsfond	9 270	9 339	7 647	5 321	2 780
Premiefond	2 267	1 847	876	629	650
Sum kollektivporteføljen	73 578	69 237	65 522	56 236	50 556
Premieinntekter (kollektiv pensjon)	4 018	4 085	4 288	3 684	3 951
Bokført avkastning (kollektivporteføljen)	6,3 %	2,9 %	4,0 %	4,1 %	5,6 %
Verdijustert avkastning (kollektivporteføljen)	5,3 %	5,1 %	7,6 %	8,8 %	8,6 %
Resultat fra personrisikoprodukter	53	252			
Kapitaldekning		14,6 %	15,3 %	16,8 %	16,2 %
Solvenskapitaldekning (solvens I)		320 %	294 %	292 %	281 %
Solvenskapitaldekning uten overgangsregler (solvens II)	490 %				
Solvenskapitaldekning med overgangsregler (solvens II)	581 %				
Antall pensjonister	37 582	36 482	35 076	31 297	30 097
Yrkesaktive	31 286	31 476	30 718	30 243	30 884
Tidligere ansatte	70 680	69 998	69 689	64 710	64 673

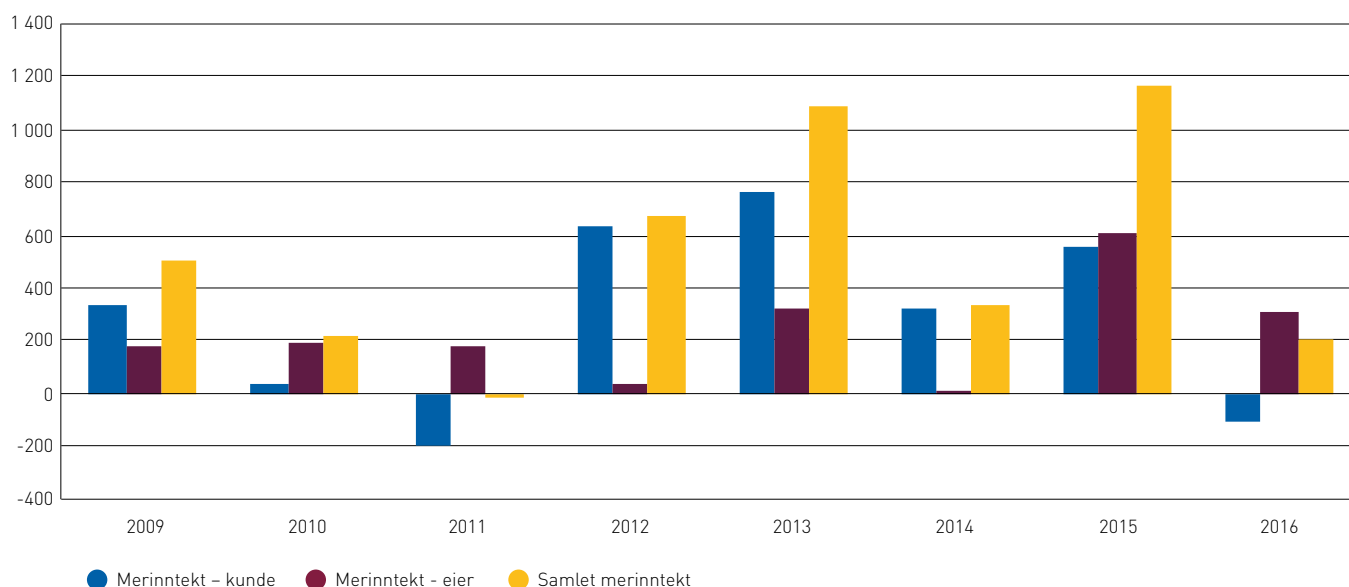
Oslo Forsikring AS	2016	2015
Resultat før skatt	48	12
Solvenskapitaldekning (solvens II)	250 %	
Bruttopremier	82	40
Brutto erstatningskostnader	23	4
Forsikringsresultat	26	14
Sum skade- og kostnadsprosent (brutto)	50 %	29 %
Skadeprosent (brutto)	28 %	10 %
Kostnadsprosent (brutto)	22 %	19 %

«Oslo kommune har tjent 4,1 milliarder kroner i årene fra 2009 til 2016 på å ha sin pensjonsordning i eget selskap.»

Store gevinster til kunder og eier

Årlig merinntekt for Oslo kommune av å ha pensjonsordningen i eget selskap. Millioner kroner. 2009-2016.

Våre kunder har bestemt hvilke forsikringer de ansatte skal ha og hvordan skader på bygninger og biler skal dekkes inn. Vi i OPF-konsernet skal sørge for at alle får det de har krav på, uten at det koster mer enn det må. Det skal lønne seg for Oslo kommune å ha pensjons- og forsikringsordningene i eget selskap.

Vi vurderer løpende om vi klarer å oppfylle dette. Oslo kommune har tjent 4,1 milliarder kroner i årene fra 2009 til 2016 på å ha sin pensjonsordning i eget selskap. Det tilsvarer i overkant av en halv milliard kroner i året. Det viser en beregning der vi har sammenlignet resultatene i OPF med det beste alternativet blant andre livsforsikringsselskaper. Nær 2,3 milliarder kroner stammer fra det å være kunde i selskapet. Årsaken er god avkastning i OPF.

Beregningen av merinntekten som eier på i overkant av 1,8 milliarder kroner er mer komplisert. Utgangspunktet er OPFs resultat. Så har vi trukket fra skatt, inntektene fra skadeforsikring og den inntekten som oppstår fordi kommunen betaler rentegarantipremie til selskapet, som kommunen eier. Inntektene fra forvaltningen av egenkapitalen er inkludert mens lånekostnaden er trukket fra.

Vi har lagt til grunn at det er samme krav til avsetninger for fremtidige pensjoner og at resultatet av forsikringsrisikoen og kostnadsdelingen for resten av kundemassen er den samme.

Så ser vi på forskjeller i avkastning for kundene. At eiermodellene har ulike krav til egenkapital, bidrag til oppreservering, risiko og skattebelastning er tatt med i regnestykkene. Deler av merinntekten stammer fra at OPF har flere kunder enn Oslo kommune.

Nøkkelen til en lønnsom pensjonsordning ligger i god avkastning og lave kostnader. Medlemmene finner all informasjon om sine rettigheter på nettsidene våre. Søknad om alderspensjon, AFP og uførepensjon skjer også på nettet. Det sparer tid for arbeidsgiverne, som er involvert i de fleste søknadene. Når ny offentlig tjenestepensjon blir klar – vi vet ikke når – håper vi at verdien av pensjonsordningen blir tydeligere for alle medlemmene. Det er til gunst også for arbeidsgiveren.

Vi sparer penger på dette. Hadde det ikke vært for den nye finansskatten ville budsjettet for i år vist det samme kostnadsnivået som i 2016.

Vi skal fortsette å jakte på alle mulighetene vi har for det skal forbli lønnsomt å være kunde i OPF og å være eier.

Åmund T. Lunde
Administrerende direktør

Bærekraftige investeringer

For å sikre bærekraftige investeringer har OPF etablert en modell for arbeidet med klimamål. Et viktig mål er at vår portefølje innen 2030 skal ha redusert klimautslippet med 40 prosent.

For porteføljevalter Thomas Alexander Vogt, i Oslo Pensjonsforsikring, er bærekraft og klimahensyn en integrert del av arbeidshverdagen.

Som forvalter av nær 85 milliarder kroner har vi i Oslo Pensjonsforsikring et viktig samfunnsansvar. Vi skal sikre god avkastning på pensjonsmidlene så det ikke går utover kundenes evne til å yte tjenester til befolkningen. Men vi har samme oppgave om femti år. Derfor gjør vi bærekraft og klima til en viktig del av vår forvaltningsstrategi. Vår jobb er å unngå at det blir en motsetning mellom bærekraft og avkastning.

Som langsiktig investor er vi opptatt av å redusere klimagassutslippene i porteføljen vår og investere i selskaper som kan takle klimarisiko og tilpasninger til alternativ energi.

Klimautfordringer og krav fra kunder til etisk og bærekraftig virksomhet har allerede store konsekvenser for kapitalforvaltere verden over. I løpet av de siste årene har utviklingen gått fort. Spesielt har vi sett at selskapene i økende grad rapporterer om miljøarbeid og utslipp. Bruken av energi endres raskt i retning av fornybare kilder, og selskapene aksepterer i større grad at det ikke er en motsetning mellom lønnsomhet og det å utvikle seg innenfor bærekraft og samfunnsansvar, men snarere tvert imot.

Som et selskap eid av Oslo kommune er vi også opptatt av å bidra til at kommunen kan oppfylle sine miljøforpliktelser. Vårt arbeid på dette feltet gir dermed kommunen mulighet til å påvirke klimagassutslippene også utenfor Oslos grenser.

VÅRE VIRKEMIDLER

Vi vurderer klimarisiko i alle våre investeringer. Dette er et kontinuerlig arbeid som vi hele tiden vil videreutvikle. Her er en oversikt over våre ulike virkemidler:

INTEGRERT ANALYSE

Intern forvaltning

- Vi inkluderer karbonintensitet i alle våre selskapsanalyser og investeringsbeslutninger.
- Vi ekskluderer de mest karbonintensive selskapene der stresstesten viser stor risiko.
- Som eier og byggherre har vi klare miljøambisjoner i eiendomsporteføljen.

Ekstern forvaltning

- Alle våre eksterne forvaltere vurderes på sin kompetanse og integrering av klima.

SAMARBEID OG KOMMUNIKASJON

Intern forvaltning

- Vi rapporterer på seks av FNs bærekraftsmål.
- Vi har medlemskap i Norsk forum for bærekraftige og ansvarlige investeringer (Norsif).

Ekstern forvaltning

- Vi kommuniserer tydelig OPFs ambisjoner på klima til eksterne forvaltere.

NEGATIV SCREENING

Intern forvaltning

- Vi følger ekskluderingsreglene fra Statens pensjonsfond utland (SPU).
- Vi ekskluderer selskaper som utvinner eller bruker kull som en vesentlig innsatsfaktor i produksjon av energi.

Ekstern forvaltning

- Vi har krav til at eksterne forvaltere følger ekskluderingsreglene fra SPU og OPF.

SLIK JOBBER VI MED Å REDUSERE KLIMAUTSLIPP I PORTEFØLJEN VÅR

For å sikre bærekraftige investeringer har styret i Oslo Pensjonsforsikring vedtatt en modell for arbeidet med klimamål.

Vi kartlegger karbonintensitet i alle selskaper som vi er direkte investert i, og vi måler både direkte og indirekte klimagassutslipp. Deretter gjør vi to viktige grep:

- **På selskapsnivå skal alle investeringer vurderes ut fra klimarisiko.**
Hver enkelt investering skal tåle en såkalt stresstest. En stresstest er en risikovurdering som viser hvordan en investering tåler et definert markedssjokk. I vårt tilfelle skal selskapene tåle et kraftig prisfall på fossil energi og/eller regulatoriske innstramminger (eksempelvis reduksjon i utslippskvoter).
- **På porteføljenivå skal karbonintensiteten reduseres med 40 % innen 2030.**
Intensiteten av karbonutslipp måles som andel av brutto omsetning i selskapet. Svingninger tolereres, men skal følge en lineær nedskrivning til målet. Kartlegging av karbonintensitet er med dette en integrert del av våre selskapsanalyser og investeringsbeslutninger.

Slik vurderer vi klimarisiko

Alle eksisterende eller mulige investeringer i selskaper skal vurderes ut fra klimarisiko.

Klimarisiko kan ha mange ulike former. For eksempel kan selskaper bli rettslig ansvarlig for miljøskader, eller selv lide skade som følge av klimaendringer. De som baserer seg på utslipp, kan bli utkonkurrert av selskaper med en miljøvennlig teknologi.

Selskaper som ikke er tilstrekkelig bevisste på klimaendringene, kan også miste omsetning fordi kundene endrer adferd. Risikoen er dessuten stor for at slike selskaper vil tape når myndighetene vedtar tiltak for å begrense utslipp. Dette kan for eksempel være i form av forbud eller avgifter og kvoter.

Det er en sannsynlig og sterk sammenheng mellom klimarisiko og porteføljens avkastning på sikt. Oslo Pensjonsforsikring ønsker naturlig nok å begrense klimarisiko så langt som mulig.

For å sikre god avkastning skal hver enkelt investering tåle en stresstest som er knyttet til et kraftig fall i pris på fossil energi og regulatoriske innstramminger. Sistnevnte kan for eksempel være en reduksjon i utslippskvoter. Selskaper som fremkommer med stor klimarisiko vil ikke nå opp i porteføljen vår. Selskaper som opererer i utsatte sektorer, for eksempel energi eller prosess-

industri, vil kunne nå opp hvis de har en bedre strategi for klimarisiko enn sine konkurrenter.

Slik måler vi karbonintensitet

Klimagassutslipp måles som summen av direkte og indirekte klimagassutslipp for hvert enkelt selskap. Til dette bruker vi data fra Bloomberg som hentes fra databasen til Carbon Disclosure Project (CDP). Dette er en database der selskaper fortløpende rapporterer inn nøkkeltall på utslipp. Databasen finner du her: <https://www.cdp.net/en>

Verdt å merke seg: Siden denne typen tall ikke er gjenstand for ordinær revisjon, må det tas høyde for manglende datakvalitet. Per i dag er selskapet vårt blant få institusjoner som tar i bruk slike tall i styringen av porteføljen. Framtidige revisjoner vil derfor kunne gi endringer både i definisjoner og rapportering. Ved eventuelle endringer vil vi justere våre historiske tall tilsvarende.

Definisjonen av klimagassutslipp omfatter direkte og indirekte utslipp, ofte betegnet som scope 1 og 2. Scope 1 omfatter direkte utslipp av klimagasser fra egne eller kontrollerte kilder, mens scope 2 utgjør indirekte utslipp fra produksjon av innkjøpt elektrisitet, varme eller damp.

Intensiteten av utslipp måles som andel av brutto omsetning i selskapet. Dette gir et mer rimelig uttrykk for selskapets påvirkning sammenlignet med for eksempel utslipp som andel av markedsverdi. Klimagassutslipp omfatter flere ulike gasser, men er omregnet til CO₂-ekvivalenter. Selskap som ikke rapporterer i henhold til CDP vil ikke bli inkludert i beregningen. Per desember 2016 omfatter dette kun om lag 10 prosent av selskapene i porteføljen.

For å beregne selskapenes eksponering mot klimarisiko benyttes blant annet flerfaktormodellen GRAM (Global Risk Attribution Model).

Denne modellen beregner selskapers og porteføljers betaverdier mot utvalgte makro- og markedsvariabler, slik som for eksempel oljeprisen, basert på historiske korrelasjoner. Selskapets betaverdi mot oljepris legges til grunn som en egnet tilnærming til selskapets eksponering mot fossile energikilder.*

Erfaringene med modellen så langt er gode. Porteføljeforvaltere i OPF vurderer ikke selskaper som ikke har en tilfredsstillende lavt nivå på klimagassutslipp. Over tid vil derfor den gunstige utviklingen fortsette som følge av kjøp og salg i porteføljen. Videre er det grunn til optimisme på vegne av selskapene selv. En stadig større andel av selskaper i investeringsuniverset rapporterer klimaregnskap, og selskapene er mer bevisste på sin virksomhet i forhold til miljø- og bærekraftspekter.

Vi har allerede gjort mange tiltak for å nå målet om å redusere klimagassutslippene våre med 40 prosent innen 2030. Dette har ført til en nedgang i utslippene. Et viktig bidrag til den positive utviklingen har vært at den interne aksjeporteføljen har endret investeringsområde fra Norden til global. Dette har igjen medført betydelige transaksjoner i porteføljen. Selskap som er kjøpt inn har gjennomgående hatt lavere klimagassutslipp enn selskap som er solgt ut. Per desember 2016 er gjennomsnittlig utslipp i porteføljen vår redusert med 22 prosent.

Selv om vi har kommet godt i gang, er det fremdeles mye som arbeid som gjenstår. Målet på 40 % utgjør en streng begrensning på hvilke selskap vi kan investere i. Vi kommer derfor til å fortsette å ha et stort fokus på CO₂-utslipp i vår egenforvaltede portefølje fremover. For oss vil dette i stor grad handle om å vurdere klimarisiko og måle karbonintensitet for alle våre investeringer.

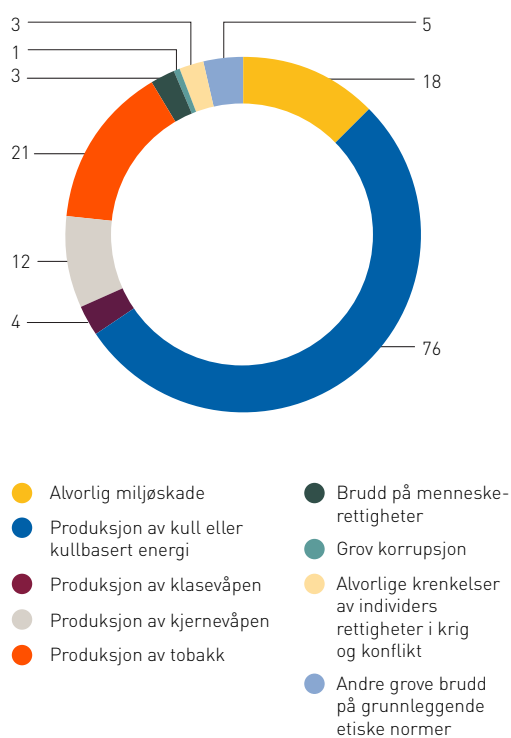
I øvrige porteføljer utarbeides det ikke et særskilt regnskap over klimautslipp, men de samme vurderinger legges i praksis til grunn også her. Dette innebærer at vi ikke vil investere i selskap som ikke er bærekraftige uavhengig av om investeringen gjøres som egenkapital eller lån. For eksterne porteføljer der vi ikke kan påvirke investeringsstrategien er vi opptatt av å påvirke gjennom dialog og seleksjon. Forvaltere som ikke tar tilstrekkelig klimahensyn vil ikke nå opp i seleksjonsprosessen selv om de følger våre krav til eksklusjon.

Figur 1: Klimagassutslipp (CO₂-ekvivalenter i tonn) som andel av brutto omsetning (mill NOK). OPFs interne aksjeportefølje.

Desember 2016	Endring fra snitt 2014 – sep. 2016	September 2016	2015	2014	Snitt 2014 – sep. 2016
15,6	-22,0%	20,6	15,8	23,6	20,0

* Betaverdien mot oljepris betegner hvor mange prosent selskapets aksjekurs svinger med endring i oljepris. Formelt betegnes denne ved aksjekursens kovarians mot prosentvis endring i oljepris delt på variansen til endringer i oljeprisen.

Figur 2: Oversikt over utelukkelse i OPF per desember 2016. Figuren viser hvor mange selskaper som er utelukket basert på ulike kriterier.

Eksklusjon

Vi følger ekskluderingene fra Statens pensjonsfond utland (SPU). Vi ekskluderer selskaper som utvinner eller bruker kull som en vesentlig innsatsfaktor i produksjon av energi.

For alle forvaltere overvåkes det at porteføljen til enhver tid er i samsvar med våre utelukkelseskrav.

Alle våre eksterne forvaltere forplikter seg til å følge eksklusjonslisten til SPU. Videre forplikter de seg også til å ekskludere selskaper som produserer kull eller energi basert på kull i henhold til vedtak på generalforsamlingen i 2015. Dette omfatter i praksis selskaper som er ekskludert av KLP etter dette kriteriet, men som ikke er ekskludert av SPU. Vi følger dermed SPUs eksklusjonsliste fullt ut, og minimum KLPs eksklusjon når det gjelder kull.

Erfaringen med håndheving av eksklusjonslisten vår er så langt god. Det har vært avdekket få investeringer som er i brudd med retningslinjene. Når dette oppstår, igangsettes en dialog med forvalter, og saken løses ved at selskapet vurderes som godkjent (der eksklusjon åpenbart er feil) eller ved at selskapet selges fra porteføljen. Hvis dette ikke fører fram, innløses andelen vår i fondet. Dette har ennå ikke vært nødvendig.

Per 31. desember 2016 har vi samlet sett utelukket i alt 143 selskaper basert på ulike kriterier. Det betyr at om lag 6 prosent av alle selskaper i indeksen (MSCI All Country World) er ekskludert. Se figur 3 for en full oversikt over selskaper som er ekskludert per 31. desember 2016.

I figur 4 finner du en oversikt over hvilke selskaper det per desember 2016 er uaktuelt for oss å investere i på grunn av for høye CO₂-utslipp.

Verdt å merke seg: Eksklusjon av selskaper har en økonomisk kostnad ved at investeringsuniverset begrenses. De siste årene har dette gitt seg utslag i en klar mindreakkastning i forhold til om hele universet hadde blitt benyttet. Kostnaden ved eksklusjon er beregnet til om lag 0,13 prosentpoeng per år for fondet KLP World over de siste 14 år. Denne kostnaden vil variere over tid.

Figur 3. Oversikt over selskap som er ekskludert per 31. desember 2016. Listen endres fortløpende.

ALVORLIG MILJØSKADE

1. Duke Energy Corp
2. IJM Corp Bhd
3. Genting Bhd
4. POSCO
5. Daewoo International Corp
6. Vedanta Ltd
7. WTK Berhads Holdings
8. Ta Ann Berhads Holdings
9. Zijin Mining Group
10. Volcan Compañía Minera
11. Lingui Development Berhad Ltd.
12. Samling Global Ltd
13. Norilsk Nickel
14. Barrick Gold Corp
15. Rio Tinto Plc.
16. Rio Tinto Ltd.
17. Vedanta Resources Plc.
18. Freeport McMoRan Copper & Gold Inc.

PRODUKSJON AV KULL OG KULLBASERT ENERGI

1. Aboitiz Power Corp
2. Adani Power Ltd
3. Adaro Energy Tbk
4. AES Corp/VA
5. AES Gener SA
6. AGL Energy Ltd
7. ALLETE Inc
8. Alliant Energy Corp
9. Ameren Corp
10. American Electric Power Co Inc
11. Banpu Public Comp Ltd
12. Capital Power Corp
13. CESC Ltd
14. China Coal Energy Co Ltd
15. China Power International Development Ltd
16. China Resources Power Holdings Co Ltd
17. China Shenhua Energy Co Ltd
18. Chugoku Electric Power Co Inc/The
19. CLP Holdings Ltd
20. Coal India Ltd
21. CONSOL Energy Inc
22. Datang International Power Generation Co Ltd
23. DMCI Holdings Inc
24. Drax Group PLC
25. DTE Energy Co
26. Duke Energy Corporation
27. Dynegy Inc
28. E.CL SA
29. Electric Power Development Co Ltd
30. Electricity Generating PCL
31. Emera Inc
32. Empire District Electric Co
33. Exxaro Resources Ltd
34. FirstEnergy Corp
35. Glow Energy Public Co
36. Great Plains Energy Inc
37. Guangdong Electric Power Development Co Ltd
38. Gujarat Mineral Development Corp Ltd
39. HK Electric Investments Ltd
40. Hokkaido Electric Power Co Inc
41. Hokuriku Electric Power Company
42. Huadian Power International Corp Ltd
43. Huaneng Power International Inc
44. IDACORP Inc
45. Indiana Michigan Power Company
46. Indo Tambangraya Megah Tbk PT
47. Inner Mongolia Yitai Coal Co Ltd
48. Jastrzebska Spolka Weglowa SA
49. Korea Electric Power
50. Lubelski Wegiel Bogdanka SA
51. MGE Energy Inc
52. New Hope Corp Ltd
53. NRG Energy Inc
54. NTPC Ltd
55. OGE Energy Corporation
56. Okinawa Electric Power Co Inc/The
57. Peabody Energy Corp
58. Pinnacle West Capital
59. PNM Resources Inc
60. Public Power Corp SA
61. Reliance Infrastructure Ltd
62. Reliance Power Ltd
63. Shikoku Electric Power Co Inc
64. Shougang Fushan Resources Group Ltd
65. Tambang Butubara Bukit Asam Tbk Tbk PT
66. Tata Power Co Ltd
67. Tenaga Nasional Bhd
68. The Southern Company
69. TransAlta Corp
70. WEC Energy Group Inc
71. Westar Energy
72. Westar Energy Inc
73. Whitehaven Coal Ltd
74. Xcel Energy Inc
75. Yanzhou Coal Mining Co Ltd

BÆREKRAFTIGE INVESTERINGER

PRODUKSJON AV KLASEVÅPEN

1. Textron Inc.
2. Hanwha Corporation
3. Poongsan Corporation
4. General Dynamics corporation

PRODUKSJON AV KJERNEVÅPEN

1. Orbital ATK Inc
2. Lockheed Martin Corp
3. BWX Technologies Inc
4. Jacobs Engineering Group Inc.
5. Serco Group Plc.
6. Aerojet Rocketdyne Holdings, Inc.
7. Safran SA.
8. Northrop Grumman Corp.
9. Honeywell International Inc.
10. Airbus Group Finance B.V.
11. Airbus Group N.V.
12. Boeing Co.

PRODUKSJON AV TOBAKK

1. Schweitzer-Mauduit International Inc.
2. Huabao International Holdings Limited
3. Grupo Carso SAB de CV
4. Shanghai Industrial Holdings Ltd.
5. Alliance One International Inc.
6. Altria Group Inc.
7. British American Tobacco BHD
8. British American Tobacco Plc.
9. Gudang Garam Tbk pt.
10. Imperial Tobacco Group Plc.
11. ITC Ltd.

12. Japan Tobacco Inc.
13. KT&G Corp
14. Lorillard Inc.
15. Philip Morris International Inc.
16. Philip Morris Cr AS.
17. Reynolds American Inc.
18. Souza Cruz SA
19. Swedish Match AB
20. Universal Corp VA
21. Vector Group Ltd.

GROVE KRENKELSER AV MENNESKERETTIGHETER

1. Zuari Agro Chemicals Ltd
2. Wal-Mart Stores Inc.
3. Wal-Mart de Mexico SA de CV

GROV KORRUPSJON

1. ZTE Corporation (7. januar 2016)

ALVORLIGE KRENKELSER AV INDIVIDERS RETTIGHETER I KRIG OG KONFLIKT

1. Africa Israel Investments
2. Danya Cebus
3. Shikun & Binui Ltd.

ANDRE GROVE BRUDD PÅ GRUNNLEGGENDE ETISKE NORMER

1. Kosmos Energy Ltd
2. Cairn Energy Plc
3. San Leon Energy Plc
4. Potash Corporation of Saskatchewan
5. Elbit Systems Ltd

Figur 4. Oversikt over selskap det per desember 2016 er krevende for oss å investere i pga. målsettingen om å redusere CO₂-utslipp i porteføljen. Ved å investere i ett eller flere av disse selskapene vil porteføljens samlede utslipp øke mer enn målsettingen gir åpning for. Per i dag skal vi derfor unngå å investere i selskapene på denne listen. Listen vil bli endret fortløpende.

SELSKAP VI IKKE ØNSKER Å INVESTERE I PGA. HØYE CO₂-UTSLIPP

1. Calpine
2. Lafargeholcim Ltd
3. Ppl
4. Taiheiyo Cement
5. South32 Ord G
6. Atco Cl I
7. Dominion Resources
8. Arcelormittal
9. Air Products And Chemicals
10. Scana
11. Rwe Prf
12. Nextera Energy
13. Entergy
14. Canadian Natural Resources
15. Nisource
16. Woodside Petr
17. Kyushu Ele Pwr
18. Swire Pacific A
19. Alcoa
20. Kansai Elec Pwr
21. Tohoku Elec Pwr
22. Np Stl & Smtm MI
23. Spectra Energy
24. Due.ax
25. Praxair
26. Origin Energy
27. Methanex
28. Public Service Enterprise Group
29. Jfe Holdings
30. Edp
31. Santos

Årsberetning for 2016

VIRKSOMHET OG RESULTATER

OPF-konsernet består av livsforsikringselskapet Oslo Pensjonsforsikring AS (OPF) og skadeforsikringselskapet Oslo Forsikring AS (OF). OPF er morselskap. Begge er egenforsikringselskaper. Kundeaktsen er begrenset til Oslo kommune, som eier alle aksjene i OPF, og selskaper der kommunen har aksjemajoriteten. I tillegg har OPF kundeforhold til flere helseforetak i hovedstadsområdet fra den tid kommunen eide Ullevål, Aker og Sunnaas sykehus. Konsernet har kontorsted i Oslo.

Virksomheten i OPF er kommunal tjenstepensjon og gruppe-, yrkesskade- og ulykkesforsikring. OFs virksomhet er tingskade- og ansvarsforsikring.

Konsernets inntekter stammer fra tre områder. Pensjonsforsikring er den største delen av virksomheten, målt etter premieinntekter, normalresultat, risiko og kapitalbinding. Skadeforsikringsområdet består av de øvrige produktene i OPF samt virksomheten i OF. Det siste området er inntekter fra forvaltningen av den ansvarlige kapitalen i morselskapet.

Selskapene er opprettet for å gi Oslo kommune lavest mulig pensjons-, skade- og forsikringskostnader. For pensjonsforsikring innebærer det god avkastning på forvaltning av forsikringskapitalen og lave administrasjonskostnader. Videre skal OF arbeide aktivt for at kommunens skadekostnader blir lave, også på eiendeler som ikke er forsikret.

Samtidig skal selskapene skaffe tilstrekkelig egenkapital gjennom driften. OPF, som har kunder som ikke er en del av kommunens virksomhet, må dessuten prise risikoen og tjenestene slik at egenkapitalavkastningen er tilfredsstillende for kommunen som aksjonær.

OPF har 57 andre datterselskaper som eier enkelteiendommer. I risikostyringen og i konsernregnskapet behandles disse som fast eiendom, og ikke aksjer. I selskapsresultatet og ved beregning av solvenskapitaldekning for OPF er de imidlertid å betrakte som aksjer. Med unntak for Hærøya Industripark AS har disse selskapene ingen selvstendig virksomhet.

OPF har fått unntak fra kravet i den nye finansforetaksloven om organisering som allmennaksjeselskap.

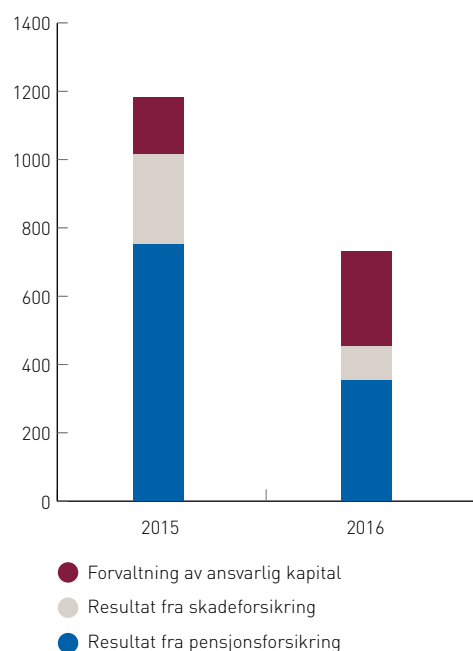
Etter styrets oppfatning er forutsetningen om fortsatt drift til stede, og årsregnskapet for 2016 er satt opp under denne forutsetning.

Resultatutvikling

Konsernet fikk et overskudd i 2016 på 732 millioner (1 192 millioner i 2015) kroner før skatt. Fra og med 2016 er det ikke lenger adgang til å avsette til sikkerhetsavsetninger innenfor skadeforsikring. Sammenligningstall for 2015 er derfor omarbeidet. Endringen innebærer at resultatet for 2015 er 104 millioner kroner bedre enn opprinnelig rapportert. Dette fordeler seg med 102 millioner for personrisikoproduktene i OPF og 2 millioner i OF.

Avkastningen på kundemidlene i pensjonsforsikring var 5,3 (5,1) prosent.

Figur 1. Konserneresultat per forretningsområde. 2015 og 2016. Millioner kroner.

Resultat fra pensjonsforsikring

OPFs pensjonsvirksomhet er kommunal tjenestepensjon. Ved utgangen av 2016 var det 132 617 (131 089) medlemmer. Av disse var 31 286 (31 476) yrkesaktive.

Resultatet for området i 2016 var 353 millioner (752 millioner) kroner. Resultatnedgangen fra 2015 skyldes i hovedsak lavere risikoresultat. Risikoresultatet var ekstraordinært høyt etter frigjøring av premiereserve for uførepensjoner under utbetaling.

Administrasjonsresultatet falt fra 29 til 15 millioner kroner. Kostnadene steg fra 0,28 til 0,30 prosent av premiereserven. Årsaken er blant annet tilpasninger til solvens II og investeringer i nye nettløsninger. Premiereserven utgjør dessuten en fallende andel av samlet kapital. Administrasjonskostnadene var uendret på 0,21 prosent når den måles som andel av forvaltningskapitalen.

Inntekter fra rentegaranti og fortjeneste var uendret fra året før på 268 millioner kroner.

Resultatet har vært belastet med 246 millioner kroner over tre år som bidrag til å finansiere den oppreserveringen for lavere dødelighet som ble slutført i 2013. Beløpet har blitt tilført kundenes premiefond med 82 millioner i hvert av årene 2014, 2015 og, for siste gang, i 2016.

Resultat fra skadeforsikring

Skadeforsikringsresultatet i 2016 var 101 millioner (264 millioner). Resultatet for 2016 er godt. Samlet skade- og kostnadsprosent før gjenforsikring var 64,9 i 2016. Resultatnedgangen skyldes frigjøring av erstatningsavsetninger i 2015 på til sammen 167 millioner kroner etter nedjustering av forventede skadeutbetalinger.

Figur 2. Resultat pensjonsforsikring. 2015 og 2016. Millioner kroner.

Millioner kroner	2016	2015
Selskapets andel av risikoresultatet	152	537
Administrasjonsresultat	15	29
Rentegarantipremie m.m.	268	268
Tilførsel fra selskapet til kundene	-82	-82
Resultat fra pensjonsforsikring	353	752

Figur 3. Resultat per produktområde. Skadeforsikring. Millioner kroner.

Millioner kroner	2016	2015
Personrisikoprodukter i OPF	53	252
- Yrkesskadeforsikring	21	205
- Gruppelivsforsikring	4	-1
- Ulykkesforsikring	5	8
Finansinntekter	23	40
Tingskadeforsikring i OF	48	12
Resultat fra skadeforsikring	101	264

Resultat før skatt for Oslo Forsikring AS var 48 millioner (12 millioner) kroner. Premieinntektene steg fra 40 til 82 millioner kroner etter at Oslo kommune reduserte egenandelen på sine bygningsforsikringer fra 35 millioner til 300.000 kroner. Det var ingen størskafer. Erstatningene økte med 19 millioner til 23 millioner kroner. Finansinntektene steg med 15 millioner til 17 millioner kroner.

Finansinntekter på ansvarlig kapital

Den ansvarlige kapitalen i selskapet forvaltes i selskapsporteføljen. Porteføljen steg i løpet av 2016 fra 7 503 millioner til 8 691 millioner kroner. Avkastningen var 3,6 (3,8) prosent. I tillegg forvaltes risikoutjevningfondet i kollektivporteføljen. Samlet inntekt i 2016 var 278 millioner (176 millioner) kroner.

Hensikten med selskapsporteføljen er å understøtte konsernets forsikringsvirksomhet. Porteføljen har lavere markedsrisiko enn kollektivporteføljen, der forsikringskapitalen forvaltes. I lys av den gode kapital situasjonen er imidlertid risikoen økt noe gjennom 2016, og aksjer, private equity og eiendom utgjør nå om lag 20 prosent.

Forvaltning av kollektivporteføljen

Struktur og forvaltningsfilosofi

Forsikringskapitalen er fellesbetegnelsen for premiereserve, premiefond, kursreguleringsfond og tilleggsavsetninger. Dette er kundemidler som er flyttbare. Avkastningen tilfaller kundene. Forsikringskapitalen forvaltes i kollektivporteføljen. Erstatningsavsetningen og risikoutjevningfondet ble også forvaltet i denne porteføljen i 2016. Ved utgangen av 2016 var kollektivporteføljen 75,2 milliarder (72,0 milliarder) kroner. Avkastningen i 2016 var 5,3 (5,1) prosent. Avkastningen uten urealiserte endringer på verdipapirer – bokført avkastning – var 6,3 prosent.

Målet for forvaltningen av forsikringskapitalen er så høy avkastning som mulig, gitt at lovmessige kapitalkrav skal oppfylles til enhver tid og eier ikke må tilføre kapital til selskapet. Investeringsfilosofien baserer seg på at:

- OPF er en langsiktig investor som skal høste likviditetspremier og tåle svingninger i verdiene på aktiva uten å måtte redusere risikoen i porteføljen.
- OPF skal ha en diversifisert portefølje.
- OPF er en ansvarlig eier som tar samfunnsansvar.

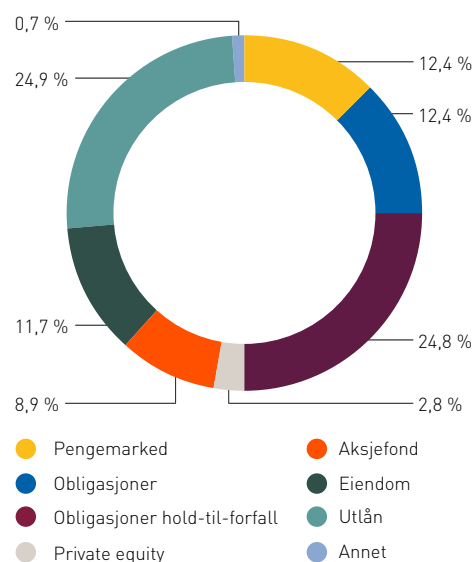
PORTEFØLJESAMMENSETNING OG AVKASTNING

Obligasjoner og rentepapirer utgjør med 52 prosent den største andelen av kollektivporteføljen. Aksjeforføljer, som består av norske og internasjonale omløpsaksjer, private equity og hedgefond, var totalt sett om lag 25 prosent. Realporteføljen, der eiendom er størst, utgjorde de resterende 23 prosent av porteføljen.

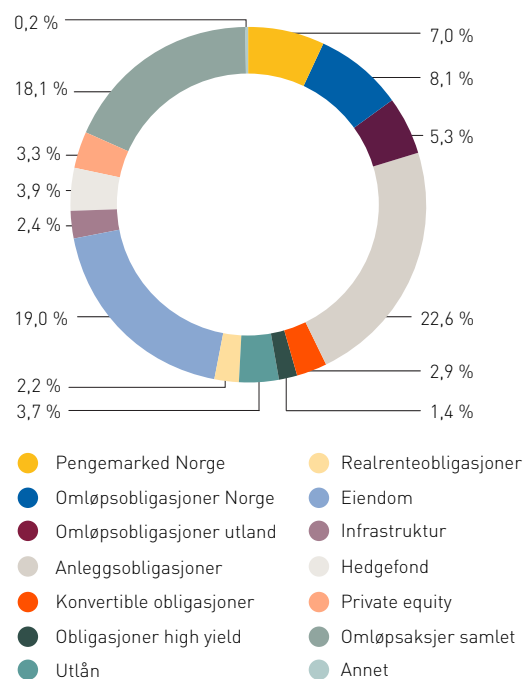
Det var kun mindre endringer i sammensetningen også i 2016.

Alle aktivaklasser hadde positiv avkastning i 2016. Avkastningen fra aksjer og obligasjoner var gjennomgående høyere enn i 2015 mens avkastningen fra hedgefond og infrastrukturfond falt fra høye nivåer året før. Avkastningen på eiendom, som ved årsslutt var 19 prosent av porteføljen, var 8,0 prosent. Av dette sto oppskrivning av verdiene for om lag 2 prosent.

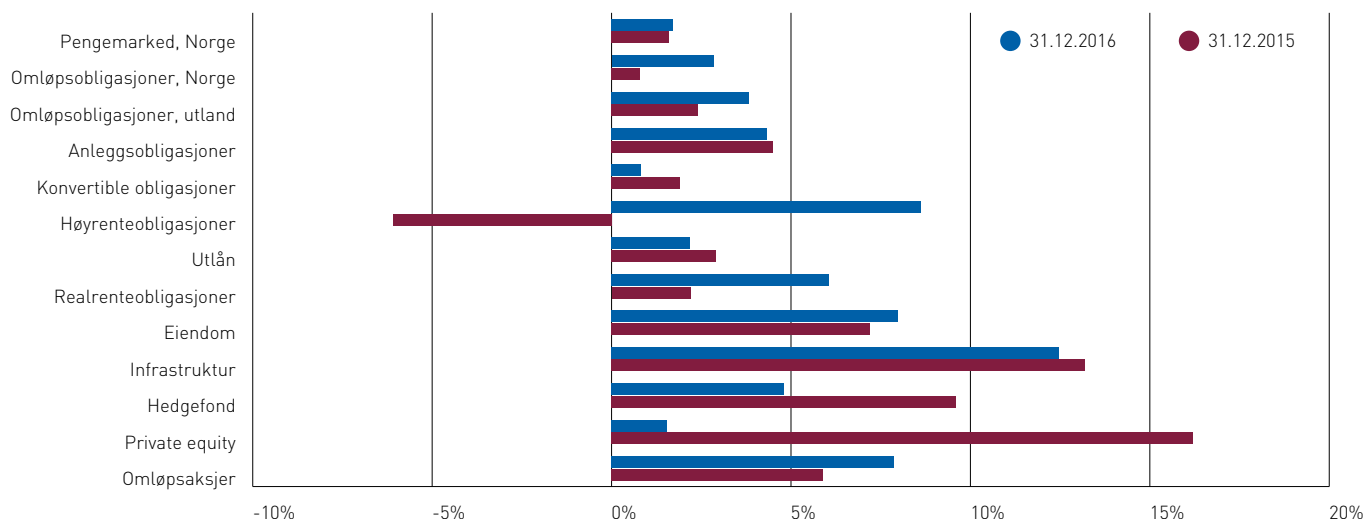
Figur 4. Selskapsporteføljen. Allokering per aktivaklasse. Prosent. 31.12.2016.

Figur 5. Kollektivporteføljen. Allokering per aktivaklasse. Prosent. 31.12.2016.

Figur 6. Avkastning per aktivaklasse. Prosent. 2015 og 2016.

Fallende kort- og langsiktige renter har gradvis gitt lavere avkastning for utlån og anleggsobligasjoner. Fra 2015 til 2016 falt den løpende avkastningen på anleggsobligasjoner 4,5 til 4,3 prosent. Porteføljen ble opprettholdt på om lag 22,5 prosent av den samlede kollektivporteføljen. Avkastningen på utlån falt fra 2,9 prosent i 2015 til 2,2 prosent i 2016.

KAPITALSTYRING

Ansvarlig kapital

OPFs egenkapital var 7 099 millioner kroner pr. 31. desember 2016. OPF har tatt opp et ansvarlig lån fra Oslo kommune på 1 240 millioner kroner. Lånet løper frem til 31.12.2023.

Egenkapitalen i datterselskapet OF var 237 millioner kroner på samme tidspunkt.

Det har ikke vært endringer i ansvarlig kapital fra 2015 til 2016 utover det som følger av totalresultatet etter skatt i hvert av selskapene. Sikkerhetsavsetningene innen skadeforsikring bortfalt per 31.12.2015, noe som for sammenligningsformål innebærer en økning i egenkapitalen på 195,6 millioner kroner etter beregnet skattekostnad.

Soliditet

Solvens II ble innført 1. januar 2016. OPF-konsernet og enkelt-selskapene har god solvens. Per 31.12.2016 var kapitaldekningen 403 prosent for konsernet og 490 prosent for OPF. OFs kapitaldekning var 250 prosent. Endringene er små fra reglene trådte i kraft.

Det er fastsatt overgangsregler som skal lette innføringen av nye krav. OPF har søkt om og fått tillatelse til å bruke overgangsreglene for tekniske avsetninger og aksjestress. Hensyntatt disse var solvenskapitaldekningen 581 prosent.

Solvenskapitalkravet er utformet slik at det skal dekke et tap som, gitt den risiko vi tar, statistisk sett bare skal inntreffe i ett av 200 år. Kravet er summen av de beregnede tapene selskapet må bære etter svært ugunstige bevegelser i markedsverdien på finansielle eiendeler, i fremtidige erstatningsutbetalinger, i tap på fordringer, i flytting og i tap knyttet til driften. Selskapene og konsernet benytter standardmodellen ved beregning av kapitalkravet.

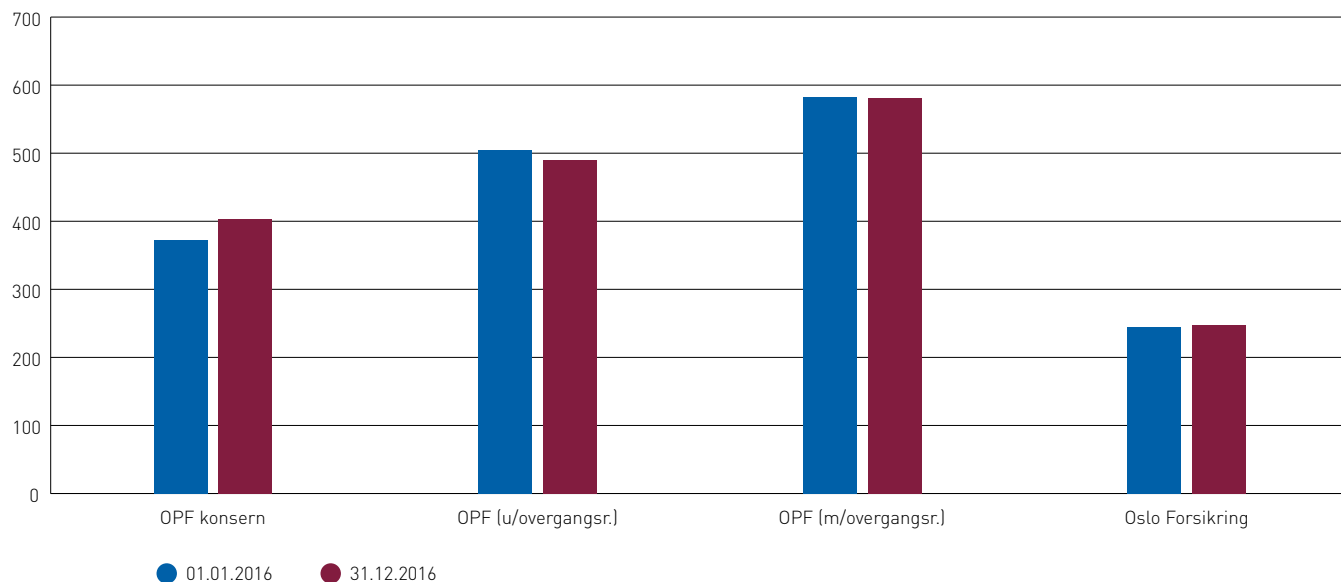
Solvenskapitalkravet for morselskapet var 1 333 millioner kroner ved utgangen av 2016 for OPF.

Solvenskapitalen er forskjellen mellom markedsverdi av eiendeler og gjeld. Gjelden er i hovedsak forsikringsforpliktelse. Verdien av fremtidige pensjonsutbetalinger er beregnet ved å bruke markedsrenter, i motsetning til i regnskapet der den renten som er forutsatt ved fastsettelse av premien også benyttes som diskonteringsfaktor. Utover fremtidige pensjoner, består forsikringsforpliktelsene også av kundebuffer og fremtidige resultater som vil tilfalle kundene.

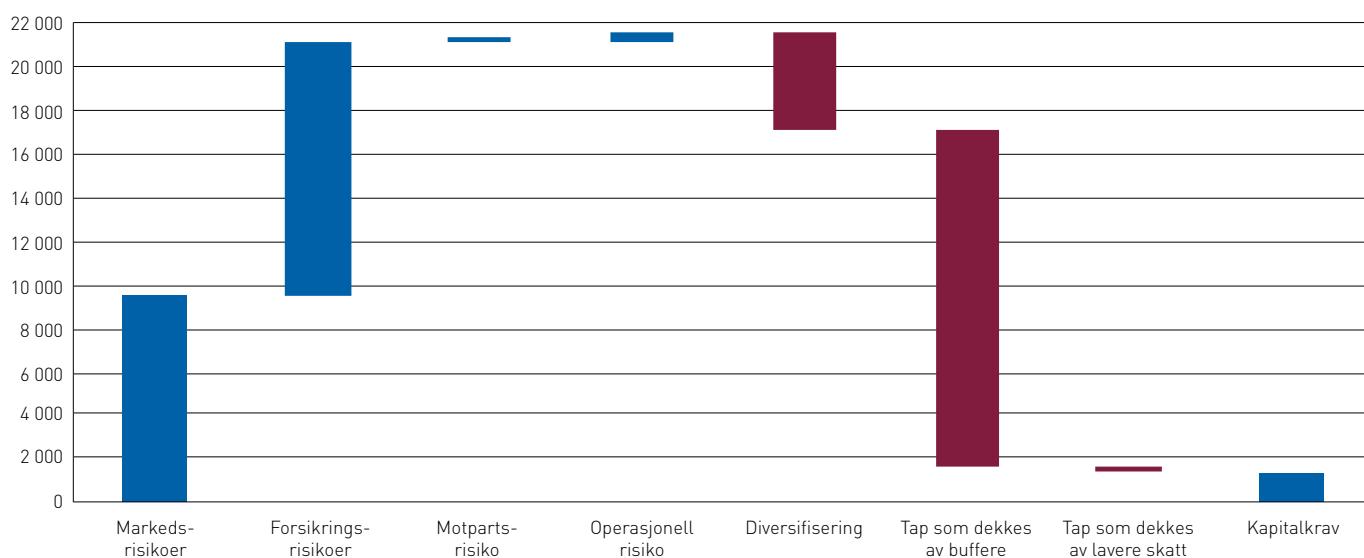
Solvenskapitalen var 8 391 millioner kroner per 31.12.2016 for OPF. Tellende solvenskapital ved beregningen er 6 538 millioner kroner fordi tellende tilleggskapital – risikoutjevningfond og ansvarlig lånekapital – er begrenset oppad til 50 prosent av kapitalkravet. OPFs kapitaldekning – målt som solvenskapital i prosent av –krav, er dermed 490 prosent.

Styret vil i 2017 vurdere om finansielle strategi skal endres i lys av høy kapitaldekning.

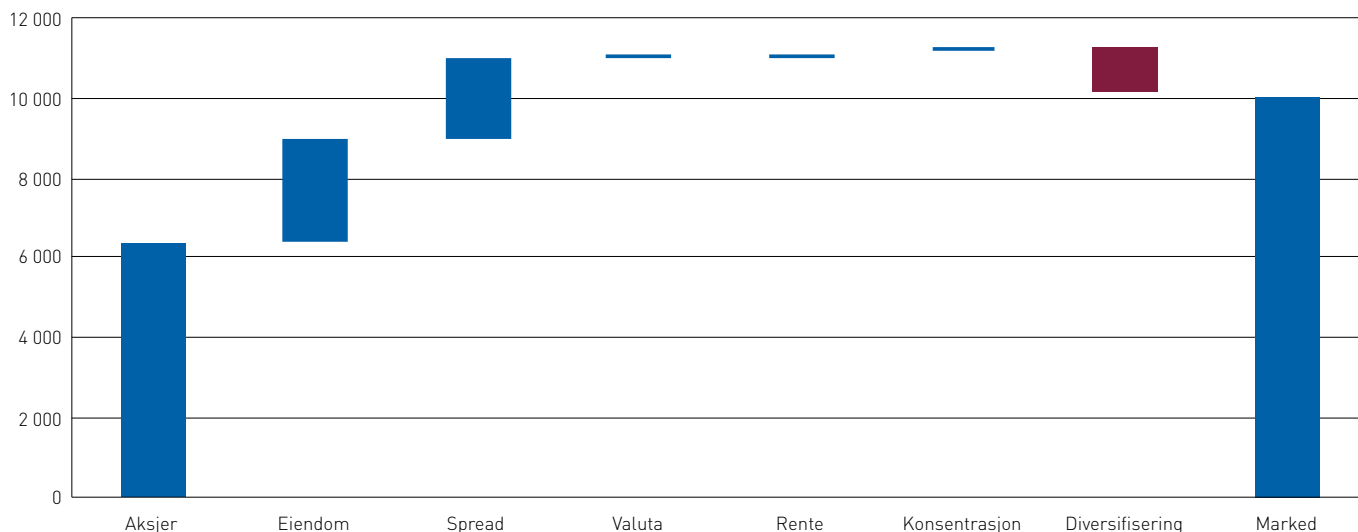
Figur 7. Kapitaldekning. Konsern, OPF og OF. Solvenskapital i prosent av solvenskapitalkrav. 31.12.2016 og 1.1.2016.

Figur 8. Oppbygging av solvenskapitalkrav. Oslo Pensjonsforsikring AS. 31.12.2016. Millioner kroner.

Figur 9. Sammensetning av markedsrisiko. OPF konsern. 31.12.2016. Millioner kroner.

RISIKOSTYRINGSSYSTEMET

Organisering av risikostyringen

Styret fastsetter prinsipper og rammer for risikostyringen. Rammene er knyttet til solvenskapitaldekningen, og hvordan risikoen skal reduseres dersom solvenskapitaldekningen blir lavere enn definerte nivåer. Videre fastsetter styret rammer for markedsrisikoen gjennom investeringsstrategien. Viktige parametere er maksimalgrenser for allokering til aktivaklasser som aksjer og eiendom, rammer for kreditteksponering per ratingklasse og rammer for valutasikring. I tillegg skal eiendomsinvesteringer av en viss størrelse vedtas av styret.

Administrerende direktør er ansvarlig for at risikostyringen til enhver tid er i henhold til rammer fastsatt av styret. De ulike risikoeierne er ansvarlig for å gjennomføre risikostyringen. I tillegg er det definert en egen rolle som risikostyringsansvarlig som skal lede arbeidet med risikovurderinger og påse at risikoeierne har hensiktsmessige prosesser for risikostyring som sikrer etterlevelse av vedtatte rammer og retningslinjer.

Risikoer

Markedsrisikoen er den dominerende i OPF, og er knyttet til at forsikringskapital, øvrige avsetninger og ansvarlig kapital er plassert i finansielle instrumenter, utlån og fast eiendom. OPF er dermed eksponert mot markedsrisiko som følge av endring i rentemarkedet, aksjemarkedet, eiendomsmarkedet, endring i kursen på utenlandsk valuta og endring av kredittmarginer.

Forsikringsavtalene i OPF har gjennomgående høyere premieinnbetalinger enn pensjonsutbetalinger, selv ordninger som har vært lukket i 15 år. Likviditetsrisikoen er derfor lav. Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter var 43 millioner kroner.

Den gjennomsnittlige beregningsrenten for premiereserven var 2,80 prosent per 31. desember 2016. Dagens premier er beregnet med 2 prosent rente. Beregningsrenten er anslått å falle med om lag 0,5 promille per år. Swaprenten for 20-års løpetid, som om lag tilsvarer OPFs forpliktelser, var under ett uendret på i overkant av 2,5 prosent gjennom 2016. Ettersom selskapet har betydelig bufferkapital, hvor det ikke er renteforpliktelse, kan selskapet tåle en lavere rente enn beregningsrenten tilsier.

Egenvurdering av risiko og kapitalbehov. Risikotoleranse

I henhold til finansforetaksloven skal selskapet minst årlig vurdere kapitalbehovet for å dekke selskapets risikoer. Resultatet av denne egenvurderingen danner rammen for hvilke risikoer selskapet kan påta seg.

Risikostyringsansvarlig er ansvarlig for egenvurderingen, herunder dokumentasjonen. Arbeidet skal minst involvere eiere av investeringsrisiko, forsikringsrisiko og operasjonell risiko. Egenvurderingen oppdateres ved vesentlige endringer i strategier eller i rammebetingelser.

Risikotoleranse

Risikotoleransen fastsettes av styret. OPFs risikotoleranse skal være i overensstemmelse med følgende mål, i prioritert rekkefølge:

1. OPF skal oppfylle myndighetenes kapitalkrav og andre regulatoriske minimumskrav med forsvarlig margin.
2. Eier skal ikke utsettes for risiko for å måtte tilføre selskapet ansvarlig kapital, men det skal legges til grunn at eier ikke skal kreve utbytte.
3. OPF skal skape så god og stabil avkastning på kollektivporteføljen som mulig, og skal vektlegge dette ved overskuddsdisponering.

- OPF skal gjennom dialog med kundene om avveininger mellom forventet avkastning og tilførsel til premiefond være innforstått med kundenes ønsker om overskuddsdisponering.

Forsikringsrisiko skal aksepteres. Samlet risiko reguleres løpende gjennom markedsrisikoen.

ANDRE FORHOLD

Styrets arbeid

Styret møttes åtte ganger i 2016. De viktigste sakene var de nye kapitaldekningsreglene, klimatiltak i forvaltningen og oppfølging av løpende drift. Styret har dessuten behandlet noen flere enkeltinvesteringer enn i tidligere år. Det følger av større plasseringer i mindre likvide objekter, der styret ikke har delegert fullmakt til administrasjonen.

Styret har nedsatt egne revisjons-, godtgjørings- og risikoutvalg. Det var en endring i styresammensetningen i 2016.

Virksomhetsstyring

Konsernet består av to forsikringsselskaper. Administrerende direktør i OPF er ansvarlig for konsernet og styreleder for OF.

Virksomheten ble omorganisert i 2016 i tre forretningsområder; personkunder, bedriftskunder og kapitalforvaltning. Ulike felles-tjenester er samlet i egne enheter. Endringen førte til at antallet ledere ble redusert fra 17 til 13.

Ledergruppen består av administrerende direktør og direktørene for personkunder, bedriftskunder, finans, IT, juridisk og kapitalforvaltning.

Konsernet har kontrollfunksjoner for aktuar, risikostyring og samsvarskontroll.

Bemanning og ledelse. Sykefravær og likestilling

Det var 79 (78) fast ansatte i 74 (75) årsverk inkludert vikarer i konsernet ved utgangen av 2016. 59 prosent av de ansatte er kvinner. Sykefraværet falt fra 5,0 til 4,4 prosent i 2016. Det er et godt arbeidsmiljø, og det har ikke vært skader på arbeidsplassen.

Tre av de syv medlemmene av konsernets ledergruppe er kvinner. Av de 13 personene som hadde personalansvar ved siste årsskifte, var seks kvinner.

Det skal ikke forekomme forskjellsbehandling på grunn av kjønn, rase eller etnisk bakgrunn i konsernet. Lederhåndboken redegjør for tiltak som fremmer likestilling og forhindrer forskjellsbehandling mellom kjønnene. Videre redegjør den for formålet i diskrimineringsloven og i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven.

Samfunnsansvar

For OPF-konsernet er samfunnsansvar knyttet til hvordan virksomheten påvirker mennesker, samfunn og miljø, utover de rene forretningsmessige målene og kravet til å oppfylle lover og regler. Utgangspunktet er at konsernets kunder utfører viktige samfunnsoppdrag. Den beste måten å utøve samfunnsansvar på er å sikre deres mål om så lave pensjons- og forsikringskostnader som mulig. Arbeidet for å ivareta samfunnsansvaret skal støtte opp under den forretningsmessige utviklingen.

Samfunnsansvar utover det som går direkte mot målene om lavest mulig pensjons- og forsikringskostnader, er særlig knyttet til oppfølging av medlemmene i pensjonsordningen, til skade-forebyggende arbeid på forsikring av bygninger og i kapitalforvaltningen.

I 2016 har OPF overført en rekke tjenester til nettløsningen. Søknader om alderspensjon er nå i sin helhet nettbaserte for medlemmet og for arbeidsgiveren. AFP-søknader ble overført til nettet tidlig i 2017, og uførepensjon vil bli nettbasert i første halvår 2017. Endringene innebærer vesentlige forenklinger for de fleste medlemmene og for arbeidsgiverne. OPF har satt av ressurser til å bistå de som ikke har mulighet for å bruke nettet.

I 2016 etablerte OPF klimastrategi for forvaltningen. Denne er satt i kraft for den egenforvaltede aksjeporteføljen fra 1. januar 2017. Det enkelte selskap vurderes ut fra utslipp fra egen produksjon og fra utslipp fra klimagasser forårsaket av selskapets energibruk. I selskapsanalysene vurderer forvalter risikoen for at selskap er særlig påvirket av klimaendringer, av endringene i priser og innsatsfaktorer og av mulige tiltak mot utslipp, for eksempel vesentlig økning i kvotepriser. Ut fra slike analyser vil det være uaktuelt å eie aksjer i en rekke selskaper. OPF tror at disse tiltakene ikke vil bidra til avkastningen faller. Gode selskaper aksepterer i stigende grad at det ikke er en motsetning mellom lønnsomhet og det å utvikle seg innenfor bærekraft og samfunnsansvar, men snarere tvert imot.

For den egenforvaltede porteføljen er det et mål at utslippene fra selskapene vi eier aksjer i skal reduseres med 40 prosent fra gjennomsnittlig nivå i 2014–2016 til 2030.

Selskapet er pålagt å ikke eie aksjer i selskaper som er utelukket av Statens pensjonsfond utland og heller ikke i selskaper som i vesentlig grad produserer kull eller energi basert på kull.

Driften i selskapet forurensrer ikke det ytre miljøet utover den klimapåvirkning som følger av virksomheten. Miljø er et viktig satsningsområde innen eiendomsporteføljen. Alle eiendommer er energimerket og ved kjøp av nye og rehabilitering av gamle eiendommer, er miljøstatus og energieffektivitet et av de viktigste kriteriene.

Rammebetingelser

Lovverket og reguleringer som styrer forsikringssektors virksomhet har blitt endret kraftig gjennom de siste 8–10 år. Dette er nye regler for kapital og styring, for prising og avsetninger og for forvaltningen. I tillegg er vesentlige deler av pensjonsregelverket lagt om. Mye av dette har nå falt på plass, blant annet etter at den nye finansforetaksloven og kapitaldekningsregelverket trådte i kraft 1. januar 2016. Foruten offentlig tjenestepensjon, forventes derfor regelverksendringene fremover å bli mindre. For OPF vil det innebære muligheter for å investere mer i kunderettede løsninger og i kostnadsbesparelser.

FREMTIDSUTSIKTER

Ny offentlig tjenestepensjon

Offentlig tjenestepensjon er konsernets største produkt. Regelverket er under endring for blant annet å sikre at dagens unge kan opptjene tilstrekkelig pensjon uten å begrenses av dagens aldersgrenser. Arbeids- og sosialdepartementet la i desember 2015 frem en rapport som viser hvordan en ny offentlig tjenestepensjon kan se ut. Sentralt i modellen er oppbygging av beholdninger som fordeles i pensjon basert på delingstall, i kombinasjon med en betydelig og livsvarig avtalefestet pensjon.

Etter et opphold er departementet og partene i gang igjen med videre utredninger om hvordan tjenestepensjonsordningen skal se ut. Det er ikke ventet noen avklaring i 2017. Inntil regelverket er nærmere avklart er det ikke mulig å si noe om konsekvensene for utvikling i premieinntekter, solvenskapitalkrav eller administrasjonskostnader.

Norsk og internasjonal økonomi

Avkastningen på kollektivporteføljen har stor betydning for evnen til å holde kundenes pensjonskostnader lave. Rentenivået er basis for den langsiktige avkastningen for de aktivaklassene OPF er investert i. Gjennom første del av 2016 falt rentene for de fleste løpetider, mens de i andre halvår har steget noe igjen. Det er for første gang på lenge forventninger også om noe høyere sentralbankrenter frem i tid.

I tillegg til fallende avkastning over tid, innebærer lave renter også at premien for rentegaranti vil bli høyere. OPF forsøker å kompensere dette gjennom å holde høyere bufferkapital, men det går på bekostning av overskuddstilbakeføring til kunden.

For kundene er motstykket til lavere avkastning som følge av rentefall, at også lønnsveksten i økonomien er fallende. Det innebærer at pensjonsforpliktelsene vokser langsommere. Samlet sett er det derfor ikke sikkert at lavere rente og avkastning innebærer at høyere pensjonskostnader i de årene vi har foran oss nå.

DISPONERING AV RESULTATET

Selskapsresultat etter skatt var 607 millioner kroner.

Årets selskapsresultat etter skatt på 607 millioner kroner anvendes ved at:

- Det overføres 212 millioner kroner til risikoutjevningfond
- Det overføres 395 millioner kroner til annen opptjent egenkapital

Styret foreslår videre at det settes av 1 975 millioner kroner av kundenes avkastningsresultat til tilleggsavsetninger.

Oslo, 27. mars 2017

Bjarne Borgersen
styreleder

Mari Sanden

Hilde Kjelsberg

Oluf Ulseth
styrets nestleder

Ole Arne H. Reinli

Ole Arne Horgen Reinli

Vigdis M. Almestad

Vigdis Merete Almestad

Mette C. Skag

Mette Cecilie Skaug

Åmund T. Lunde

Åmund T. Lunde
adm. direktør

Regnskap

30 Regnskap og noter OPF konsern

- 30 Resultatregnskap
- 32 Balanse
- 34 Oppstilling av endringer i egenkapital
- 35 Kontantstrømoppstilling
- 36 Noter

68 Regnskap og noter OPF AS

- 68 Resultatregnskap
- 70 Balanse
- 72 Oppstilling av endringer i egenkapital
- 73 Kontantstrømoppstilling
- 74 Noter

<i>Tusen kroner</i>	Note	2016	2015
TEKNISK REGNSKAP FOR SKADEFORSIKRING			
Premieinntekter			
Forfalte premier brutto	19	82 283	39 705
-Avgitte gjenforsikringspremier	19	-12 897	-14 077
Sum premieinntekter for egen regning		69 386	25 628
Andre forsikringsrelaterte inntekter		10	97
Erstatningskostnader i skadeforsikring			
Betalte erstatninger			
Brutto	19	-17 471	-15 368
-Gjenforsikringsandel	19	0	118
Endring i erstatningsavsetning:			
Brutto	19	-5 542	11 394
-Gjenforsikringsandel	19	-2 870	-626
Sum erstatningskostnader for egen regning		-25 883	-4 482
Forsikringsrelaterte driftskostnader			
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader inkl. provisjoner for mottatt gjenforsikring	19	-17 949	-7 967
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader		-17 949	-7 967
Andre forsikringsrelaterte driftskostnader		0	-16
Resultat av teknisk regnskap for skadeforsikring		25 564	13 260
TEKNISK REGNSKAP FOR LIVSFORSIKRING			
Premieinntekter			
Forfalte premier brutto	17	4 018 088	4 084 610
-Avgitte gjenforsikringspremier	19	-1 825	-1 825
Overføring av premiereserve og pensjonskapital mv. fra andre forsikringsforetak/pensjonskasser	18	0	9 898
Sum premieinntekter for egen regning		4 016 263	4 092 683
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			
Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	5 a)	1 539 428	1 505 058
Netto driftsinntekt fra eiendom	15 a)	667 932	554 411
Verdiendringer på investeringer	6 a)	111 494	1 908 227
Realisert gevinst og tap på investeringer	7 a)	1 365 992	-563 389
Sum netto inntekt fra investeringer i kollektivporteføljen		3 684 846	3 404 307
Andre forsikringsrelaterte inntekter	21	177 935	187 605

<i>Tusen kroner</i>	Note	2016	2015
Erstatninger			
Utbetalte erstatninger			
Brutto	21	-2 614 326	-2 507 955
Overføring av premiereserve og pensjonskapital mv. til andre forsikringsforetak/pensjonskasser	18	-19	0
Sum erstatninger		-2 614 345	-2 507 955
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpliktelser			
Endring i premiereserve mv., brutto	23	-2 344 117	-1 695 876
Endring i tilleggsavsetninger	24	-1 975 000	-86 102
Endring i kursreguleringsfond	25	68 998	-1 692 277
Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	27	-42 512	-30 065
Endring i tekniske avsetninger for skadevirksomheten			
Til (fra) tekniske avsetninger for skadevirksomheten	19	-30 893	156 622
-Endring i gjenforsikringsandelen av tekniske avsetninger for skadevirksomheten	19	-20	-2 455
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpliktelser		-4 323 544	-3 350 153
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser			
Overskudd på avkastningsresultat		-151 532	-82 160
Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene		-190 421	-536 889
Sum midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	27	-341 953	-619 049
Forsikringsrelaterte driftskostnader			
Forvaltningskostnader		-57 209	-56 171
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader		-111 647	-99 328
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	20	-168 856	-155 499
Resultat av teknisk regnskap for livsforsikring		430 346	1 051 939
IKKE-TEKNISK REGNSKAP			
Netto inntekter fra investeringer			
Renteinntekter og utbytte mv på finansielle eiendeler	5 b)	188 806	174 663
Netto driftsinntekt fra eiendom	15 b)	42 921	29 569
Verdiendringer på investeringer	6 b)	115 700	19 575
Realisert gevinst og tap på investeringer	7 b)	7 876	829
Sum netto inntekter fra investeringer		355 303	224 636
Andre inntekter	29	12 755	11 157
Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til			
Forvaltningskostnader		-7 680	-7 261
Andre kostnader		-84 138	-101 716
Sum forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til	20	-91 818	-108 977
Resultat av ikke teknisk regnskap		276 240	126 816
Resultat før skattekostnad	26	732 150	1 192 015
Skattekostnader	38	-134 607	9 134
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesbaserte pensjoner - ytelser til ansatte	35	-8 192	37 856
Skatt på andre resultatkomponenter	38	2 048	-10 221
Totalresultat		591 399	1 228 784
Disponeringer			
Overført (fra) / til risikoutjevningfond	22	212 051	545 395
Overført (fra) / til annen egenkapital		379 348	683 389
Sum disponeringer		591 399	1 228 784

EIENDELER	Note	2016	2015
Immaterielle eiendeler			
Andre immaterielle eiendeler	32	3 302	6 600
Sum immaterielle eiendeler		3 302	6 600
Investeringer			
Bygninger og andre faste eiendommer			
Investeringseiendommer	16 a)	804 972	715 450
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
Investeringer som holdes til forfall	8 a)	404 227	411 341
Utlån og fordringer	9 a)	3 824 900	3 514 094
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler	10 a)	1 223 964	485 423
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	11 a)	1 887 588	1 653 949
Sum investeringer		8 145 651	6 780 257
Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelse i skadeforsikring			
Gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetning	19	0	2 869
Sum gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelse i skadeforsikring		0	2 869
Fordringer			
Andre fordringer	30	11 787	127 056
Sum fordringer		11 787	127 056
Andre eiendeler			
Anlegg og utstyr	31	776	1 806
Kasse, bank	14 a)	501 501	542 494
Sum andre eiendeler		502 277	544 300
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter			
Opptjente ikke mottatte leieinntekter		15 627	29 451
Andre forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		12 604	12 179
Sum forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	33	28 231	41 630
Sum eiendeler		8 691 248	7 502 712
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJEN			
Bygninger og andre faste eiendommer			
Investeringseiendommer	16 b)	11 759 895	10 632 057
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
Investeringer som holdes til forfall	8 b)	2 576 179	3 866 173
Utlån og fordringer	9 b)	17 202 971	14 761 096
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler	10 b)	22 775 756	22 094 907
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	11 b)	18 628 063	18 380 620
Utlån og fordringer	12	100 727	242 364
Andre finansielle eiendeler	14 b)	2 141 789	2 060 068
Sum investeringer		75 185 380	72 037 285
SUM EIENDELER		83 876 628	79 539 997

EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER	Note	2016	2015
Innskutt egenkapital			
Selskapskapital			
Aksjekapital		900 000	900 000
Overkurs		530 000	530 000
Sum innskutt egenkapital		1 430 000	1 430 000
Opptjent egenkapital			
Fond			
Risikoutjevningfond	22	1 084 599	872 548
Avsetning til naturskadefondet		41 866	40 115
Avsetning til garantiordningen		2 378	3 292
Annen opptjent egenkapital		4 726 872	4 348 361
Sum opptjent egenkapital		5 855 715	5 264 316
Ansvarlig lånekapital mv.			
Annen ansvarlig lånekapital	34	1 240 000	1 240 000
Sum ansvarlig lånekapital mv.		1 240 000	1 240 000
Forsikringsforpliktelser brutto i skadeforsikring			
Brutto erstatningsavsetning	28	52 786	47 242
Andre tekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomheten	28	424 305	393 160
Sum forsikringsforpliktelser brutto i skadeforsikring		477 091	440 402
Forsikringsforpliktelser i livsforsikring - kontraktsfastsatte forpliktelser			
Premiereserve mv.	23	57 973 245	55 958 660
Tilleggsavsetninger	24	4 068 211	2 092 747
Kursreguleringsfond	25	9 270 525	9 339 523
Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	27	2 267 209	1 846 801
Sum forsikringsforpliktelser i livsforsikring - kontraktsfastsatte forpliktelser		73 579 190	69 237 731
Avsetninger for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser o.l.	35	44 124	38 525
Forpliktelser ved skatt			
Forpliktelser ved utsatt skatt	38	586 541	453 982
Sum avsetninger for forpliktelser		630 665	492 507
Forpliktelser			
Finansielle derivater	13	541 164	1 303 376
Andre forpliktelser	36	84 029	83 283
Sum forpliktelser		625 193	1 386 659
Påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter			
Andre påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	37	38 774	48 382
Sum påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		38 774	48 382
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		83 876 628	79 539 997

POSTER UTENOM BALANSEN

Betingede forpliktelser	41		
-------------------------	----	--	--

Oslo 27. mars 2017

Bjarne Borgersen
styreleder

Hilde Kjelsberg

Mette Cecilie Skaug

Ole Arne Horgen Reinli

Mari Sanden

Oluf Ulseth
styrets nestleder

Vigdis Merete Almestad

Åmund T. Lunde
adm. direktør

OPF KONSERN / OPPSTILLING AV ENDRINGER I EGENKAPITAL

	Innskutt egenkapital			Opptjent egenkapital				
	Aksje- kapital	Over- kurs	Sum innskutt egen- kapital	Risiko utjevning- fond	Avsetning til natur- skade fond	Avsetning til garanti- ordningen	Annen opptjent egen- kapital	Sum opptjent egen- kapital
2016								
Egenkapital 1.1	900 000	530 000	1 430 000	872 548	40 115	3 292	4 348 361	5 264 316
Årets disponeringer				212 051	1 751	-914	378 511	591 399
Egenkapital 31.12	900 000	530 000	1 430 000	1 084 599	41 866	2 378	4 726 872	5 855 715

Selskapets aksjekapital består av 720.000 aksjer à kr. 1.250. Det er kun en aksjeklasse og vedtektene inneholder ingen stemmebegrensninger. Selskapet eies 100% av Oslo kommune.

	Innskutt egenkapital			Opptjent egenkapital				
	Aksje- kapital	Over- kurs	Sum innskutt egen- kapital	Risiko utjevning- fond	Avsetning til natur- skade fond	Avsetning til garanti- ordningen	Annen opptjent egen- kapital	Sum opptjent egen- kapital
2015								
Egenkapital 1.1	900 000	530 000	1 430 000	327 153	42 318	4 623	3 481 385	3 855 479
Oppløst sikkerhetsavsetning skadeforsikring							180 053	180 053
Årets disponeringer				545 395	-2 203	-1 331	686 923	1 228 784
Egenkapital 31.12	900 000	530 000	1 430 000	872 548	40 115	3 292	4 348 361	5 264 316

	2016	2015
KONTANTSTRØM FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER		
Innbetaling premier/premiefond	3 932 486	4 108 413
Innbetaling premiereserve fra andre forsikringselskaper/pensjonskasser	0	9 898
Innbetaling refusjoner	143 075	146 338
Innbetaling finansielle eiendeler	3 907 865	2 507 766
Innbetaling lån fra kunder	1 211 530	1 267 821
Innbetaling salg av aksjer og andeler	1 976 521	2 693 898
Innbetaling utbytte	395 062	328 950
Innbetaling salg av obligasjoner, sertifikater m.v.	6 251 576	8 713 232
Innbetaling salg av bygninger og andre faste eiendommer	268 742	188 323
Inn-/utbetaling vedrørende driften	-303 473	174 538
Utbetaling vedrørende driften	-260 672	-264 476
Utbetaling premiereserve fra andre forsikringselskaper/pensjonskasser	-19	0
Utbetaling kjøp av bygninger og andre faste eiendommer	-608 055	-1 512 504
Utbetaling pensjoner	-2 614 326	-2 507 955
Utbetaling finansielle eiendeler	-17 471	-15 250
Utbetaling kjøp av eiendom	-119 269	-2 609 195
Utbetaling lån til kunder	-1 417 722	-1 362 252
Utbetaling kjøp av aksjer og andeler	-3 133 974	-2 241 122
Utbetaling kjøp av obligasjoner, sertifikater m.v.	-9 568 732	-9 184 301
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	43 144	442 122
KONTANTSTRØM FRA INVESTERINGSAKTIVITETER		
Utbetaling kjøp av driftsmidler mv.	-2 416	-953
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-2 416	-953
Netto endring i kontanter og bankinnskudd	40 728	441 169
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens begynnelse	2 602 562	2 161 393
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens slutt	2 643 290	2 602 562
Andre finansielle eiendeler	2 141 789	2 060 068
Kasse, bank	501 501	542 494
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens slutt	2 643 290	2 602 562

Note 1. Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i henhold til regnskapsloven, med de tillegg og unntak som følger av forskrift 16. desember 1998 nr. 1241 (forskrift om årsregnskap, forsikringselskap). Årsregnskapet er således utarbeidet med utgangspunkt i prinsipp om historisk kost, med følgende unntak:

- investeringseiendom er målt til virkelig verdi
- finansielle eiendeler og gjeld (herunder finansielle derivater) vurdert til virkelig verdi over resultatet

Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til balansedagens kurs. Resultatregnskapet for utenlandske datterselskap er omregnet til gjennomsnittskurs, mens balanseposter er omregnet til dagskurs. Alle beløp i regnskap og noter er presentert i tusen norske kroner uten desimal med mindre annet er angitt.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er det foretatt regnskapsmessige estimater og skjønnsmessige vurderinger. Dette vil påvirke regnskapsførte verdier av eiendeler og gjeld, inntekter og kostnader. Områder hvor det er utvist skjønnsmessige vurderinger og estimater er omtalt.

Resultatregnskap

Resultatregnskapet er sammensatt av teknisk regnskap og ikke-teknisk regnskap. Teknisk regnskap inneholder inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen og kostnader fra forsikringsdriften, mens inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen og driftskostnader for selskapet fremkommer under ikke-teknisk regnskap.

Balanse - eiendeler

På eiendelssiden i balansen er finansielle eiendeler adskilt i selskapsportefølje og kollektivportefølje. Finansielle eiendeler blir ved første gangs innregning klassifisert i en av følgende kategorier:

- a) finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet
- b) investeringer som holdes til forfall regnskapsført til amortisert kost
- c) utlån og fordringer regnskapsført til amortisert kost

Finansielle eiendeler som er klassifisert som eiendeler der endringer i virkelig verdi resultatføres, er i stor grad eiendeler som omsettes i et marked, slik at verdien kan fastsettes med stor grad av sikkerhet. Alminnelige kjøp og salg av finansielle eiendeler blir regnskapsført på avtaletidspunktet.

Balanse - egenkapital og forpliktelser

På gjeldssiden i balansen fremkommer selskapets egenkapital, forsikringsforpliktelser og andre avsetninger og forpliktelser. Innskutt egenkapital består av aksjekapital og overkurs, mens opptjent egenkapital består av fond for urealiserte gevinster, risikoutjevningfond og annen opptjent egenkapital. Annen ansvarlig lånekapital er gitt av Oslo kommune.

I henhold til IFRS 4 må det være knyttet betydelig forsikringsrisiko til kontrakten for at den skal defineres som en forsikringskontrakt. Forsikringskontraktene selskapet tilbyr tilfredsstillende dette kravet. Nivået på de regnskapsførte forpliktelsene står i forhold til forsikringskundernes kontraktsmessige rettigheter.

ENDRINGER AV REGNSKAP I FORHOLD TIL TIDLIGERE PERIODER

Det er foretatt enkelte reklassifiseringer i regnskapet i forhold til tidligere perioder i forbindelse med at det ikke lenger er adgang til å avsette til sikkerhetsavsetninger innenfor skadeforsikring. Sammenlikningstall er omarbeidet tilsvarende. Dette medfører at enkelte linjer og noter ikke er direkte sammenlignbare med årsregnskapet for 2015. Oppstillingen nedenfor viser totale endringer som er foretatt.

Resultatregnskapet	Opprinnelig 2015	Omarbeidet 2015	Endret
Resultat før skatt	1 088 419	1 192 015	103 596
Skattekostnad	30 101	9 134	-20 967
Aktuarielle gevinster og tap	37 856	37 856	0
Skatt på andre resultatkomponenter	-10 221	-10 221	0
Totalresultat	1 146 155	1 228 784	82 629

Balansen	Opprinnelig 2015	Omarbeidet 2015	Endret
Annen egenkapital	4 085 678	4 348 361	262 683
Sikkerhetsavsetning	350 244	0	-350 244
Utsatt skatt	366 421	453 982	87 561

IMMATERIELE EIENDELER

Immaterielle eiendeler er en identifiserbar, ikke-monetær eiendel uten fysisk substans som kontrolleres av selskapet og som man forventer økonomiske fordeler fra. Typiske relevante eiendeler er IT systemer og lisenser.

Utgifter til utvikling, oppdatering og vedlikehold av immaterielle eiendeler må vurderes opp mot definisjonen for balanseføring. Normalt følger tre faser: Forprosjekt, applikasjonsutvikling og oppfølging etter implementering.

Aktiverte kostnader avskrives normalt over 3 år. Dersom balanseført verdi er høyere enn gjenvinnbart beløp foretas det nedskrivning.

INVESTERINGSEIENDOMMER

Ved regnskapsmessig presentasjon er formålet med investeringen lagt til grunn. Det betyr at disse investeringene er vist og behandlet som fast eiendom uavhengig av den juridiske formen investeringen måtte ha. Eiendomsinvesteringer består av eiendommer organisert som AS og ANS/KS. Eiendomsinvesteringene er vurdert til virkelig verdi slik dette er definert i IFRS 13. Endringer i virkelig verdi resultatføres.

Eksterne verdivurderinger blir innhentet for eiendomsfond. For verdsetting av eiendommer eid direkte eller gjennom datterselskap benyttes kontantstrømsmodeller med definerte forutsetninger og markedsverdivurderinger. Kvalitetssikring utføres for den enkelte eiendom og for totalporteføljen.

Eiendommer vurderes til virkelig verdi med bakgrunn i verdivurderinger gjennomført av Eiendomshuset Malling & Co etter en modell utarbeidet i samarbeid med OPF. Modellen tar utgangspunkt i neddiskontert kontantstrøm over 30 år og med forutsetninger for markedsleie og avkastningskrav som er basert på empirisk informasjon fra leie- og transaksjonsmarkedet for eiendom. Modellen som benyttes genererer en forventet periodisert kontantstrøm basert på dagens leiemarked i området rundt eiendommen. De periodiserte kontantstrømmene genereres ved hjelp av noen parametere som beskrevet under:

- periode med kontantstrøm fra løpende kontrakter
- periode uten leieinntekt som skyldes planlagt oppgradering eller forventet ledighet etter utløp av dagens leiekontrakter.
- ny leiekontrakt eller periode med opsjon på løpende kontrakter
- forventet ledighet i et åpent marked (generelt for området)
- periode med ny leiekontrakt basert på typisk kontraktslengde i markedet.

Inndataene for de ulike periodene hentes fra lokale meglers erfaring eller tilgjengelig statistikk innenfor nærområdet. Sluttverdi settes ved å dele netto kontantstrøm for de 20 siste årene med gjeldende real-avkastningskrav i markedet [yield]. Sluttverdien representerer 25-35 prosent av den totale diskonterte kontantstrømmen.

FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL AMORTISERT KOST

Investeringer som holdes til forfall

Obligasjonene er anskaffet til varig eie og skal holdes til forfall. Overkurs og underkurs ved anskaffelsen amortiseres over obligasjonens gjenværende løpetid. I resultatregnskapet inngår amortisert beløp som korreksjon til renteinntekten.

Utlån og fordringer

Utlån og fordringer er finansielle eiendeler med faste eller bestembare betalinger, og som ikke omsettes i et aktivt marked eller som selskapet har intensjon om å selge på kort sikt eller har øremerket til virkelig verdi over resultat. Utlån og fordringer innregnes i balansen første gang til virkelig verdi. Påfølgende måling skjer til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode med eventuell nedskrivning for kreditttap.

Utlån består hovedsakelig av utlån til medlemmer av pensjonsordningen i Oslo kommune, mens fordringer er knyttet til investeringer i obligasjonsmarkedet. I resultatregnskapet inngår amortisert beløp på fordringer som korreksjon til renteinntekten.

Nedskrivning av finansielle eiendeler som måles til amortisert kost

Ved sannsynlighet for verdiforringelse og behov for nedskrivninger vektlegges debtors finansielle stilling, kontantstrøm og konkurrisiko. Er det objektive bevis for verdifall, i form av kontraktsbrudd mislighold eller konkurrisiko, foretas nedskrivning.

AKSJER OG ANDELER/OBLIGASJONER OG ANDRE VERDIPAPIRER MED FAST AVKASTNING

Aksjer, andeler, obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning er ført opp med virkelig verdi i regnskapet. For finansielle eiendeler innenfor denne kategorien kan tilordningen være pliktig eller bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet. Inntjening og verdi vurderes og rapporteres på grunnlag av virkelig verdi.

Virkelig verdi av investeringer notert i et marked er basert på gjeldende kurs. Likvide aksjer verdsettes på basis av priser levert fra Bloomberg.

Dersom markedet for verdipapiret ikke er aktivt, notert på børs eller tilsvarende, benytter selskapet verdsettelsesteknikker basert på observerbare markedsdata for å estimere markedsverdien. Estimater baseres på markedsforhold som foreligger på balansedagen.

For aksjefond og andeler i utenlandske selskap benyttes sist oppgitte kurs. Dersom prisbildet anses som utdatert, justeres prisen etter en markedsindeks.

For rentebærende verdipapirer som ikke prises direkte i markedet beregnes en antatt markedsverdi basert på et fastsatt kredittpåslag angitt ved en kredittkurve. Det benyttes eksterne kilder, primært Nordic Bond Pricer, som tilbyr en uavhengig prisingstjeneste for obligasjoner og leverer ukentlige oppdatering av kredittkurver. Prisene oppdateres daglig, basert på endringer i det generelle rentenivået, mens kredittkurver endres ved behov, minimum månedlig.

Endringer i netto urealisert mer- eller mindreverdi resultatføres. Kollektivporteføljens andel føres mot kursreguleringsfondet, mens selskapets andel føres mot fond for urealiserte gevinster i balansen.

FINANSIELLE DERIVATER, SIKRING OG VALUTA

Finansielle derivater benyttes til å sikre risikoesponeringen, herunder finansielle eiendeler. Finansielle derivater balanseføres til virkelig verdi på det tidspunktet avtalene inngås. Positive verdier presenteres som

eiendeler og negative verdier som forpliktelser. Ved etterfølgende måling regnskapsføres valutaterminer, futures, rente- og valutaswapper, aksjeopsjoner og øvrige derivater til virkelig verdi. Verdifastsettelsen av derivater er basert på observerbare markedspriser primært som børshandlede instrumenter, alternativt avledet fra løpende markeds-koterte instrumenter.

Økonomisk sikring av valutaeksponering gjøres gjennom derivater. Som hovedregel er alle renteinvesteringer og eiendomsinvesteringer i fremmed valuta sikret fullt ut tilbake til norske kroner. For aksjeinvesteringer i fremmed valuta ligger sikringsgraden med tillatte svingninger mellom 90 og 100 prosent. Selskapet benytter ikke regnskapsmessig sikringsbokføring.

ANDRE FINANSIELLE EIENDELER

Andre finansielle eiendeler består av bankinnskudd i kundeporteføljen og netto likviditet tilknyttet eiendomsinvesteringene i konsernregnskapet. Posten defineres som kontantekvivalenter og inngår i beholdningen av kontanter og bankinnskudd i kontantstrømoppstillingen.

ANLEGG OG UTSTYR

Anlegg og utstyr består av kontormaskiner og inventar balanseført til anskaffelseskost med fradrag for lineære avskrivninger.

FORSIKRINGSKONTRAKTER

Forsikringskontraktene er regnskapsført i henhold til gjeldende norsk regnskapsregelverk. Konsernet tilbyr forsikringsprodukter til bedriftskunder innenfor følgende hovedgrupper:

- Kollektiv pensjon
- Gruppeliv
- Skadeforsikring

Konsernet tilbyr ikke privatforsikringer utover lovpålagte fortsettelsesforsikringer.

Kollektiv pensjon:

Konsernet tilbyr kun kommunale, ytelsesbaserte tjenestepensjonsordninger innenfor kollektiv pensjon.

Pensjonsordningens ytelser samordnes med folketrygden og gir samlet et brutto alderspensjonsnivå på 67,3 prosent (før 1. januar 2012 70 prosent) av pensjonsgrunnlaget ved full opptjening og før levealdersjustering. I tillegg omfatter ordningen AFP fra 65 år, uføre-, ektefelle- og barnpensjon og premiefritak ved ervervsuførhet. Ordningen er basert på sluttlønnprinsippet. Regulering av løpende pensjoner og regulering av oppsatte rettigheter er en del av pensjonsordningens ytelser. Etter endringen av uførepensjonsordningen i offentlig sektor gjeldende fra 1. januar 2015, er bedriftens andel av den samlede uførepensjonsytelsen betydelig redusert.

Oslo kommune har vedtatt ny tjenestepensjonsordning for folkevalgte i kommunen gjeldende fra 1.1.2014. Folkevalgte i kommunen får nå tjenestepensjon ut fra samme prinsipp som stortingspolitikere.

Gruppeliv:

Konsernet tilbyr gruppelevsforikring som dekker kun dødsrisiko. Produktet er uten overskuddsrett og premien fastsettes med utgangspunkt i det samme underliggende dødelighetsgrunnlaget som benyttes i kollektiv pensjon.

Skadeforsikring:

Konsernet tilbyr yrkesskadeforsikring som dekker skader som faller inn under yrkesskadeloven og tariffavtalen i Oslo kommune. I tillegg tilbys ulykkesforsikring som dekker fritidsulykker for ansatte og ulykker for barn og skoleelever i Oslo kommune.

(Note 1 fortsetter)

Konsernet tilbyr brann- og tingskadeforsikring på eiendom, motorvognforsikring og ulike ansvarsforsikringer, herunder de lovpålagte ansvarsforsikringene.

FORSIKRINGSFORPLIKTELSER

Livsforsikring (kollektiv pensjon og gruppelev)

Premiereserven i kollektiv pensjon utgjør den forsikringstekniske kontantverdien av pensjonsrettigheter som er opptjent på beregnings-tidspunktet. Den inkluderer avsetning til administrasjonsreserve. Konsernet har anvendt et beregningsgrunnlag med 3 prosent beregningsrente frem til 2011. Fra 2012 og fram til 2015 benyttes 2,5 prosent. Fra 2015 er beregningsrenten redusert til 2,0 prosent. Videre benyttes særskilt meldt dødelighets- og uførhetstariff. Dødelighetsgrunnlaget som benyttes er Finanstilsynets minimumskrav (K2013FT). Premiereserven er avsatt etter K2013FT med antatt levealdersjustering av alderspensjonsytelsene.

Erstatningsavsetningen er den del av premiereserven som er avsatt for å ta høyde for inntrufne uføretillfeller som ennå ikke er ferdig oppgjorte og er på nivå med to års uførerisikopremie. Erstatningsavsetningen er ikke kundefordelt.

Tilleggsavsetningene er fordelt til kundene med betinget virkning og kan anvendes til dekning av eventuelt avkastningsunderskudd. Eventuell negativ avkastning kan ikke dekkes av tilleggsavsetninger.

Kursreguleringsfondet tilsvarer summen av urealiserte gevinster på finansielle omløpsmidler som inngår i kollektivporteføljen.

Premiefondet inneholder forskuddsbetalte premier og eventuelle overskuddsmidler som fordeles til den enkelte kundes premiefonds-konto. Kundene har krav på en garantert avkastning tilsvarende den til enhver tid gjeldende beregningsrenten. Premiefondsmidler kan benyttes til dekning av fremtidige premier.

Erstatningsavsetning for gruppelev består av forventede utbetalinger for ikke oppgjorte skader, både de som er meldt og de som er inntruffet, men ennå ikke meldt. Endring i erstatningsavsetning føres over resultatregnskapet som erstatningskostnad.

Skadeforsikring

Det er tatt i bruk en ny statistisk modell (Cape Cod) for beregning av erstatningsavsetninger. Avsetningene pr. 31.12.2016 er beregnet ved bruk av den nye modellen.

Gjenforsikringsandelen av de forsikringstekniske avsetninger er ført som en eiendel i balansen.

Reassuranseavsetning, avsetning til Naturskadepoolen og avsetning til Garantiordningen for skadeforsikring er ikke en del av forsikringsforpliktelsene, og er klassifisert som egenkapital.

Forsikringspremien forfaller til betaling forskuddsvis, og en del av premien vil derfor gjelde perioden etter regnskapsårets slutt. Denne delen av premien avsettes som ikke opptjent premie og vil være null ved utgangen av regnskapsåret dersom hovedforfall for alle kontraktene er 1. januar.

Erstatningsavsetning for skadeforsikring består av forventede utbetalinger for ikke oppgjorte skader, både de som er meldt og de som er inntruffet, men ennå ikke meldt. Endring i erstatningsavsetning føres over resultatregnskapet som erstatningskostnad.

Alle norske forsikrings-selskaper som tegner brannforsikring er pålagt å delta i Norsk Naturskadepool. Driftsoverskuddet på denne ordningen settes av til et eget naturskadefond. Avsetningen kan bare benyttes til å dekke erstatninger etter naturskader.

Det er opprettet en garantiordning for skadeselskapene. Avsetning til garantiordningen er en garanti for at forsikringstakerens krav blir oppfylt. Inntil fondet har nådd kravet om 1,5 % av summen av de tre siste års direkte brutto opptjente premie, er det avsatt 1 % av årets direkte opptjente premie.

Gjenforsikringsandel av ikke opptjent premie og erstatningsavsetning er ført som eiendeler, og viser reassurandørenes andel av forsikringsrelaterte inntekter og erstatningskostnader.

Reassuranseavsetning til dekning av kostnader som vil kunne påløpe dersom en eller flere reassurandører ikke dekker sin del av de samlede erstatningskostnadene er ført som andel av opptjent egenkapital.

PENSJONSFORPLIKTELSER EGNE ANSATTE

Konsernets pensjonsforpliktelse er dekket gjennom en innskuddspensjonsordning. Den tidligere ytelsesbaserte tjenstepensjonsordningen for ansatte i OPF AS ble lukket fra 1. februar 2017 med frivillig overgang til innskuddspensjonsordningen.

I den ytelsesbaserte pensjonsordningen er netto pensjonsforpliktelse beregnet verdi av brutto pensjonsforpliktelse fratrukket virkelig verdi av pensjonsmidler. Nåverdien av selskapets netto pensjonsforpliktelse avhenger av en rekke demografiske og økonomiske forutsetninger. Nåverdien av pensjonsforpliktelsen er følsom for små endringer i disse forutsetningene.

Regnskapsmessig effekt av endrede forutsetninger føres i sin helhet over utvidet resultat fra 1. januar 2015 i tråd med IAS19. Tidligere ble disse resultateffektene jevnet ut ved å resultatføre estimatavvik over gjennomsnittlig gjenstående tjenestetid for de ansatte.

Konsernet har fulgt IAS19 for måling av påløpt pensjonsforpliktelse og pensjonsmidler i 2016. Renten for obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) er benyttet som diskonteringsrente.

Forutsetninger om dødelighet er basert på et dynamisk dødelighetsgrunnlag utarbeidet av Finans Norge (K2013) med en margin på 5 prosent på startdødeligheten (K2013BE). Uføregrunnlaget er utarbeidet på bakgrunn av uførestatistikken i OPF sammenholdt med statistikk fra NAV. Antatt uføresannsynlighet i beregningsgrunnlaget ble nedjustert fra 1. januar 2016. Det er ingen antakelse om reaktiverting i uføregrunnlaget.

Det er ingen balanseført pensjonsforpliktelse for ansatte i innskuddspensjonsordningen.

INNTEKTS- OG KOSTNADSFØRINGSPRINSIPPER

Forfalte premier samt reguleringspremie for inneværende år omfatter alle beløp som er forfalt i løpet av regnskapsåret. Leieinntekter forskuddsfaktureres og periodiseres over leieperioden. Gevinster/tap føres som inntekt/kostnad på realisasjonstidspunktet. Urealiserte gevinster/tap på finansielle omløpsmidler føres som inntekt/kostnad knyttet til finansielle eiendeler og kollektivporteføljens andel føres til/ fra kursreguleringsfondet. Gevinster/tap ved salg av aksjer beregnes etter FIFO-metoden (først inn - først ut), mens gevinster/tap ved salg, innløsning og avdrag av obligasjoner og sertifikater beregnes i forhold til gjennomsnittlig anskaffelseskost. Leieavtaler kostnadsføres løpende.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Analysen er utarbeidet på grunnlag av «Foreløpig Norsk Regnskapsstandard. Kontantstrømoppstilling» og viser de faktiske inn- og utbetalinger.

SKATT

Skattekostnad i resultatregnskapet omfatter periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Selskapet har underskudd til fremføring, vesentlig som følge av oppbygging av kursreserver fra tidligere år. Underskuddet benyttes til å motregne skattepliktige overskudd.

Utsatt skatt beregnes og avsettes ved verdijustering av investeringseiendom med nominell skattesats 25 prosent. For investeringseiendommer som er anskaffet gjennom kjøp av aksjer i eiendomsselskaper vil grunnlaget for beregning av utsatt skatt ved verdiregulering være eiendommens skattemessige verdi.

Ved regnskapsavleggelse blir balanseføring av utsatt skattefordel vurdert i forhold til historisk inntjening og forventet fremtidig skattemessig inntekt.

KONSOLIDERINGSPRINSIPPER

Konsernregnskapet viser samlet økonomisk resultat og finansielle stilling når morselskapet og datterselskapene betraktes som en økonomisk enhet. Bestemmende innflytelse oppnås normalt gjennom eie av mer enn halvparten av stemmeberettiget kapital. Alle datterselskap er eid 100 prosent, med unntak av to selskap hvor eierandelen er henholdsvis 80 og 50 prosent. Investeringer i datterselskap er i forbindelse med kjøp av fast eiendom, med unntak av OPF Private equity IS/AS og Oslo Forsikring AS. Ved konsolideringen er alle interne resultat- og balanseposter eliminert.

Datterselskaper som kjøpes/selges i løpet av året blir resultatmessig konsolidert for den del av året selskapene har vært en del av konsernet. Elimineringen av aksjer og andeler i datterselskap er basert på oppkjøpsmetoden. Dette innebærer at aksjene elimineres mot bokført verdi av egenkapitalen på oppkjøpstidspunktet. Identifiserte merverdier i eiendomsselskapene er tillagt eiendommen.

Note 2. Risikoer og risikostyring

Den overordnede risikostyringen i konsernet er innrettet mot at selskapene til enhver tid kan oppfylle de forsikringsmessige forpliktelsene innen de ulike deler av virksomheten. Styret fastsetter overordnede risikostrategier og rammer, som implementeres og følges opp på administrativt nivå med periodisk rapportering. Eventuelle brudd på risikorammer, inkludert tiltak for å bringe forholdet i orden, rapporteres løpende.

Konsernets mål er å oppnå en konkurransedyktig og stabil avkastning til våre kunder og eier over tid, samtidig som soliditeten tilfredsstillende alle eksterne og interne krav. Konsernet har en langsiktig investeringsstrategi hvor risikotagningen til enhver tid er tilpasset konsernets risikobærende evne. Konsernet er forutsatt å kunne bære alle risikoer uten å måtte be eier om tilførsel av kapital.

Det er etablert retningslinjer for virksomhetsstyringen som samlet sikrer at konsernet til enhver tid skal være i stand til å identifisere, vurdere, håndtere, overvåke og rapportere risiko som kan hindre oppnåelse av vedtatte mål.

Utviklingen i kapitalbehov er en sentral størrelse som hensyntas i den finansielle langtidsplanleggingen. Konsernet gjennomfører årlig og ved behov egenvurdering av risiko og kapitalbehov, kalt ORSA (Own Risk and Solvency Assessment). Risikoene er i ORSA gruppert i markedsrisiko, forsikringsrisiko, motpartsrisiko, likviditetsrisiko, operasjonell risiko, forretningsmessig risiko og øvrige risikoer. Det er ikke avdekket kapitalbehov for å dekke tapspotensial knyttet til likviditetsrisiko, forretningsmessig risiko og øvrige risikoer.

Solvens II-regelverket trådte i kraft fra 1. januar 2016. Konsernets kapitalkrav beregnet i henhold til Solvens II-regelverket fremgår av annen note i regnskapet.

MARKEDSRISIKO

Konsernet investerer selskapenes kapital og kundenes midler i finansielle instrumenter og fast eiendom. Konsernet blir dermed eksponert for markedsrisiko som følge av endring i rentenivå, aksjemarkedet eller eiendomsmarkedet, endring i kursen på utenlandsk valuta, endring av kredittspreader, samt konsentrasjonsrisiko.

Styrene fastsetter selskapenes retningslinjer for markedsrisiko gjennom egen investeringsstrategi, som nærmere definerer risikopolje og relevante risikorammer for kollektivporteføljen og selskapsporteføljene. Risikorammene for markedsrisiko er definert gjennom krav til solvenskapitaldekning og rammer for ulike aktivaklasser.

Beregnet i henhold til Solvens II-regelverket hadde konsernet en samlet markedsrisiko for investeringsaktiva på 15,1 milliarder kroner per 31.12.2016 som fordeler seg som følger:

Milliarder kroner og prosent		
Aksjerisiko	10,1	67 %
Eiendomsrisiko	3,6	24 %
Spreadrisiko	2,6	17 %
Renterisiko	1,6	10 %
Konsentrasjonsrisiko	0,1	1 %
Valutarisiko	0,0	0 %
Korrelasjonseffekt	-3,0	-20 %
Sum	15,1	100 %

Ved beregning av det samlede tapspotensialet hensyntas korrelasjonen mellom de ulike risikoklassene ved at det gjøres fradrag for diversifiseringseffektene. Brutto kapitalkrav, der også effekter av verdiendringer i passiva hensyntas, fremgår av egen note om solvenskapital.

Aksjerisiko

Aksjerisiko styres gjennom fastsatte rammer for eksponering, samt gjennom diversifisering innen og mellom ulike geografiske markeder, forvaltningsstrategier og forvaltere. I konsernets forvaltning benyttes derivater for risikoreduksjon samt for kostnads- eller tidseffektiv implementering av tilpasninger i risikoeksponeringen.

Eiendomsrisiko

Eiendomsrisiko er knyttet til verdinedskrivning på konsernets eiendommer, større tap av leieinntekter, eller større eierkostnader. Konsernet søker å redusere risikoen i eiendomsporteføljen gjennom diversifisering på type eiendom, geografi, antall og løpetid på leiekontrakter og leietakere.

Retningslinjer for virksomhetsstyringen

Overordnet retningslinje for virksomhetsstyring				
Risikostyringsfunksjon	Aktuarfunksjon	Samsvarskontrollfunksjon	Internrevisjon	
ORSA	Datakvalitet	Etiske retningslinjer	Utkontraktering	Godtgjørelse
Investeringsrisiko (markedsrisiko, motpartsrisiko, likviditet)	Forsikringsrisiko (inkl. gjenforsikring, fastsettelse av premie og beregning av reserver)		Operasjonell risiko	
Personopplysninger	Klagebehandling	Egnethet og hederlighet	Antihvitvasking	

Fordeling av morselskapets investeringer

Millioner kroner	AAA	AA	A	BBB	BB	B	Ikke ratet	Totalt
Investeringer som holdes til forfall - målt til amortisert kost	743	311	252	5	0	0	1 670	2 980
Utlån og fordringer - målt til amortisert kost	4 483	1 408	2 311	1 517	0	0	11 309	21 028
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	4 667	1 932	3 126	3 926	247	230	6 388	20 516
Sum	9 893	3 650	5 689	5 448	247	230	19 366	44 524

Tabellen er basert på Standard & Poor's kredittklassifisering hvor AAA er tilknyttet papirer med høyest kredittverdighet. I kapitalkravsberegninger benyttes kun offisiell kreditt-rating.

Kreditt risiko/spreadrisiko

Spreadrisiko er risikoen for negative endringer i verdi av obligasjoner m.v. og kredittengasjementer som følge av generelle endringer i kredittspreader. Konsernet kan redusere spreadrisiko ved å investere i bedre kredittklassifisering eller redusere durasjon i renteporteføljene.

Hoveddelen av konsernets renteportefølje er plassert i lavrisiko-obligasjoner (investment grade). Porteføljene for høyrisikoobligasjoner (high yield) og konvertible obligasjoner forvaltes etter klart definerte risikorammer. En del av porteføljen består av ikke-ratede plasseringer, hvorav en andel er norske kommunale låntakere med lav utstederisiko (ikke-ratede obligasjoner med kommunale låntakere behandles tilsvarende rating AA i kapitalkravsberegningene). Konsernets investeringer fordeler seg iht. kreditt-rating som vist i tabellen ovenfor.

Renterisiko

Renterisiko er risikoen for verdifall av eiendeler og økning i forpliktelser pga. endringer i rentenivået. OPF styrer renterisikoen gjennom durasjon i renteporteføljene. Ved renteoppgang vil verdipapirer med fast avkastning synke i verdi, men forpliktelsesens verdi i OPF reduseres ikke tilsvarende fordi økte fremtidige renteovertskudd antas å tilfalle kollektivkundene. Ved rentefall vil verdipapirer med fast avkastning stige i verdi, men verdi av forpliktelsene øker ikke tilsvarende fordi fremtidig renteovertskudd til kundene i OPF antas redusert.

Renterisikoen for konsernet er på kort sikt hovedsakelig knyttet til renteoppgang og verdifall for eiendeler, og effektene av umiddelbare stress hensyntas i kapitalkravsberegningene. På lengre sikt vil vedvarende lavt rentenivå kunne gjøre det mer utfordrende å innfri målet om lavest mulig og stabile premieinnbetalinger for kollektivkundene. Årlig prising av rentegarantien i OPF innebærer at risikoen ved at rentenivået blir lavere enn grunnlagsrenten i begrenset grad bæres av selskapet.

Valutarisiko

Valutarisiko er risiko for tap ved valutakursbevegelser. Investeringsstrategien legger opp til at selskapene normalt vil sikre 100 prosent av den samlede valutaeksponeringen til enhver tid.

Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko er risikoen for tap som følge av svak eller manglende diversifisering, eksempelvis høy eksponering mot enkeltutstedere, risikoklasser, bransjer, geografiske områder, eller høy konsentrasjon i verdipapirer eller sikkerheter med samme risikoegenskaper. Konsernet styrer konsentrasjonsrisiko gjennom investeringsstrategien som fastsetter maksimale rammer for allokering til de enkelte aktivaklasser og type risiko, kredittklasser, samt maksimal eksponering overfor enkeltutstedere.

FORSIKRINGSRISIKO

I utgangspunktet aksepteres risikoer fra kunder som ligger innenfor konsernets målgruppe, som er begrenset av konsesjonen.

Forsikringsrisiko innen livsforsikring er relatert til endringer i framtidige forsikringsforpliktelser som skyldes endringer i de forsikredes levealder og uførhet. Den dominerende risikoen er knyttet til den økende levealderen (opplevelsesrisiko).

Forsikringsrisikoen innenfor kollektiv pensjon styres i all hovedsak gjennom tett oppfølging av risikoresultatet med eventuelle påfølgende endringer i pristariffen. Risikoutjevnsningsfondet dimensjoneres for å kunne dekke en eventuell katastrofe.

En sensitivitetanalyse for livsforsikringsrisiko viser følgende økning i beste estimat av forsikringsforpliktelsen gitt endringer i dødelighets- og uføregrunnlaget:

Prosentvis endring i forpliktelsen	31.12.2016
Reduksjon i dødeligheten på 20 prosent i alle aldre	3,1 %
Varig økning i uførheten på 25 prosent	0,3 %

Forsikringsrisiko innen gruppe- og skadeforsikring omfatter risiko for tap som følge av at forsikringspremien som skal dekke de framtidige erstatningsutbetalingene og erstatningsavsetningen ikke er tilstrekkelige.

Forsikringsrisikoen innen gruppe- og skadeforsikring styres gjennom årlig prissetting og gjenforsikring. Gjenforsikring benyttes for å avdekke storskaderisiko. I tillegg foretas en gjennomgang av erstatningsavsetningen på kvartalsbasis.

MOTPARTSRISIKO

Motpartsrisiko defineres som risiko for tap som følge av at motparter i derivatposisjoner, inngåtte gjenforsikringsavtaler og øvrige fordringer (herunder bankinnskudd uten avtalt bindingstid, ubetalt leie, og lån med pant i boligeiendom) ikke kan møte sine forpliktelser. Konsernets motpartseksponering er således primært knyttet til ikke-børsnoterte derivater, valutakontrakter og gjenkjøpsavtaler, usikrede bankinnskudd, krav på leieinntekter for konsernets eiendommer, utlån med pant i boligeiendom og inngåtte gjenforsikringsavtaler. Motpartsrisikoen styres bl.a. ved at:

- kun godt kapitaliserte banker hvor konsernets innskudd ikke utgjør en stor andel av totale innskudd, benyttes som bankforbindelser.
- motpartsrisiko i derivathandel styres gjennom krav om bruk av ISDA og CSA- avtaler (som regulerer sikkerhetsstillelse) mot finansinstitusjonene som er motpartene.
- motpartsrisiko på utlån er lav pga. god pantesikkerhet, lav belåningsgrad og gode låntakere.
- alle gjenforsikringsselskap konsernet har avtaler med har en finansiell rating på A- eller bedre, og gjenforsikringsselskapenes andel utgjør maksimum 20% av den avgitte risikoen innen hver enkelt forsikringsbransje og/eller kontrakt. I tillegg er egenandelen høy i alle avtalene, og innkreving av utestående beløp skjer kvartalsvis.

(Note 2 fortsetter)

LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko kan oppstå ved endringer i selskapenes løpende driftsinntekter eller -utgifter, pensjonsutbetalinger og skadeerstatninger, likviditetseffekt fra rentederivater og valutasikring, og finansiering av endringer i aktivaallokering. Forsikringsavtalene i OPF har gjennomgående høyere premieinnbetalinger enn erstatningsutbetalinger. Likviditetsstyringen innebærer en minimumsallokering til penge-markedsporteføljen. Videre styres konsernet, basert på OPFs kundesammensetning og flytteretten som angitt i forsikringsvirksomhetsloven, slik at 25 prosent av forvaltningskapitalen skal kunne realiseres innen 4 måneder, forutsatt normale markeder.

OPERASJONELL RISIKO

Operasjonell risiko er risikoen for økonomiske tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, systemer, menneskelige feil, i konsernet eller hos underleverandører. Konsernets internkontroll bygger på de prinsipper og den systematikk som er nedfelt i forskrift om risikostyring og internkontroll.

Det gjennomføres periodisk vurdering av operasjonell risiko med kartlegging av risiko og utforming av nødvendige tiltak for å redusere eller styre risikoene.

FORRETNINGSMESSIG RISIKO

Forretningsmessig risiko defineres som risikoen for manglende samsvar mellom endringer i inntekter og kostnader fra andre forhold enn markedsrisiko, forsikringsrisiko, motpartsrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko. Forretningsrisikoer inkluderer:

- endringer i ulike regelverk for livsforsikring, pensjon og skadeforsikring.
- endringer i kundeferdigheter, for eksempel krav/ønske om nye produkter, økt fleksibilitet og økte krav til kvalitet, kan medføre behov for omstilling av virksomheten.

Konsernet deltar aktivt i diskusjonen om utviklingen innen offentlig tjenstepensjon og relevant regelverk. Konsernet styrer risiko for manglende samsvar mellom inntekter og kostnader gjennom prinsippene for prising av administrasjonspremie i livsforsikring og kostnadselement i premiene for skadeforsikring.

ØVRIGE RISIKOER

I tillegg til ovenstående risikoer, omfatter konsernets risikovurderingsprosess samsvarsrisiko (compliance) og belønnings-/incentivrisiko.

Finansielle eiendeler

Løpetid	inntil 1 år	1-5 år	5-10 år	over 10 år
Pantelån og innskuddslån	197 473	809 042	1 083 462	2 389 646
Obligasjoner som holdes til forfall	914 266	1 951 351	10 185	0
Obligasjoner utlån og fordringer	1 136 452	4 860 988	7 827 766	1 968 661
Aksjer og andeler	23 999 721	0	0	0
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	3 098 033	11 468 465	4 811 753	977 500
Sum	29 345 945	19 089 846	13 733 166	5 335 807
Herav i utenlandsk valuta:				
Aksjer og andeler	13 181 359	0	0	0
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	361 500	4 121 225	1 851 876	842 116
Sum	13 542 858	4 121 225	1 851 876	842 116

Finansielle forpliktelser

Løpetid	1 mnd	1-12 mnd	1-5 år	5-10 år	over 10 år	Sum
Ansvarlig lån				1 240 000		1 240 000
Leverandørgjeld	8 061					8 061
Forsikringstekniske avsetninger			52 785			52 785
Finansielle derivater netto oppgjør	-	451 901	46 366	38 936	3 960	541 164
Sum	8 061	451 901	99 151	1 278 936	3 960	1 842 010

Risikoen for at selskapet ikke skal ha tilstrekkelig likviditet til å dekke kortsiktig gjeld og løpende drift er svært liten. Innbetalte premier var 4 086 millioner kroner, mens samlede erstatningsutbetalinger var 2 640 millioner. Kostnader til drift av konsernet var 279 millioner kroner.

Forventet utbetalingsprofil pensjonsforpliktelser på forsikringstakere

	1 år	2-5 år	6-10 år	11-20 år	21 - 30 år	31-40 år	41-50 år	51-80 år	81-120 år
Beløp	2 546 694	10 080 761	13 164 016	25 538 728	20 481 885	12 512 432	5 884 548	2 613 356	1 534

Utbetalingsprofilen viser antatte utbetalingstidspunkter for de fremtidige pensjonsforpliktelsene i OPF og er basert på udiskonterte verdier. Forsikringsforpliktelsene i regnskapet er neddiskontert og viser nåverdien på balansetidspunktet.

Note 3. Verdsettelse av eiendeler til virkelig verdi

Nivå 1: Noterte priser (ikke-justerte) i aktive markeder (børs, megler, prissettingstjeneste, reguleringsmyndighet).

Nivå 2: Andre data enn de som inngår i nivå 1, som er observerbare, enten direkte (dvs. som priser) eller indirekte (avledet fra priser).

Nivå 3: Instrument på nivå 3 har data som ikke bygger på observerbare markedsdata (inaktivt marked). Reell virkelig verdi kan derfor avvike hvis instrumentet skulle bli omsatt.

Det har ikke vært betydelige reklassifiseringer fra nivå 1 til nivå 2 i 2016. Flytting mellom nivåene baseres på endringer i metodikk og krav til likviditet.

I nivå 3 inngår investeringer i eiendom, hedgefond, infrastruktur, private equity og indirekte eiendomsfond der forvalter foretar verddivurdering. Papirer som inngår i nivå 3 utgjør 40% av sum aksjer og andeler, og 38% av sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi.

En endring i leie eller avkastningskrav på 5% vil utgjøre ca 628 millioner kroner på eiendomsverdiene. En endring i prisingen av aksjer og andeler på 5% vil utgjøre ca 1 200 millioner kroner.

2016	Nivå 1 Kvoterte priser	Nivå 2 Observerbare forutsetninger	Nivå 3 Ikke observerbare forutsetninger	Sum
Investerings eiendommer			12 564 866	12 564 866
Sum investeringseiendommer			12 564 866	12 564 866
			100 %	100 %
Aksjer og andeler				
Aksjer	5 529 537			5 529 537
Aksjefond og andeler	8 691 927	137 764		8 829 691
Hedgefond			2 952 315	2 952 315
Infrastruktur			1 789 704	1 789 704
Private Equity			2 517 041	2 517 041
Indirekte eiendomsfond			2 381 432	2 381 432
Sum aksjer og andeler	14 221 464	137 764	9 640 492	23 999 720
	59 %	1 %	40 %	100 %
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	1 942 273	18 573 378		20 515 651
	9 %	91 %		100 %
Utlån og fordringer		100 727		100 727
		100 %		100 %
Andre finansielle eiendeler	2 141 789			2 141 789
	100 %			100 %
Derivater				
Eiendeler		-		-
Forpliktelser		-467 605	-73 559	-541 164
Sum derivater	-	-467 605	-73 559	-541 164
	0 %	86 %	14 %	86 %
Sum finansielle poster som måles til virkelig verdi	18 305 526	18 243 537	22 131 799	58 781 589
	31 %	31 %	38 %	100 %

Endringer i nivå 3	Investerings- eiendommer	Hedgefond	Infrastruktur	Private Equity	Indirekte eiendoms- fond	Sum
Saldo 1.1	11 347 506	2 827 570	1 748 533	2 320 502	1 651 547	19 895 658
Tilbakebetalt innbetalt kapital/resultat	666 326	-247 507		238 760		657 579
Solgt	-268 742	-1 652	-40 383	-444 851		-755 628
Kjøpt/innbetalt kapital	608 055	303 034	95 150	664 607	729 885	2 400 731
Urealiserte endringer	211 721	70 870	-13 596	-261 977		7 018
Saldo 31.12	12 564 866	2 952 315	1 789 704	2 517 041	2 381 432	22 205 358

(Note 3 fortsetter)

	Nivå 1 Kvoterte priser	Nivå 2 Observerbare forutsetninger	Nivå 3 Ikke observerbare forutsetninger	Sum
2015				
Investerings eiendommer			11 347 508	11 347 508
Sum investerings eiendommer			11 347 508	11 347 508
			100 %	100 %
Aksjer og andeler				
Aksjer	5 795 181			5 795 181
Aksjefond og andeler	7 862 646	374 351		8 236 997
Hedgefond			2 827 570	2 827 570
Infrastruktur			1 748 533	1 748 533
Private Equity			2 320 502	2 320 502
Indirekte eiendomsfond			1 651 547	1 651 547
Sum aksjer og andeler	13 657 827	374 351	8 548 152	22 580 330
	63 %	2 %	35 %	100 %
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	1 861 945	18 172 624		20 034 569
	9 %	91 %		100 %
Utlån og fordringer	-	242 364		242 364
	0 %	100 %		100 %
Andre finansielle eiendeler	2 071 144			2 071 144
	100 %			100 %
Derivater				
Eiendeler		-		-
Forpliktelser	-99 797	-1 203 579		-1 303 376
Sum derivater	-99 797	-1 203 579		-1 303 376
	8,0 %	92 %		100 %
Sum finansielle poster som måles til virkelig verdi	17 491 119	17 585 760	19 895 660	54 972 539
	32 %	32 %	36 %	100 %
Investerings eiendommer				715 450
Aksjer og andeler				485 423
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning				1 653 949
Investerings eiendommer				10 632 057
Aksjer og andeler				22 094 907
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning				18 380 620
Utlån og fordringer				242 364
Finansielle derivater				-1 303 376
Andre finansielle eiendeler				2 071 144
Sum finansielle poster som måles til virkelig verdi i balansen				54 972 539

Endringer i nivå 3 - Kollektivporteføljen	Investerings- eiendommer	Hedgefond	Infrastruktur	Private Equity	Indirekte eiendoms- fond	Sum
Saldo 1.1	9 729 717	2 003 470	1 559 684	1 948 143	1 517 966	16 758 980
Tilbakebetalt innbetalt kapital/resultat	68 722		-4 333	-4 571		59 818
Solgt	-188 323	-211 407	-29 544	-498 114		-927 388
Kjøpt	1 512 504	302 050	100 745	790 175	93 854	2 799 328
Urealiserte endringer	224 886	733 457	121 981	84 869	39 727	1 204 920
Saldo 31.12	11 347 506	2 827 570	1 748 533	2 320 502	1 651 547	19 895 658

Note 4. Avkastning

Kollektivporteføljen	2016	2015	2014	2013	2012
Realisert kapitalavkastning 1)	6,3 %	2,9 %	4,0 %	4,1 %	5,6 %
Verdijustert kapitalavkastning 2)	5,3 %	5,1 %	7,6 %	8,8 %	8,6 %

1. Realisert kapitalavkastning angir den beregnede avkastning på porteføljen basert på årets realiserte finansinntekter eksklusive endring i merverdier på finansielle eiendeler.
 2. Verdijustert kapitalavkastning angir den beregnede avkastning på porteføljen basert på årets samlede finansinntekter inklusive endring i merverdier på finansielle eiendeler.

Note 5. Renteinntekt og utbytte mv på finansielle eiendeler

	2016	2015	
Avkastning utenlandske obligasjonsfond	11 994	2 224	
Renter finansielle derivater norske	5 938	-2 025	
Renter finansielle derivater utenlandske	-16 075	-8 890	
Renter av norske obligasjoner	336 465	381 378	
Renter av high yield	25 641	0	
Renter utenlandske obligasjoner	96 759	108 597	
Renter utenlandske private equity	17 655	16 324	
Renter tingskade	8 870	4 429	
Sum renteinntekter finansielle eiendeler til virkelig verdi	487 247	502 037	
Renter av og gebyr - utlån	101 564	130 015	
Renter norske obligasjoner - fordringer	588 183	507 068	
Renter norske obligasjoner - til amortisert kost	155 346	212 495	
Sum renteinntekter finansielle eiendeler til amortisert kost	845 093	849 578	
Utbytte norske aksjer og andeler	112 643	90 447	
Utbytte utenlandske aksjer og infrastrukturinvesteringer	160 139	169 130	
Utbytte private equity	122 281	69 373	
Sum utbytte	395 063	328 950	
Andre finansinntekter / kostnader	831	-844	
Sum andre løpende kostnader og inntekter	831	-844	
Sum	1 728 234	1 679 721	
	Teknisk regnskap	1 539 428	1 505 058
	Ikke-teknisk regnskap	188 806	174 663

Note 6. Verdiendring på investeringer

	2016	2015
Verdiendring aksjer og andeler	-293 020	1 824 886
Verdiendring obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	-459 114	169 660
Verdiendring finansielle derivater	766 012	-320 453
Verdiendring finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	13 878	1 674 093
Bygninger - eid direkte	0	12 128
Bygninger - eid via datterselskap	211 721	212 758
Eiendomsfond	11 433	20 720
Verdiregulering eiendom	223 154	245 606
Private Equity	-9 838	8 103
Sum	227 194	1 927 802
	Teknisk regnskap	1 908 227
	Ikke-teknisk regnskap	19 575

Note 7. Realisert gevinst og tap på investeringer

	2016	2015
Aksjer og andeler	309 127	811 342
Aksjer og andeler - eiendom utland	918	18 919
Aksjer og andeler - eiendom Norge	10 013	-4 825
Utenlandske infrastrukturinvesteringer	16 521	211 314
Private equity	25 167	165 470
Realisert aksjer og andeler	361 746	1 202 220
Norske obligasjoner - omløpsmidler	2 584	44 787
Utenlandske obligasjoner - omløpsmidler	210 658	240 194
Realisert gjeldsinstrumenter til virkelig verdi	213 242	284 981
Realisert gjeldsinstrumenter - fordringer	105	-157
Realisert gjeldsinstrumenter - hold til forfall	5 801	8 118
Realisert gjeldsinstrumenter - hold til forfall	5 906	7 961
Realisert tap utlån	0	0
Opsjoner	-25 567	197 133
Futures	-8 693	-18 131
Valuta	827 234	-2 236 724
Realisert finansielle derivater	792 974	-2 057 722
Sum	1 373 868	-562 560
	Teknisk regnskap	-563 389
	Ikke-teknisk regnskap	829

Note 8. Obligasjoner som holdes til forfall

	Pålydende verdi	Anskaffelses- kost	Markeds- verdi	2016		2015	
Stat/Statsgarantert	400 000	401 044	442 336	400 277	14 %	400 391	10 %
Boligkredittforetak	64 000	63 745	583 139	63 955	2 %	213 988	5 %
Finansforetak	160 000	159 094	1 134 832	159 698	6 %	609 471	15 %
Kommunesektoren	480 437	482 268	1 318 555	480 824	17 %	676 145	16 %
Andre sektorer	1 771 000	1 767 479	2 607 235	1 771 048	62 %	2 235 009	54 %
Sum	2 875 437	2 873 630	6 086 097	2 875 802	100 %	4 135 004	100 %
Avdrag/uttrekk				0		0	
Påløpte renter				104 604		142 510	
Sum				2 980 406		4 277 514	
				8 a)		411 341	
				8 b)		3 866 173	
Beholdningsendringer gjennom året kan spesifiseres slik:							
Beholdning 1.1				4 131 504		4 862 769	
Tilgang				0		0	
Avgang				-1 257 430		-729 689	
Årets periodiserte over-/underkurs				1 728		1 924	
Beholdning 31.12.				2 875 802		4 135 004	

Note 9. Utlån og fordringer

Utlån	2016	2015
Pantelån	3 426 481	3 260 787
Innskuddslån, garantert av Oslo kommune	160 622	167 578
Innskuddslån	1 180 486	1 126 965
Mellomfinansieringslån	12 657	18 724
Påløpte renter	16 557	18 380
Sum	4 796 803	4 592 434

Fordringer	Pålydende verdi S+K	Anskaffelses-kost S+K	Markeds-verdi S+K	2016		2015	
Stat/Statsgarantert	400 000	391 973	464 130	393 675	2 %	393 560	3 %
Boligkredittforetak	3 635 000	3 650 460	4 027 949	3 639 894	23 %	3 397 228	25 %
Finansforetak	2 308 000	2 310 946	2 425 336	2 309 291	15 %	2 159 579	16 %
Kommunesektoren	1 845 000	1 849 628	1 963 793	1 847 890	12 %	1 848 329	14 %
Andre sektorer	7 510 000	7 550 396	7 848 018	7 603 117	48 %	5 526 983	41 %
Sum	15 698 000	15 753 403	16 729 226	15 793 867	100 %	13 325 679	100 %
Avdrag/uttrekk				0		0	
Påløpte renter				284 038		260 441	
Sum				16 077 905		13 586 120	

Beholdningsendringer gjennom året kan spesifiseres slik:

Beholdning 1.1	13 343 607	10 553 610
Tilgang	2 507 742	2 879 460
Avgang	-50 000	-100 165
Årets periodiserte over-/underkurs	-7 482	-7 226
Beholdning 31.12.	15 793 867	13 325 679

	2016	2015
Andre fordringer	153 163	96 636

	2016	2015
Sum	21 027 871	18 275 190
9 a)	3 824 900	3 514 094
9 b)	17 202 971	14 761 096

Note 10. Aksjer og andeler

	Anskaffelses- kost 2016	Virkelig verdi 2016	Andel i prosent	Anskaffelses- kost 2015	Virkelig verdi 2015	Andel i prosent
Hedgefond	1 777 144	2 952 774	12 %	1 480 472	2 580 063	11 %
Infrastruktur	1 084 942	1 789 704	7 %	1 030 174	1 748 533	8 %
Private equity	2 123 797	2 715 715	11 %	1 947 227	2 747 282	12 %
Norske aksjer og andeler	630 836	1 248 628	5 %	786 677	1 138 259	5 %
Utenlandske aksjer og andeler	7 889 099	13 147 731	55 %	7 041 519	12 698 202	56 %
Eiendomsfond - utland	747 122	840 807	4 %	356 499	449 149	2 %
Eiendomsfond - Norge	1 304 361	1 304 361	5 %	1 193 031	1 218 842	5 %
Sum	15 557 301	23 999 720	100 %	13 835 599	22 580 330	100 %
	10 a)	1 223 964			485 423	
	10 b)	22 775 756			22 094 907	

Forpliktelser:

Gjenstående tegningsbeløp som Oslo Pensjonsforsikring AS har forpliktet seg til.	Norge	Utlandet
Infrastruktur	0	708 874
Private equity	678 656	2 361 496
Eiendomsfond	0	313 420
Sum	678 656	3 383 790

Valutarisiko i aksjeholdningen

Utenlandske aksjer og andeler er tilnærmet fullt valutasikret i norske kroner. Fordeling på valuta og prosentvis andel er vist nedenfor.

Norske kroner	10 818 362	45 %
Danske kroner	1 157 312	5 %
Euro	4 861 453	20 %
Britiske Pund	376 906	2 %
Svenske kroner	2 768 648	12 %
Amerikanske dollar	4 017 039	17 %
Sum	23 999 720	100 %

Risikoprofilen i aksjeporteføljen

Den norske porteføljen består av 2 fond og 9 selskap, hvorav 48 prosent er børsnotert. Den utenlandske porteføljen består av 36 fond og 48 selskap fordelt på forskjellige regioner, hvorav 61 prosent er børsnotert.

Per 31.12.2016 utgjorde største investering i ett enkelt norsk fond eller selskap 29 prosent av porteføljen for norske aksjer og andeler og største investering i ett enkelt utenlandsk fond eller selskap utgjorde 16 prosent av porteføljen for utenlandske aksjer og andeler.

Nærmere detaljer om norske og utenlandske aksjer og andeler er gitt nedenfor:

Norske aksjer og andeler	Organisasjonsnr.	Antall	Anskaffelseskost	Markedsverdi
Aker ASA	886 581 432	358 200	87 313	115 699
API Eiendomsfond Norge AS/IS	997 592 816		737 235	737 236
Carnegie Aksje Norge III	981 406 567	95 353	93 225	513 168
Klp Aksje Norge Indeks	988 425 958	13 180	25 000	27 860
Marine Harvest ASA	964 118 191	1 050 000	100 672	163 485
Norsk Hydro ASA	914 778 271	3 900 000	124 000	161 070
Pareto Eiendomsfelleskap AS/IS	992 043 415		567 126	567 126
Pareto World Wide Offshore AS	991 206 817	500 000	67 250	5 000
Stolt Nielsen Ltd		475 000	78 233	50 350
Tomra Systems ASA	927 124 238	1 200 000	41 188	108 600
Wilh. Wilhelmsen Holding B	995 277 905	400 000	56 205	77 800
Sum norske aksjer og andeler			1 977 447	2 527 394

(Note 10 fortsetter)

Utenlandske aksjer og andeler	Antall	Anskaffelseskost	Markedsverdi
AAM Absolute Return Fund Plc Cl. B	861 455	150 000	292 188
ABB Ltd	1 008 000	131 420	183 429
Aberdeen Svc Private Equity Fund Of Funds Plc	8 750 000	68 488	67 308
AP Moller - Maersk A/S	8 310	77 537	114 547
Apple Inc	87 000	87 906	87 090
Astrazeneca Plc Ser. A	340 000	140 171	160 355
Atlas Copco AB	720 000	119 829	169 822
Axfood AB	548 400	23 720	74 507
Bluebay Direct Lending Fund I Lp	10 297 283	88 689	93 612
Bluebay Direct Lending Fund II Slp	12 165 190	109 769	106 618
Bluebay Event Driven Credit Fund	342 608	302 050	320 121
Bluebay Senior Loan Fund I (A) Slp	5 796 664	52 038	52 697
Capital Four Invest Credit Opportunities B EUR	175 795	249 615	262 750
Carlsberg B	250 000	111 114	186 369
Carnegie World Wide Asia D	513 794	514 074	705 984
Cevian Capital II Lp EUR Class A	8 404 446	67 046	137 764
Christian Hansen A/S	350 000	100 915	167 423
Copenhagen Infrastructure II K/S	141 210 287	169 894	173 178
Copenhagen Infrastructure II US Aiv Qfpf K/S	4 119 820	5 147	5 039
CVS Health Corp	241 000	159 687	164 367
DNB TMT Absolute Return Fund	174 773	200 000	231 233
Finisterre Global Opportunity Class B-2 Series 1	159 944	174 000	331 942
Getinge AB Ser. B	274 596	22 499	38 063
Harbert European Real Estate Fund II		87 845	119 905
Harbert European Real Estate Fund III		179 556	243 274
Harbert European Real Estate Fund IV		262 133	255 715
Harbert US Real Estate Fund VI Feeder		217 588	221 913
Harbinger Class L Holdings Ser 2	3	20	173
Harbinger Class L Holdings Ser 3	17	110	828
Harbinger Class PE Holdings Ser 1	467	3 227	1 692
Harbinger Class PE Holdings Ser 2	1 641	11 351	7 303
Hayfin Direct Lending Fund Lp	25 212 710	248 126	238 760
Hennes & Mauritz AB Ser. B	1 165 000	137 036	280 086
IBM	112 000	155 049	160 682
ICG-Longbow UK Real Estate Debt Investments III S.À R.L	17 533 840	178 251	186 591
ICG-Longbow UK Real Estate Debt Investments IV SCSP	17 842 241	225 476	190 315
Investor AB	900 000	112 033	287 590
KLP Aksjglobal Indeks I	1 273 221	1 832 158	3 393 152
KLP Aksjglobal Indeks II	47 395	105 000	125 874
KLP Aksjeusa Indeks USD	77 848	615 229	1 565 293
KLP Aksjglobal Lavbeta I	33 068	50 000	54 624
Macquarie Infrastrukturfond I		10	155 463
Macquarie Infrastrukturfond II		909 890	1 456 024
Mekonomen AB	310 000	50 859	50 441
Mezzvest Co-invest III Lp		82 766	83 477
Mezzvest III Lp		208 139	216 519
Nektar	77 527	149 662	190 564
Nokia OYJ	4 050 000	97 403	168 922
Nordea Bank AB	3 070 000	229 565	295 058
Nordea Stabile Aksjer Global Etisk	278 057	500 000	779 593
Novo Nordisk A/S	1 305 000	149 079	406 536
Oaktree Real Estate Debt Fund Lp	14 064 877	117 161	113 416
OPF PE AS			198 675
Pareto Global I	835 928	460 000	906 025
Philips Lighting Nv	714 612	142 442	152 017

Utenlandske aksjer og andeler	Antall	Anskaffelseskost	Markedsverdi
Sampo Insurance Co A	700 000	103 455	271 027
Sandvik AB	1 860 000	156 199	198 882
Schroder Private Equity Fund Of Funds IV Plc Class C	5 197 208	40 746	210 057
Sector Healthcare Fund Class A USD	186 863	169 400	409 337
Sector Zen Fund Class P USD	250 000	139 358	377 571
Skagen Kon-Tiki E	878 717	480 429	650 490
SKF B	900 000	95 202	143 112
Storebrand International Private Equity 14 B-3	91 496 500	110 000	132 670
Storebrand International Private Equity 15 B-3	62 109 042	60 000	60 246
Storebrand International Private Equity 16 P	20 000 000	20 000	20 000
Storebrand International Private Equity IV B-3	1 228 808	2 640	5 997
Storebrand International Private Equity IX B-4	12 342 993	22 093	57 889
Storebrand International Private Equity V B-4	27 502 050	43 855	73 981
Storebrand International Private Equity VI B-4	25 685 875	37 129	52 656
Storebrand International Private Equity VII B-4	41 924 631	59 585	92 653
Storebrand International Private Equity VIII B-4	10 859 539	16 565	37 248
Storebrand International Private Equity X B-4	35 023 018	37 201	63 041
Storebrand International Private Equity XI B-4	115 541 676	139 887	213 752
Storebrand International Private Equity XII B-3	27 976 895	37 945	65 466
Storebrand International Private Equity XIII B-3	40 996 283	50 000	77 073
Svenska Cellulosa AB	674 000	166 184	164 535
Svenska Handelsbanken AB Ser. A	1 620 000	95 795	194 584
TDC A/S	2 350 000	109 219	104 221
Telefonaktiebolaget LM Ericsson	3 300 000	188 524	167 505
The Abaco Financial fund Limited EUR Class	65 986	133 222	141 681
The Goodyear Tire & Rubber Co	460 000	128 245	122 733
Trelleborg AB Ser. B	1 000 000	122 702	170 114
TT Mid-Cap Europe Long/Short Fund Ltd. Class B	132 719	95 129	385 849
Upm-Kymmene OYJ	825 000	76 373	175 050
Sum utenlandske aksjer og andeler	818 792 620	13 579 854	21 472 326
Sum		15 557 301	23 999 720

Note 11. Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning

	Anskaffelses- kost 2016	Virkelig verdi 2016	Andel i prosent	Anskaffelses- kost 2015	Virkelig verdi 2015	Andel i prosent
Obligasjoner	8 921 357	9 240 038	45 %	8 559 102	9 086 500	45 %
Pengemarked	4 315 483	4 462 160	22 %	4 233 194	4 203 732	21 %
Sum	13 236 840	13 702 198	67 %	12 792 296	13 290 232	66 %
Utenlandske obligasjoner	3 523 719	4 027 318	20 %	3 033 333	3 847 589	19 %
Sum	3 523 719	4 027 318	20 %	3 033 333	3 847 589	19 %
Obligasjonsfond konvertible obligasjoner	1 302 768	2 206 395	11 %	1 302 768	2 299 032	11 %
Obligasjonsfond utenlandske obligasjoner	0	0	0 %	50 000	49 829	
Obligasjonsfond high yield	385 098	420 212	2 %	384 682	380 329	2 %
Sum	1 687 866	2 626 607	13 %	1 737 450	2 729 190	13 %
Sum	18 448 425	20 356 123	99 %	17 563 079	19 867 011	99 %
Påløpte renter		159 528	1 %		167 558	1 %
Sum	18 448 425	20 515 651	100 %	17 563 079	20 034 569	100 %
	11 a)	1 887 588			1 653 949	
	11 b)	18 628 063			18 380 620	

Utenlandske obligasjoner er tilnærmet fullt ut valutasikret i norske kroner. Fordeling på valuta og prosentvis andel er vist nedenfor.

Norske kroner	NOK	13 179 406	65 %
Canadiske dollar	CAD	79 861	0 %
Danske kroner	DKK	13 521	0 %
Euro	EUR	3 200 688	16 %
Britiske Pund	GBP	137 969	1 %
Japanske yen	JPY	274 034	1 %
Sørkoreanske won	KRW	46 669	0 %
Svenske kroner	SEK	176 780	1 %
Amerikanske dollar	USD	3 247 195	16 %
Sum		20 356 123	100 %

Note 12. Utlån og fordringer til virkelig verdi

	Anskaffelses- kost 2016	Virkelig verdi 2016	Andel i prosent	Anskaffelses- kost 2015	Virkelig verdi 2015	Andel i prosent
Utlån til utenlandske PE	104 364	100 727	100 %	211 184	242 364	100 %
Sum	104 364	100 727	100 %	211 184	242 364	100 %

Kollektivporteføljens andel

-

Selskapsporteføljens andel

-

Note 13. Finansielle derivater

	2016	2015
Valutarelaterte kontrakter	-529 616	-1 063 018
Renterelaterte kontrakter	-87 489	-144 480
Egenkapitalrelaterte kontrakter	75 941	-95 878
Sum	-541 164	-1 303 376

Note 14. Andre finansielle eiendeler og bank

	2016	2015	
Bankinnskudd	2 578 047	2 533 096	
Skattetrekkkonto (bundne midler)	64 192	59 128	
Kasse	0	5	
Bank (futures marginkonto)	1 051	10 333	
Sum	2 643 290	2 602 562	
	14 a)	501 501	542 494
	14 b)	2 141 789	2 060 068

Note 15. Driftsinntekt fra eiendom

	2016	2015	
Eiendomsselskap	711 437	584 305	
Direkte eide eiendommer	-584	-325	
Sum	710 853	583 980	
	Teknisk regnskap	667 932	554 411
	Ikke-teknisk regnskap	42 921	29 569

Note 16. Investerings eiendom

	2016	2015	
Bokført verdi 1.1	9 729 717	9 729 717	
Årets resultat	698 155	737 309	
Avgang/tilgang	2 136 995	880 481	
Sum	12 564 867	11 347 507	
	16 a)	804 972	715 450
	16 b)	11 759 895	10 632 057

Eiendommene er vurdert til virkelig verdi i samsvar med § 5-6. Nærmere beskrivelse av vurderingsprinsipper fremgår i note 1. Det foreligger kontraktsmessige plikter til å kjøpe og utvikle investeringseiendom for 771 millioner pr. 31.12.2016.

Note 17. Forfalte premier, livsforsikring

	2016	2015
Personskade	127 848	113 380
Ordinær premie kollektiv	1 876 496	1 967 259
Reguleringspremie og andre engangspremier	2 013 744	2 003 971
Sum	4 018 088	4 084 610

Note 18. Overføring av premiereserve fra/til andre forsikringselskap

	2016	2015
Tilflyttede midler		
Premiereserve	0	9 898
Forsinkelsesrente	0	0
Mottatte midler ført over resultatet	0	9 898
Tilleggsavsetning	0	0
Premiefond	0	0
Sum	0	9 898
Antall kontrakter		1
Fraflyttede midler		
Premiereserve	-19	0
Forsinkelsesrente	0	0
Avgitte midler ført over resultatet	-19	0
Tilleggsavsetning	0	0
Premiefond	0	0
Sum	-19	0
Antall kontrakter	1	0

Note 19. Spesifikasjoner av premier og erstatninger for skadeforsikring

	Tingskade					Totalt	Personskade			
	Bygningskade	Naturskade	Motorvogn Trafikk	Motorvogn Øvrig	Ansvars forsikring		Gruppe-liv	Yrkes-skade	Ulykke	Totalt
Premieinntekter										
Forfalte bruttopremier	60 613	8 394	3 600	2 216	7 460	82 283	32 204	88 534	7 110	127 848
Sum premie (a)	60 613	8 394	3 600	2 216	7 460	82 283	32 204	88 534	7 110	127 848
Brutto erstatninger										
Betalte erstatninger	-6 161	-7 501	-1 473	-950	-1 386	-17 471	-24 088	-33 914	-3 254	-61 256
Endring erstatningsavsetning	-17 185	2 216	2 621	6 786	19	-5 545	-3 176	-29 632	1 915	-30 893
Sum erstatninger (b)	-23 346	-5 285	1 148	5 836	-1 367	-23 016	-27 264	-63 546	-1 339	-92 149
Driftskostnader										
Administrasjonskostnader	-13 461	-359	-1 795	-1 795	-539	-17 949	-327	-2 619	-327	-3 273
Sum driftskostnader (c)	-13 461	-359	-1 795	-1 795	-539	-17 949	-327	-2 619	-327	-3 273
Gjenforsikringsresultat										
Andel av bruttopremier	-8 328	-1 381	-379	-234	-2 575	-12 897	-365	-1 277	-183	-1 825
Betalte erstatninger	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Endring erstatningsavsetning	-103	0	-4	-2	-2 761	-2 870	0	-20	0	-20
Gjenforsikringsresultat (d)	-8 431	-1 381	-383	-236	-5 336	-15 767	-365	-1 297	-183	-1 845
Resultat for egen regning pr. bransje (a+b+c+d)	15 375	1 369	2 570	6 021	218	25 551	4 248	21 072	5 261	30 581

Erstatningsavsetningene er beregnet med utgangspunkt i Cape-Cod-modellen for motorbransjene og ansvar. For bygningsforsikring består de av RBNS og expected loss ratio for IBNR. Kontantstrømmene er ikke diskonterte.

I Solvens II benyttes risikofri rente fra EIOPA ved diskontering av kontantstrømmene. Det er ingen andre forskjeller i behandlingen, med unntak av at erstatningsavsetningene i Solvens II for enkelhets skyld er lagt i sin helhet til motor trafikk.

Note 20. Forsikringsrelaterte driftskostnader

	2016	2015
Administrasjonskostnader		
Drift	127 549	126 226
Styregodtgjørelse m.m.	1 245	1 857
Styret, møtekostnader	156	53
Finanstilsynet	1 899	1 437
Revisjon	2 274	2 764
	133 123	132 337
Adm. kostnader fordeles med 33% på forvaltning og 67% på andre kostnader.		
Andre kostnader		
Forvaltningsomkostninger	10 287	10 332
Utenlandske verdipapirer	5 323	4 823
Banker og VPS gebyr	3 168	2 636
Utlån	858	950
	19 636	18 741
Andre kostnader		
Pensjonsdrift	21 668	18 825
Markedsføring	352	704
	22 020	19 529
Tingskade - forsikringsrelaterte driftskostnader *	1 323	8 794
Personskade - forsikringsrelaterte driftskostnader	9 352	9 856
	10 675	18 650
Sum driftskostnader	185 454	189 257
Renter ansvarlig lån	75 218	75 218
Sum	260 672	264 475

* I 2016 er en større andel av forsikringsrelaterte driftskostnader for tingskade omklassifisert fra ikke-teknisk regnskap til teknisk regnskap for skadeforsikring.

Fordeling av forsikringsrelaterte driftskostnader		Forvaltnings- kostnader	Andre kostnader	2016	2015
Kollektivporteføljens andel administrasjonskostnader	90 %	39 538	80 273		
Kollektivporteføljens andel andre forvaltningskostnader	90 %	17 672	0		
Markedsføring	100 %	0	352		
Kostnader pensjoner	100 %	0	21 669		
Personskade - forsikringsrelaterte driftskostnader		0	9 352		
Teknisk regnskap		57 210	111 646	168 856	155 499
Selskapsporteføljens andel administrasjonskostnader	10 %	4 393	8 920		
Selskapsporteføljens andel andre forvaltningskostnader	10 %	1 964	0		
Tingskade - forsikringsrelaterte driftskostnader		0	1 323		
Renter ansvarlig lån	100 %	0	75 218		
Ikke-teknisk regnskap		6 357	85 461	91 818	108 977
Sum				260 674	264 476

Note 21. Andre forsikringsrelaterte inntekter / Utbetalte erstatninger brutto

Andre forsikringsrelaterte inntekter/livsforsikring	2016	2015
Refusjon pensjoner	143 075	146 338
Renteinntekter driftskonti kollektiv	34 860	41 267
Sum	177 935	187 605

Utbetalte erstatninger brutto/livsforsikring	2016	2015
Alderspensjoner	-1 863 945	-1 713 486
Ektefellepensjoner	-247 909	-250 981
Barnpensjoner	-12 093	-13 743
Uførepensjoner, varige	-350 665	-398 981
Uførepensjoner, midlertidige	-84 537	-86 217
Personskade	-55 177	-44 547
Sum	-2 614 326	-2 507 955

I tillegg til disse utbetalingene kommer førtidspensjoner og AFP 62-64 år med MNOK 138. Disse utbetalingene får OPF refundert.

Note 22. Risikoutjevningfond

	2016	2015
Risikoutjevningfond 1.1	872 548	327 153
Andel av årets risikoresultat	165 708	536 713
Tilordnet avkastning	46 343	8 682
Sum	1 084 599	872 548

Note 23. Premiereserve

	2016	2015
Premiereserve 1.1	55 218 176	54 982 397
Overføring av premiereserve ut/inn	-19	9 898
All forsikringsteknisk premie	3 890 240	3 971 230
Garantert avkastning	1 583 776	1 552 137
Utbetalte pensjoner	-2 416 074	-2 317 070
Rentegarantipremie	-268 074	-267 605
Risikoresultat	-303 065	-1 073 778
Administrasjonspremie	-189 688	-199 807
Renter erstatningsavsetning	47 021	20 871
Endring premiereserve	2 344 117	1 695 876
Renter overført til erstatningsavsetning	-47 021	-20 871
Frigjort pga planendring	0	-1 439 226
Overført til premiefond	-329 532	0
Sum	57 185 740	55 218 176
Erstatningsavsetning 1.1	740 484	719 615
Renter	47 021	20 869
Sum	787 505	740 484
Sum	57 973 245	55 958 660

Note 24. Tilleggsavsetninger

	2016	2015
Tilleggsavsetninger 1.1	2 092 747	2 016 810
Overført fra andre forsikringsselskap / endring av fjorårets avsetning	464	-10 165
Annen tilordning av overskudd	1 975 000	86 102
Sum	4 068 211	2 092 747

Note 25. Kursreguleringsfond

Kursreguleringsfondet består av netto urealiserte gevinster tilknyttet finansielle omløpsmidler. Dersom netto kursreserver er negative, settes kursreguleringsfondet til null. Endringer i kursreguleringsfondet føres over resultatregnskapet.

	Endring 2016	2016	2015
Mer / (-Mindre) verdier i norske aksjer	285 483	612 197	326 714
Mer / (-Mindre) verdier i utenlandske aksjer	-12 291	7 282 325	7 294 616
Mer / (-Mindre) verdier i norske obligasjoner	27 744	194 864	167 120
Mer / (-Mindre) verdier i utenlandske obligasjoner	-296 109	1 289 356	1 585 465
Sum merverdier	4 827	9 378 742	9 373 915
Kursreguleringsfond	-68 998	9 270 525	9 339 523
Herav merverdier knyttet til selskapsporteføljen	73 825	108 217	34 392

Note 26. Fordeling av årets resultat

Fordeling av årets resultat:	Kunder	Selskapet	2016	2015
Risikoresultat	151 532	151 532	303 064	1 073 778
Administrasjonsresultat		15 604	15 604	29 785
Rentegarantipremie		268 074	268 074	267 605
Egenkapitalbidrag/Selskapets bidrag til oppreservering	82 160	-82 160	0	0
Sum pensjonsforsikring		353 050		
Skadeforsikring		101 260	101 260	264 176
Finansinntekter på ansvarlig kapital		277 840	277 840	175 720
Avkastningsresultat	2 083 261		2 083 261	86 102
Tilleggsavsetning	-1 975 000	0	-1 975 000	-86 102
Resultat	341 953	732 150	1 074 103	1 811 064

Note 27. Premiefond

	2016	2015
Premiefond 1.1	1 846 801	876 316
Premieavregning/planendring	35 943	321 371
Garanterte renter	42 512	30 065
Tildelt overskudd	341 953	619 049
Sum	2 267 209	1 846 801
Årets tildeling	190 421	82 160
Risikoresultat	151 532	536 889
Sum midler tilordnet forsikringskontraktene	341 953	619 049

Note 28. Andre tekniske avsetninger for skadevirksomheten

Tingskade	2016	2015
Bygningsskade	25 121	7 936
Naturskade	4 806	7 022
Motorvogn, trafikk	2 599	4 221
Motorvogn, øvrig	1 600	2 598
Ansvar	18 660	25 465
Sum	52 786	47 242

Personskade	Endring 2016	2016	2015
Yrkesskade		412 996	384 666
Gruppeliv		11 309	8 494
Sum	31 145	424 305	393 160

Note 29. Andre inntekter

	2016	2015
Administrasjonsgodtgjørelse ikke vedtektsfestede ytelser	550	497
Andre inntekter	5 629	3 610
Renter / gebyr inkasso pensjoner	146	90
Renteinntekter driftskonti selskap	6 430	6 960
Sum	12 755	11 157

Note 30. Andre fordringer

	2016	2015
Fordringer eiendommer	178	124 892
Fordringer på meglere	7 834	0
Fordring gjenforsikring	234	0
Ubetalte refusjonskrav APF/førtidspensjon	0	
Diverse krav	2 043	1 311
Andre kortsiktige fordringer	0	38
Forfalte avdrag, renter og gebyrer vedr. utlån	1 498	815
Utenlandske verdipapirer	0	0
Sum	11 787	127 056

Note 31. Anlegg og utstyr

Datautstyr med anskaffelseskost over 15.000 kr blir avskrevet over 3 år.

	Inventar	IT utstyr	Sum	2016	2015
Anskaffelseskost 1.1.	9 659	2 505	12 164	12 164	11 837
Tilgang i år	-	502	502	502	326
Avgang i år	-	-	-	0	0
Anskaffelseskost	9 659	3 007	12 666	12 666	12 163
Akkumulerte avskrivninger 1.1.	7 887	2 471	10 358	10 358	8 034
Årets avskrivninger	1 129	403	1 532	1 532	2 323
Akkumulerte avskrivninger	9 016	2 874	11 890	11 890	10 357
Sum	643	133	776	776	1 806

Note 32. Immaterielle eiendeler

	2016	2015
Bokført verdi 1.1	9 876	9 251
Anskaffelseskost 1.1	9 876	9 251
Total tilgang	1 913	625
herav internt opparbeidet	2 330	0
herav kjøpt	0	625
herav fra skadevirksomheten	0	0
herav kostnadsført	-417	0
Anskaffelseskost 31.12	11 789	9 876
Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger tidligere år	-3 276	-2 169
Årets ordinære avskrivninger *	-1 914	-1 107
Nedskrivning	-3 297	0
Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger UB	-8 487	-3 276
Sum	3 302	6 600

* Avskrives over 3 år fra 2014.

Note 33. Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter

	2016	2015
Opptjente ikke mottatte leieinntekter	15 627	29 450
Forskuddsbetalte kostnader	7 247	3 492
Opptjente ikke mottatte inntekter	5 357	8 688
Sum	28 231	41 630

Note 34. Ansvarlig lånekapital mv.

Selskapets annen ansvarlig lånekapital er gitt av Oslo kommune og utgjør 1.240 millioner kroner. Rentekostnad utgjør mill. NOK 75,22. Lånet renteberegnes etter en rentesats på 6,066%, og rentene forfaller til betaling årlig 31.12. etterskuddsvis. Lånet forfaller til betaling 31.12.2023.

Note 35. Pensjonsforpliktelser og pensjonskostnad

Ansatte etter 1. april 2012 er sikret gjennom en ytelsespensjon på 66 prosent (før 1. april 70 prosent) av pensjonsgrunnlaget på fratredelsestidspunktet begrenset oppad til 12 ganger grunnbeløpet i folketrygden. Pensjonen er sikret gjennom kollektiv pensjonsordning i Oslo Pensjonsforsikring AS. Pensjonsordningen er en kommunal tjenstepensjonsordning og tilfredsstiller kravene om obligatorisk tjenstepensjon. Medlemmene i den kommunale tjenstepensjonsordningen har AFP-ordning tilknyttet offentlig sektor.

Ved regnskapsføring av pensjon er lineær opptjeningsprofil og forventet sluttlønn som opptjeningsgrunnlag lagt til grunn. Selskapets pensjonsplan skal regnskapsmessig behandles som ytelsesplan i henhold til IAS 19. Den ytelsesbaserte ordningen ble lukket fra 1. februar 2017 med frivillig overgang til en innskuddspensjonsordning med tilknyttet uførepensjonsforsikring og privat AFP-ordning.

Ved beregninger av forpliktelsen er følgende forutsetninger lagt til grunn:	2016	2015
Diskonteringsrente	2,60 %	2,70 %
Forventet lønnsøkning	2,50 %	2,50 %
Forventet G-regulering	2,25 %	2,25 %
Regulering løpende pensjon	1,48 %	1,48 %
Uttakstilbøyelighet AFP	40 %	40 %
Frivillig avgang	Tabell	Tabell
Demografiske forutsetninger	K2013 OPF OPF 2016	K2013 OPF
Netto pensjonskostnader er sammensatt som følger:	2016	2015
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	12 530	15 057
Rentekostnad av årets pensjonsforpliktelse	4 773	4 507
Avkastning på pensjonsmidlene	-4 071	-3 183
Administrasjonskostnad	856	832
Arbeidsgiveravgift	1 986	2 426
Sum pensjonskostnad	16 074	19 639
Årets estimatavik	8 192	-37 856
Sum	24 266	-18 217
	2016	2015
Brutto påløpte pensjonsforpliktelser - eksakt	199 601	179 461
Pensjonsmidler	-162 553	-145 697
Netto pensjonsforpliktelser før arbeidsgiveravgift	37 048	33 764
Arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelse	7 076	4 761
Sum	44 124	38 525

Note 36. Andre forpliktelser

	2016	2015
Diverse gjeld	7 315	0
Kortsiktig gjeld egne eiendommer	2 766	1 572
Leverandørgjeld	4 508	8 451
Skyldige offentlige avgifter	69 440	73 260
Sum	84 029	83 283

Note 37. Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter

	2016	2015
Påløpte feriepenge og arbeidsgiveravgift	7 712	7 183
Mottatte ikke opptjente inntekter / periodiserte kostnader	6 462	19 625
Påløpte kostnader	24 600	21 574
Sum	38 774	48 382

Note 38. Skattekostnad

	2016	2015
Totalresultat før skatt	723 958	1 229 871
Permanente forskjeller		
Andre forskjeller	1 659	874
Tap salg aksjer	40 399	-14 220
3% på utdelinger fra deltakerlignede fra selskap	7 837	2 754
Urealisert (gevinst) / tap - selskapsporteføljen	-73 825	17 007
Urealisert (gevinst) / tap - kollektivporteføljen	68 998	-1 692 279
Tilbakeført andel resultat norske datterselskap og deltakerlignede selskap	-1 061 781	-897 587
Tilbakeført andel resultat utenlandske datterselskap og deltakerlignede selskap	-117 696	-18 919
Andel skattemessig resultat norske datterselskap og deltakerlignede selskap	493 634	306 646
Andel skattemessig resultat utenlandske datterselskap og deltakerlignede selskap	21 876	74 728
Endring midlertidig forskjeller		
Endring midlertidig amortisert kost	11 395	0
Endring midlertidig forskjeller driftsmidler	452	1 189
Endring midlertidig forskjeller pensjonsforpliktelser	5 599	-35 140
Endring midlertidig forskjeller som ikke inngår i beregning av utsatt skatt		
Avsetning til risikoutjevningsfond	-212 051	-545 395
Årets skattegrunnlag	-89 546	-1 570 471
Overført fra/(til) fremførbart underskudd	89 546	1 570 471
Grunnlag betalbar skatt	0	0
Fremførbart underskudd fra tidligere år iht ligning 2015	-8 861 216	
Årets endring i fremførbart underskudd	-89 546	
Sum fremførbart underskudd pr. 31.12.2016	-8 950 762	
Spesifikasjon av grunnlag for utsatt skatt		
Obligasjoner og aksjer	9 159 064	9 052 967
Investerings eiendom / Aksjer i datterforetak	1 595 723	1 146 852
Andeler i deltakerlignede selskap	240 827	244 493
Driftsmidler	-3 473	-3 077
Pensjonsforpliktelse	-44 124	-38 525
Oppløst sikkerhetsavsetning personskadeforsikring 2015	348 910	350 244
Fremførbart underskudd	-8 950 762	-8 937 025
Grunnlag for utsatt skatt	2 346 165	1 815 929
25% utsatt skatt	586 541	453 982
Skattekostnad		
Resultatført endring av utsatt skatt	134 607	-9 135
Resultatført utsatt skatt på andre resultatkomponenter	-2 048	10 221
Betalbar skatt	0	0
Sum	132 559	1 086

Note 39. Ansatte og tillitsvalgtes lønns- og låneforhold

Lønnskostnader	2016	2015
Lønninger	71 489	67 573
Arbeidsgiveravgift	12 267	11 233
Pensjonskostnader	15 603	13 950
Andre ytelser	1 585	1 639
Sum	100 944	94 395

	Fastlønn	Bonus	Årets pensjonsopptjening	Lån i selskapet	Rentesats pr. 31.12.16	Avdragsplan
Ledende ansatte						
Åmund T. Lunde, adm. direktør	3 180		311	1 400	2,2	S / 17 år
Paul Høiness, finansdirektør	2 384		330			
Kjetil Houg, investeringsdirektør	1 900	1 845	301	2 000	2,2	S / 19 år
Hanne Myre, direktør bedriftskunde	1 689		354			
Stig Sæther, pensjonsdirektør	1 222		235			
Mette K. Johannessen, IT direktør	1 119		304			
Lise Karlsen, juridisk direktør	1 265		384	1 585	2,2	A / 15 år
Ansatte				46 898	2,2	
Sum	12 759	1 845	2 219	51 883		

	Styre-honorar	Revisjons-utvalg	Kontroll-komité	Lån i selskapet	Rentesats pr. 31.12.16	Avdragsplan
Bjarne Borgersen, styrets leder ¹	265					
Oluf Ulseth, nestleder ¹	185					
Hilde Kjelsberg ¹	154	77				
Vigdis Merete Almestad ¹	154	51				
Mari Sanden ¹	154					
Mette Cecilie Skaug ¹	154					
Jon Henrik Piela ^{1,3}	154					
Ole Arne Horgen Reinli, nyvalgt fra april 2016						
Ketil Wang, Observatør i OPF og styremedlem i OF ¹	116	51				
Ian W. Kenworthy, leder ²			90			
Gro Løken ²			70			
Preben Jacobsen ²			70			
Tone Karen Haugland, varamedlem ²			70			
Sum	1 336	179	300			

1. Honorar utbetales av konsernet og gjelder godtgjøring for verv i styret i Oslo Pensjonsforsikring og styret i Oslo Forsikring AS. Utbetalingsperioden gjelder april 2015 til april 2016.

2. Kontrollkomiteen ble avviklet april 2016.

3. Sluttet i selskapet og gikk ut av styret i april 2016.

Styret i OPF har fastsatt prinsipper og retningslinjer for godtgjørelse som gjelder hele konsernet, samt etablert godtgjørelsesutvalg som er underlagt styret. Utvalget fører kontroll med at godtgjørelsesordningene i konsernet er i tråd med styrets prinsipper og retningslinjer.

Ledende ansatte er definert som adm. direktør og direktører ansatt i morselskapet OPF.

Administrerende direktør har rett til etterlønn i en periode på 6 måneder etter utløpet av den ordinære oppsigelsestiden. Det gis ikke pensjonsopptjening utover 12 G.

Ledelsen har ikke mottatt godtgjørelser eller økonomiske fordeler fra andre foretak i samme konsern, enn det som er vist over. Det er ikke gitt tilleggsgodtgjørelse for spesielle tjenester utenfor de normale funksjoner for en leder. Av de ledende ansatte er det kun investeringsdirektør som har bonusordning.

Honorar for styremedlemmer fastsettes på generalforsamlingen og utbetales etterskuddsvis. For styremedlemmer som er valgt av og blant de ansatte opplyses det kun om ytelser og lån som kan knyttes til vervet som styremedlem.

(Note 39 fortsetter)

Alle ytelser er oppgitt uten tillegg for arbeidsgiveravgift.

Alle medarbeidere i konsernet kan oppta lån i OPF-konsernet til lånevilkår for ansatte. Ingen ledende ansatte har vilkår som avviker fra dette.

Det er innført bonusordning for egne forvaltere. Det er fastsatt tak for bonus. Den er knyttet opp mot målbare prestasjonskriteier og derav honoreres gode resultater for å unngå kortsiktige motiver. Den betingede bonusen utbetales med like årlige beløp over en treårs periode regnet fra bonusfastsettelsestidspunktet, forutsatt at etterfølgende resultater på selskaps- og individnivå tilsier at den betingede bonusen kan utbetales og at den ansatte sitter i uoppsagt stilling.

	2016	2015
Utgifter til styret, revisjonsutvalg, godtgjørelsesutvalg og kontrollkomite	1 245	1 857
Internrevisjon	1 285	1 500
Revisjonshonorar lovpålagt	2 301	963
Revisjonshonorar skatterådgivning	402	288
Andre tjenester utenfor revisjonen	96	410
Sum revisjon	2 799	3 161

Note 40. Transaksjoner med nærstående parter

Morselskap	2016	2015
Resultatposter		
Premieinntekter	2 939 533	3 021 650
Renter ansvarlig lån	75 218	75 218
Balanseposter		
Kundefordringer	0	-149 263
Ansvarlig lån	-1 240 000	-1 240 000

Note 41. Betingede forpliktelser

Betingede forpliktelser reguleres av inngåtte rammeavtaler vedrørende sikkerhetsstillelse ved derivattransaksjoner. Avtalene har klausuler som regulerer terskelverdi, minimumsbeløp, markedsverdi, sikkerhetsstillelse og mistlighold.

	2016	2015
Norsk Stat Cert 371 210916, motpart Danske Bank A/S	0	50 000
Norsk Stat Cert 371 210617, motpart Danske Bank A/S	60 000	0
Norsk Stat 14/24, motpart Danske Bank A/S	0	60 000
Norsk Stat 15/25, motpart Danske Bank A/S	0	75 000
Norsk Stat 10/21, motpart Danske Bank A/S	100 000	0
Sum Danske Bank A/S	160 000	185 000
Norsk Stat Cert 371 210916, motpart Svenska Handelsbanken	0	50 000
Sum Svenska Handelsbanken	0	50 000
Norsk Stat Cert 364 200917, motpart Nordea Bank Finland Plc	60 000	0
Norsk Stat 08/19, motpart Nordea Bank Finland Plc	0	70 000
Norsk Stat 12/23, motpart Nordea Bank Finland Plc	0	95 000
Sum Nordea Bank Finland Plc	60 000	165 000
Norsk Stat Cert 364 150616, motpart DNB	0	190 000
Norsk Stat Cert 371 211216, motpart DNB	0	80 000
Norsk Stat 12/23, motpart DNB	0	160 000
Sum DNB	0	430 000
Norsk Stat 08/19, motpart SEB Merchant Banking (FX og Swap)	0	100 000
Norsk Stat 10/21, motpart SEB Merchant Banking (FX og Swap)	130 000	120 000
Norsk Stat 12/23, motpart SEB Merchant Banking (FX og Swap)	60 000	0
Norsk Stat 14/24, motpart SEB Merchant Banking (FX og Swap)	160 000	110 000
Norsk Stat Cert 364 160316, motpart SEB Merchant Banking (Futures)	0	180 000
Norsk Stat Cert 364 150616, motpart SEB Merchant Banking (Futures)	0	40 000
Norsk Stat Cert 371 210617, motpart SEB Merchant Banking (Futures)	90 000	0
Norsk Stat 08/19, motpart SEB Merchant Banking (Futures)	0	30 000
Norsk Stat 10/21, motpart SEB Merchant Banking (Futures)	0	100 000
Sum SEB Merchant Banking	440 000	680 000
Sum	660 000	1 510 000

Note 42. Solvenskapital

Solvens II-regelverket trådte i kraft fra 1. januar 2016. Dette innebærer at beregning av kaptaalkrav er endret samtidig med at tidligere krav til kapitaldekning og kjernekapitaldekning har bortfalt. I tillegg til å omfatte kapital og kaptaalkrav omfatter regelverket også regler for risikostyring og intern kontroll, tilsynsmessig kontroll og overvåking samt krav til informasjonsplikt til offentligheten og rapporteringsplikt overfor tilsynsmyndighetene.

Solvens II-regelverket stiller krav til ansvarlig kapital som skal dekke solvenskapitaalkravet og minstekapitaalkravet. Solvenskapitaalkravet og minstekapitaalkravet beregnes etter standardmetoden i henhold til Solvens II-regelverket og inkluderer effekten av overgangsregler.

Solvenskapitalen fremkommer hovedsaklig som netto eiendeler i Solvens II-balansen tillagt tellende ansvarlig lån. Solvenskapitalen er derfor forskjellig fra bokført egenkapital i regnskapet. I Solvens II-balansen inngår eiendeler og forpliktelse til virkelig verdi. For eiendeler som har en annen verdi i regnskapet legges derfor mer-/mindreverdier til i Solvens II-balansen.

Solvenskapitalen inndeles i tre kapitalgrupper i henhold til Solvens II-regelverket. Kapitalgruppe 2 kan dekke inntil 50 prosent av solvenskapitaalkravet og inntil 20 prosent av minstekapitaalkravet. Kapitalgruppe 3 kan dekke inntil 15 prosent av solvenskapitaalkravet, men kan ikke benyttes til å dekke minstekapitaalkravet.

Kapitaalkravet i Solvens II fremkommer som summen av endringer i solvenskapital beregnet under ulike type stress, fratrukket diversifisering og tapsabsorberende effekt. Den største delen av kapitaalkravet kommer fra markedsrisiko og forsikringsrisiko.

Solvenskapitalen og solvenskapitaalkravet fremkommer av tabellene nedenfor.

Solvenskapital	31.12.16			
<i>Beløp i millioner kroner</i>	Totalt	Kapital- gruppe 1	Kapital- gruppe 2	Kapital- gruppe 3
Aksjekapital	900	900		
Overkurs	530	530		
Avstemmingsreserve	4 507	4 507		
Ansvarlig lån	1 435		1 435	
Naturskadefond	42		42	
Risikoutjevningfond	1 085		1 085	
Samlet solvenskapital uten overgangsregler	8 499	5 937	2 562	
Tellende solvenskapital uten overgangsregler	6 779	5 937	842	
Tellende minstekapital uten overgangsregler	6 064	5 937	127	
Solvenskapitaalkrav				
<i>Beløp i millioner kroner</i>				
Markedsrisiko	10 012			
Forsikringsrisiko	11 653			
Motpartsrisiko	150			
Operasjonell risiko	349			
Diversifisering	-4 739			
Tapsabsorberende effekt	-15 741			
Samlet solvenskapitaalkrav uten overgangsregler	1 684			
Minstekapitaalkrav uten overgangsregler	633			
Solvenskapitaldekning uten overgangsregler	403 %			
Solvenskapitaldekning med overgangsregler	499 %			
Minstekapitaldekning uten overgangsregler	957 %			
Minstekapitaldekning med overgangsregler	1 146 %			

Tusen kroner	Note	2016	2015
TEKNISK REGNSKAP			
Premieinntekter			
Forfalte premier brutto	18	4 018 088	4 084 610
-Avgitte gjenforsikringspremier	20	-1 825	-1 825
Overføring av premiereserve og pensjonskapital mv. fra andre forsikringsforetak/pensjonskasser	19	0	9 898
Sum premieinntekter for egen regning		4 016 263	4 092 683
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	5	668 517	554 737
Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	6	1 539 428	1 505 058
Netto driftsinntekt fra eiendom	5	-585	-327
Verdiendringer på investeringer	7	111 494	1 908 227
Realisert gevinst og tap på investeringer	8	1 365 992	-563 389
Sum netto inntekt fra investeringer i kollektivporteføljen		3 684 846	3 404 306
Andre forsikringsrelaterte inntekter	22	177 935	187 605
Erstatninger			
Utbetalte erstatninger			
Brutto	22	-2 614 326	-2 507 955
Overføring av premiereserve og pensjonskapital mv. til andre forsikringsforetak/pensjonskasser	19	-19	0
Sum erstatninger		-2 614 345	-2 507 955
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpliktelser			
Endring i premiereserve mv.			
Endring i premiereserve mv., brutto	24	-2 344 117	-1 695 876
Endring i tilleggsavsetninger	25	-1 975 000	-86 102
Endring i kursreguleringsfond	26	68 998	-1 692 279
Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	27	-42 512	-30 065
Endring i tekniske avsetninger for skadevirksomheten			
Til (fra) tekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomheten	20	-30 893	156 622
-Endring i gjenforsikringsandelen av tekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomheten	20	-20	-2 455
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpliktelser		-4 323 544	-3 350 155
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser			
Overskudd på avkastningsresultat		-190 421	-82 160
Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene		-151 532	-536 889
Sum midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	27	-341 953	-619 049
Forsikringsrelaterte driftskostnader			
Forvaltningskostnader		-57 209	-56 171
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader		-111 646	-99 328
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	21	-168 855	-155 499
Resultat av teknisk-regnskap		430 347	1 051 936

Tusen kroner	Note	2016	2015
IKKE-TEKNISK REGNSKAP			
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen			
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	5	90 967	39 652
Renteinntekter og utbytte mv på finansielle eiendeler	6	179 936	170 234
Verdiendringer på investeringer	7	106 649	20 754
Realisert gevinst og tap på investeringer	8	7 620	739
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		385 172	231 379
Andre inntekter	29	7 126	7 547
Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen			
Forvaltningskostnader		-6 357	-6 241
Andre kostnader		-84 138	-93 941
Sum forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	21	-90 495	-100 182
Resultat av ikke teknisk regnskap		301 803	138 744
Resultat før skattekostnad		732 150	1 190 680
Skattekostnader	38	-119 414	-45 064
Resultat før andre resultatkomponenter		612 736	1 145 616
Andre resultatkomponenter			
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger - ytelser til ansatte	35	-8 192	37 856
Skatt på andre resultatkomponenter	38	2 048	-10 221
Totalresultat		606 592	1 173 251
Disponeringer			
Overført (fra) / til risikoutjevningfond	23	212 051	545 395
Overført (fra) / til annen egenkapital		394 541	627 856
Sum disponeringer		606 592	1 173 251

EIENDELER	Note	2016	2015
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN			
Immaterielle eiendeler			
Andre immaterielle eiendeler	32	3 302	3 302
Sum immaterielle eiendeler		3 302	3 302
Investeringer			
Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak			
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	9	973 863	831 778
Fordringer på og verdipapirer utstedt av datterforetak, tilknyttede foretak og fellesk.foretak	10	0	1 169
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
Investeringer som holdes til forfall	11	404 227	407 841
Utlån og fordringer	12	3 753 499	3 460 918
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler	13	1 149 374	468 979
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	14	1 720 756	1 464 026
Sum investeringer		8 001 719	6 634 711
Fordringer			
Fordringer i forbindelse med gjenforsikring	20	234	0
Andre fordringer	30	10 357	125 770
Sum fordringer		10 591	125 770
Andre eiendeler			
Anlegg og utstyr	31	776	1 806
Kasse, bank	17	443 898	511 306
Sum andre eiendeler		444 674	513 112
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter			
Opptjente ikke mottatte leieinntekter		15 627	29 451
Andre forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		12 262	11 169
Sum forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	33	27 889	40 620
Sum eiendeler i selskapsporteføljen		8 488 175	7 317 515
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJEN			
Investeringer i kollektivporteføljen			
Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak			
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	9	11 703 506	11 078 671
Fordringer på og verdipapirer utstedt av datterforetak, tilknyttede foretak og fellesk.foretak	10	723 243	5 967
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
Investeringer som holdes til forfall	11	2 576 179	3 866 173
Utlån og fordringer	12	17 202 971	14 761 096
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler	13	22 576 623	21 915 634
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	14	18 628 063	18 380 620
Utlån og fordringer	15	100 727	242 364
Andre finansielle eiendeler	17	1 674 068	1 786 759
Sum investeringer i kollektivporteføljen		75 185 380	72 037 284
SUM EIENDELER		83 673 555	79 354 799

EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		2016	2015
Innskutt egenkapital			
Selskapskapital			
Aksjekapital		900 000	900 000
Overkurs		530 000	530 000
Sum innskutt egenkapital		1 430 000	1 430 000
Opptjent egenkapital			
Fond			
Risikoutjevningfond	23	1 084 599	872 548
Annen opptjent egenkapital		4 584 324	4 189 783
Sum opptjent egenkapital		5 668 923	5 062 331
Ansvarlig lånekapital mv.			
Annen ansvarlig lånekapital	34	1 240 000	1 240 000
Sum ansvarlig lånekapital mv.		1 240 000	1 240 000
Forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser			
Premiereserve m.v	24	57 973 245	55 958 660
Tilleggsavsetninger	25	4 068 211	2 092 747
Kursreguleringsfond	26	9 270 525	9 339 523
Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	27	2 267 209	1 846 801
Andre tekniske avsetninger for skadevirksomheten	28	424 305	393 159
Sum forsikringsforpliktelser i livsforsikring - kontraktsfastsatte forpliktelser		74 003 495	69 630 890
Avsetninger for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser o.l.	35	44 124	38 525
Forpliktelser ved skatt			
Forpliktelser ved utsatt skatt	38	631 030	513 664
Sum avsetninger for forpliktelser		675 154	552 189
Forpliktelser			
Finansielle derivater tilknyttet selskapsporteføljen	16	19 574	30 350
Finansielle derivater tilknyttet kollektivporteføljen	16	521 590	1 273 026
Andre forpliktelser	36	77 276	88 587
Sum forpliktelser		618 440	1 391 963
Påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter			
Andre påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	37	37 543	47 426
Sum påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		37 543	47 426
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		83 673 555	79 354 799

POSTER UTENOM BALANSEN

Betingede forpliktelser

Oslo 27. mars 2017

Bjarne Børgersen
styreleder

Hilde Kjelsberg

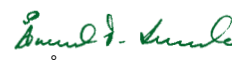

Mette Cecilie Skaug

Ole Arne Horgen Reinli

Mari Sanden

Oluf Ulseth
styrets nestleder

Vigdis Merete Almestad

Åmund T. Lunde
adm. direktør

OPF AS / OPPSTILLING AV ENDRINGER I EGENKAPITAL

	Innskutt egenkapital			Opptjent egenkapital		
	Aksje kapital	Overkurs	Sum innskutt egenkapital	Risiko utjevningss fond	Annen opptjent egenkapital	Sum opptjent egenkapital
2016 - MORSELSKAP						
Egenkapital 1.1	900 000	530 000	1 430 000	872 548	4 189 783	5 062 331
Årets endringer /disponeringer			0	212 051	394 541	606 592
Egenkapital 31.12	900 000	530 000	1 430 000	1 084 599	4 584 324	5 668 923

Selskapets aksjekapital består av 720.000 aksjer à kr. 1.250. Det er kun en aksjeklasse og vedtektene inneholder ingen stemmebegrensninger. Selskapet eies 100% av Oslo kommune.

	Innskutt egenkapital			Opptjent egenkapital		
	Aksje kapital	Overkurs	Sum innskutt egenkapital	Risiko utjevningss fond	Annen opptjent egenkapital	Sum opptjent egenkapital
2015 - MORSELSKAP						
Egenkapital 1.1	900 000	530 000	1 430 000	327 153	3 446 179	3 773 332
Oppløst sikkerhetsavsetninger skadeforsikring					115 748	115 748
Årets disponeringer				545 395	627 856	1 173 251
Egenkapital 31.12	900 000	530 000	1 430 000	872 548	4 189 783	5 062 331

	2016	2015
KONTANTSTRØM FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER		
Innbetaling premier/premiefond	3 863 100	4 082 785
Innbetaling av premiereserve fra andre forsikringselskaper/pensjonskasser	0	9 898
Innbetaling renter fordring datterselskap	4 309	5 338
Innbetaling refusjoner	143 075	146 338
Innbetaling finansielle eiendeler	3 907 865	2 507 766
Innbetaling lån fra kunder	1 211 530	1 267 821
Innbetaling salg av aksjer og andeler	1 976 521	2 693 898
Innbetaling utbytte	395 062	328 950
Innbetaling salg av obligasjoner, sertifikater m.v.	6 251 576	8 713 232
Innbetaling fra datterselskap	541 613	558 686
Inn-/utbetaling vedrørende driften	-490 545	199 379
Utbetaling vedrørende driften	-106 186	-255 681
Utbetaling av premiereserve til andre forsikringselskaper/pensjonskasser	-19	0
Utbetaling pensjoner	-2 614 326	-2 507 955
Utbetaling finansielle eiendeler	-1 035 412	-2 630 095
Utbetaling kjøp av aksjer i datterselskap	-103 000	-1 285 817
Utbetaling lån til kunder	-1 417 722	-1 362 252
Utbetaling kjøp av aksjer og andeler	-3 133 974	-2 227 974
Utbetaling kjøp av obligasjoner, sertifikater m.v.	-9 571 149	-9 436 380
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-177 682	807 937
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		
Utbetaling kjøp av driftsmidler mv.	-2 416	-951
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-2 416	-951
Netto endring i kontanter og bankinnskudd	-180 098	806 986
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens begynnelse	2 298 064	1 491 078
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens slutt	2 117 966	2 298 064
Andre finansielle eiendeler	1 674 068	1 786 758
Kasse, bank	443 898	511 306
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens slutt	2 117 966	2 298 064

Note 1. Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i henhold til regnskapsloven, med de tillegg og unntak som følger av forskrift 16. desember 1998 nr. 1241 (forskrift om årsregnskap, forsikringselskap). Årsregnskapet er således utarbeidet med utgangspunkt i prinsipp om historisk kost, med følgende unntak:

- investeringseiendom er målt til virkelig verdi
- eierandeler i datterselskaper er vurdert etter egenkapitalmetoden
- finansielle eiendeler og gjeld (herunder finansielle derivater) vurdert til virkelig verdi over resultatet

Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til balansedagens kurs. Resultatregnskapet for utenlandske datterselskaper er omregnet til gjennomsnittskurs, mens balanseposter er omregnet til dagskurs. Alle beløp i regnskap og noter er presentert i tusen norske kroner uten desimal med mindre annet er angitt.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er det foretatt regnskapsmessige estimater og skjønnsmessige vurderinger. Dette vil påvirke regnskapsførte verdier av eiendeler og gjeld, inntekter og kostnader. Områder hvor det er utvist skjønnsmessige vurderinger og estimater er omtalt.

Resultatregnskap

Resultatregnskapet er sammensatt av teknisk regnskap og ikke-teknisk regnskap. Teknisk regnskap inneholder inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen og kostnader fra forsikringsdriften, mens inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen og drifts-kostnader for selskapet fremkommer under ikke-teknisk regnskap.

Balanse - eiendeler

På eiendelssiden i balansen er finansielle eiendeler adskilt i selskapsportefølje og kollektivportefølje. Finansielle eiendeler blir ved første gangs innregning klassifisert i en av følgende kategorier:

- finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet
- investeringer som holdes til forfall regnskapsført til amortisert kost
- utlån og fordringer regnskapsført til amortisert kost

Finansielle eiendeler som er klassifisert som eiendeler der endringer i virkelig verdi resultatføres, er i stor grad eiendeler som omsettes i et marked, slik at verdien kan fastsettes med stor grad av sikkerhet. Alminnelige kjøp og salg av finansielle eiendeler blir regnskapsført på avtaletidspunktet.

Balanse - egenkapital og forpliktelser

På gjeldssiden i balansen fremkommer selskapets egenkapital, forsikringsforpliktelser og andre avsetninger og forpliktelser. Innskutt egenkapital består av aksjekapital og overkurs, mens opptjent egenkapital består av fond for urealiserte gevinster, risikoutjevningfond og annen opptjent egenkapital. Annen ansvarlig lånekapital er gitt av Oslo kommune.

I henhold til IFRS 4 må det være knyttet betydelig forsikringsrisiko til kontrakten for at den skal defineres som en forsikringskontrakt. Forsikringskontraktene selskapet tilbyr tilfredsstillende dette kravet. Nivået på de regnskapsførte forpliktelsene står i forhold til forsikringskundernes kontraktsmessige rettigheter.

ENDRINGER AV REGNSKAP I FORHOLD TIL TIDLIGERE PERIODER

Det er foretatt enkelte reklassifiseringer i regnskapet i forhold til tidligere perioder i forbindelse med at det ikke lenger er adgang til å avsette til sikkerhetsavsetninger innenfor skadeforsikring. Sammenlikningstall er omarbeidet tilsvarende. Dette medfører at enkelte linjer og noter ikke er direkte sammenlignbare med årsregnskapet for 2015. Oppstillingen nedenfor viser totale endringer som er foretatt.

Resultatregnskapet	Opprinnelig 2015	Omarbeidet 2015	Endret
Resultat før skatt	1 088 419	1 190 680	102 261
Skattekostnad	-22 670	-45 064	-22 394
Aktuarielle gevinster og tap	37 856	37 856	0
Skatt på andre resultatkomponenter	-10 221	-10 221	0
Totalresultat	1 093 384	1 173 251	79 867

Balansen	Opprinnelig 2015	Omarbeidet 2015	Endret
Annen egenkapital	3 994 168	4 189 783	195 615
Pensjonsforpliktelse	260 820	0	-260 820
Utsatt skatt	448 459	513 664	65 205

IMMATERIELE EIENDELER

Immaterielle eiendeler er en identifiserbar, ikke-monetær eiendel uten fysisk substans som kontrolleres av selskapet og som man forventer økonomiske fordeler fra. Typiske relevante eiendeler er IT systemer og lisenser.

Utgifter til utvikling, oppdatering og vedlikehold av immaterielle eiendeler må vurderes opp mot definisjonen for balanseføring. Normalt følger tre faser: Forprosjekt, applikasjonsutvikling og oppfølging etter implementering.

Aktiverte kostnader avskrives normalt over 3 år. Dersom balanseført verdi er høyere enn gjenvinnbart beløp foretas det nedskrivning.

INVESTERINGSEIENDOMMER

Ved regnskapsmessig presentasjon er formålet med investeringen lagt til grunn. Eiendomsinvesteringer består av eiendommer organisert som AS og ANS/KS. Eiendomsinvesteringene er vurdert til virkelig verdi slik dette er definert i IFRS 13. Endringer i virkelig verdi resultatføres.

Eksterne verddivurderinger blir innhentet for eiendomsfond. For verdsetting av eiendommer eid direkte eller gjennom datterselskaper benyttes kontantstrømsmodeller med definerte forutsetninger og markedsverddivurderinger. Kvalitetssikring utføres for den enkelte eiendom og for totalporteføljen.

Eiendommer vurderes til virkelig verdi med bakgrunn i verddivurderinger gjennomført av Eiendomshuset Malling & Co etter en modell utarbeidet i samarbeid med OPF. Modellen tar utgangspunkt i neddiskontert kontantstrøm over 30 år og med forutsetninger for markedsløse og avkastningskrav som er basert på empirisk informasjon fra leie- og transaksjonsmarkedet for eiendom. Modellen som benyttes genererer en forventet periodisert kontantstrøm basert på dagens leiemarked i området rundt eiendommen. De periodiserte kontantstrømmene genereres ved hjelp av noen parametere som beskrevet under:

- periode med kontantstrøm fra løpende kontrakter
- periode uten leieinntekt som skyldes planlagt oppgradering eller forventet ledighet etter utløp av dagens leiekontrakter.
- ny leiekontrakt eller periode med opsjon på løpende kontrakter
- forventet ledighet i et åpent marked (generelt for området)
- periode med ny leiekontrakt basert på typisk kontraktslengde i markedet.

Inndataene for de ulike periodene hentes fra lokale meglers erfaring eller tilgjengelig statistikk innenfor nærområdet. Sluttverdi settes ved å dele netto kontantstrøm for de 20 siste årene med gjeldende real-avkastningskrav i markedet (yield). Sluttverdien representerer 25-35 prosent av den totale diskonterte kontantstrømmen.

AKSJER OG ANDELER I DATTERSelsKAP, TILKNYTTETE FORETAK OG FELLESKONTROLLERTE FORETAK

Alle investeringer i datterselskap er i forbindelse med kjøp av fast eiendom, med unntak av OPF Private equity IS/AS, og Oslo Forsikring AS. Datterselskapenes selskapsregnskaper er utarbeidet etter regnskapslovens regnskapsprinsipper. Eiendommene som er selskapenes vesentlige eiendel vurderes til kostpris og avskrives lineært over eiendommens levetid. Ved varig verdifall nedskrives eiendommene.

Aksjer og andeler i datterforetak i tilknytning til eiendomsinvesteringer er i selskapsregnskapet bokført etter egenkapitalmetoden. Datterforetakenes regnskap er omarbeidet i samsvar med de prinsipper som gjelder for selskapsregnskapet. Tilsvarende gjelder for aksjer og andeler i tilknyttede foretak.

FORDRINGER PÅ OG VERDIPAPIER UTSTEDT AV DATTERFORETAK, TILKNYTTETE FORETAK OG FELLESKONTROLLERTE FORETAK

Selskapet har ved investeringer i eiendom gitt langsiktig lån til heleide datterselskap som renteberegnes. Lånene er oppført til pålydende.

FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL AMORTISERT KOST

Investeringer som holdes til forfall

Obligasjonene er anskaffet til varig eie og skal holdes til forfall. Overkurs og underkurs ved anskaffelsen amortiseres over obligasjonens gjenværende løpetid. I resultatregnskapet inngår amortisert beløp som korreksjon til renteinntekten.

Utlån og fordringer

Utlån og fordringer er finansielle eiendeler med faste eller bestembare betalinger, og som ikke omsettes i et aktivt marked eller som selskapet har intensjon om å selge på kort sikt eller har øremerket til virkelig verdi over resultat. Utlån og fordringer innregnes i balansen første gang til virkelig verdi. Påfølgende måling skjer til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode med eventuell nedskrivning for kredittap.

Utlån består hovedsakelig av utlån til medlemmer av pensjonsordningen i Oslo kommune, mens fordringer er knyttet til investeringer i obligasjonsmarkedet. I resultatregnskapet inngår amortisert beløp på fordringer som korreksjon til renteinntekten.

Nedskrivning av finansielle eiendeler som måles til amortisert kost

Ved sannsynlighet for verdiforringelse og behov for nedskrivninger vektlegges debtors finansielle stilling, kontantstrøm og konkurrisiko. Er det objektive bevis for verdifall, i form av kontraktsbrudd mislighold eller konkurrisiko, foretas nedskrivning.

AKSJER OG ANDELER/OBLIGASJONER OG ANDRE VERDIPAPIRER MED FAST AVKASTNING

Aksjer, andeler, obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning er ført opp med virkelig verdi i regnskapet. For finansielle eiendeler innenfor denne kategorien kan tilordningen være pliktig eller bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet. Inntjening og verdi vurderes og rapporteres på grunnlag av virkelig verdi.

Virkelig verdi av investeringer notert i et marked er basert på gjeldende kurser. Likvide aksjer verdsettes på basis av priser levert fra Bloomberg.

Dersom markedet for verdipapiret ikke er aktivt, notert på børs eller tilsvarende, benytter selskapet verdsettelsesteknikker basert på observerbare markedsdata for å estimere markedsverdien. Estimater baseres på markedsforhold som foreligger på balansedagen.

For aksjefond og andeler i utenlandske selskap benyttes sist oppgitte kurs. Dersom prisbildet anses som utdatert, justeres prisen etter en markedsindeks.

For rentebærende verdipapirer som ikke prises direkte i markedet beregnes en antatt markedsverdi basert på et fastsatt kredittpåslag angitt ved en kredittkurve. Det benyttes eksterne kilder, primært Nordic Bond Pricer, som tilbyr en uavhengig prisingstjeneste for obligasjoner og leverer ukentlige oppdatering av kredittkurver. Prisene oppdateres daglig, basert på endringer i det generelle rentenivået, mens kredittkurver endres ved behov, minimum månedlig.

Endringer i netto urealisert mer- eller mindreverdi resultatføres. Kollektivporteføljens andel føres mot kursreguleringsfondet, mens selskapets andel føres mot fond for urealiserte gevinster i balansen.

FINANSIELLE DERIVATER, SIKRING OG VALUTA

Finansielle derivater benyttes til å sikre risikoeksponeringen, herunder finansielle eiendeler. Finansielle derivater balanseføres til virkelig verdi på det tidspunktet avtalene inngås. Positive verdier presenteres som eiendeler og negative verdier som forpliktelser. Ved etterfølgende måling regnskapsføres valutaterminer, futures, rente- og valutaswapper, aksjeopsjoner og øvrige derivater til virkelig verdi. Verdifastsettelsen av derivater er basert på observerbare markedspriser primært som børshandlede instrumenter, alternativt avledet fra løpende markeds-kvoterte instrumenter.

Økonomisk sikring av valutaeksponering gjøres gjennom derivater. Som hovedregel er alle renteinvesteringer og eiendomsinvesteringer i fremmed valuta sikret fullt ut tilbake til norske kroner. For aksjeinvesteringer i fremmed valuta ligger sikringsgraden med tillatte svingninger mellom 90 og 100 prosent. Selskapet benytter ikke regnskapsmessig sikringsbokføring.

ANDRE FINANSIELLE EIENDELER

Andre finansielle eiendeler består av bankinnskudd i kundeporteføljen og netto likviditet tilknyttet eiendomsinvesteringene i konsernregnskapet. Posten defineres som kontantekvivalenter og inngår i beholdningen av kontanter og bankinnskudd i kontantstrømpstillingen.

ANLEGG OG UTSTYR

Anlegg og utstyr består av kontormaskiner og inventar balanseført til anskaffelseskost med fradrag for lineære avskrivninger.

FORSIKRINGSKONTRAKTER

Forsikringskontraktene er regnskapsført i henhold til gjeldende norsk regnskapsregelverk. Selskapet tilbyr forsikringsprodukter til bedrifts-kunder innenfor følgende hovedgrupper:

- Kollektiv pensjon
- Gruppeliv
- Skadeforsikring

Selskapet tilbyr ikke privatforsikringer utover lovpålagte fortssettelsesforsikringer.

Kollektiv pensjon:

Selskapet tilbyr kun kommunale, ytelsesbaserte tjenestepensjonsordninger innenfor kollektiv pensjon.

Pensjonsordningens ytelser samordnes med folketrygden og gir samlet et brutto alderspensjonsnivå på 67,3 prosent (før 1. april 2012 70 prosent) av pensjonsgrunnlaget ved full opptjening og før levealdersjustering. I tillegg omfatter ordningen AFP fra 65 år, uføre-, ektefelle- og barnpensjon og premiefritak ved ervervsuførhet. Ordningen er basert på sluttlønnsprinsippet. Regulering av løpende pensjoner og regulering av oppsatte rettigheter er en del av pensjonsordningens ytelser. Etter endringen av uførepensjonsordningen i

(Note 1 fortsetter)

offentlig sektor gjeldende fra 1. januar 2015, er bedriftenes andel av den samlede uførepensjonsytelsen betydelig redusert.

Oslo kommune har vedtatt ny tjenstepensjonsordning for folkevalgte i kommunen gjeldende fra 1.1.2014. Folkevalgte i kommunen får nå tjenstepensjon ut fra samme prinsipp som stortingspolitikere.

Gruppeliv:

Selskapet tilbyr gruppelivsforsikring som dekker kun dødsrisiko. Produktet er uten overskuddsrett og premien fastsettes med utgangspunkt i det samme underliggende dødelighetsgrunnlaget som benyttes i kollektiv pensjon.

Skadeforsikring:

Selskapet tilbyr yrkesskadeforsikring som dekker skader som faller inn under yrkesskadeloven og tariffavtalen i Oslo kommune. I tillegg tilbys ulykkesforsikring som dekker fritidsulykker for ansatte og ulykker for barn og skoleelever i Oslo kommune.

FORSIKRINGSFORPLIKTELSE

Livsforsikring (kollektiv pensjon og gruppeliv)

Premiereserven i kollektiv pensjon utgjør den forsikringstekniske kontantverdien av pensjonsrettigheter som er opptjent på beregnings-tidspunktet. Den inkluderer avsetning til administrasjonsreserve. Selskapet har anvendt et beregningsgrunnlag med 3 prosent beregningsrente frem til 2011. Fra 2012 og fram til 2015 benyttes 2,5 prosent. Fra 2015 er beregningsrenten redusert til 2,0 prosent. Videre benyttes særskilt meldt dødelighets- og uførhetstariff. Dødelighetsgrunnlaget som benyttes er Finanstilsynets minimumskrav (K2013FT). Premiereserven er avsatt etter K2013FT med antatt levealdersjustering av alderspensjonsytelsene.

Erstatningsavsetningen er den del av premiereserven som er avsatt for å ta høyde for inntrufne uføretillfeller som ennå ikke er ferdig oppgjorte og er på nivå med to års uførerisikopremie. Erstatningsavsetningen er ikke kundefordelt.

Tilleggsavsetningene er fordelt til kundene med betinget virkning og kan anvendes til dekning av eventuelt avkastningsunderskudd. Eventuell negativ avkastning kan ikke dekkes av tilleggsavsetninger.

Kursreguleringsfondet tilsvarende summen av urealiserte gevinster på finansielle omløpsmidler som inngår i kollektivporteføljen.

Premiefondet inneholder forskuddsbetalte premier og eventuelle overskuddsmidler som fordeles til den enkelte kundes premiefonds-konto. Kundene har krav på en garantert avkastning tilsvarende den til enhver tid gjeldende beregningsrenten. Premiefondsmidler kan benyttes til dekning av fremtidige premier.

Erstatningsavsetning for gruppeliv består av forventede utbetalinger for ikke oppgjorte skader, både de som er meldt og de som er inntruffet, men ennå ikke meldt. Endring i erstatningsavsetning føres over resultatregnskapet som erstatningskostnad.

Skadeforsikring

Det er tatt i bruk en ny statistisk modell (Cape Cod) for beregning av erstatningsavsetninger. Avsetningene pr. 31.12.2016 er beregnet ved bruk av den nye modellen.

Gjenforsikringsandelen av de forsikringstekniske avsetninger er ført som en eiendel i balansen.

Forsikringspremien forfaller til betaling forskuddsvis, og en del av premien vil derfor gjelde perioden etter regnskapsårets slutt. Denne delen av premien avsettes som ikke opptjent premie og vil være null

ved utgangen av regnskapsåret dersom hovedforfall for alle kontraktene er 1. januar.

Erstatningsavsetning for skadeforsikring består av forventede utbetalinger for ikke oppgjorte skader, både de som er meldt og de som er inntruffet, men ennå ikke meldt. Endring i erstatningsavsetning føres over resultatregnskapet som erstatningskostnad.

Gjenforsikringsandel av ikke opptjent premie og erstatningsavsetning er ført som eiendeler, og viser reassurandørens andel av forsikringsrelaterte inntekter og erstatningskostnader.

Reassuranseavsetning til dekning av kostnader som vil kunne påløpe dersom en eller flere reassurandører ikke dekker sin del av de samlede erstatningskostnadene er ført som andel av opptjent egenkapital.

PENSJONSFORPLIKTELSE EGNE ANSATTE

Selskapets pensjonsforpliktelse er dekket gjennom en innskuddspensjonsordning. Den tidligere ytelsesbaserte tjenstepensjonsordningen for ansatte i OPF AS ble lukket fra 1. februar 2017 med frivillig overgang til innskuddspensjonsordningen.

I den ytelsesbaserte pensjonsordningen er netto pensjonsforpliktelse beregnet verdi av brutto pensjonsforpliktelse fratrukket virkelig verdi av pensjonsmidler. Nåverdien av selskapets netto pensjonsforpliktelse avhenger av en rekke demografiske og økonomiske forutsetninger. Nåverdien av pensjonsforpliktelsen er følsom for små endringer i disse forutsetningene

Regnskapsmessig effekt av endrede forutsetninger føres i sin helhet over utvidet resultat fra 1. januar 2015 i tråd med IAS19. Tidligere ble disse resultateffektene jevnet ut ved å resultatføre estimatavvik over gjennomsnittlig gjenstående tjenestetid for de ansatte.

Selskapet har fulgt IAS19 for måling av påløpt pensjonsforpliktelse og pensjonsmidler i 2016. Renten for obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) er benyttet som diskonteringsrente.

Forutsetninger om dødelighet er basert på et dynamisk dødelighetsgrunnlag utarbeidet av Finans Norge (K2013) med en margin på 5 prosent på startdødeligheten (K2013BE). Uføregrunnlaget er utarbeidet på bakgrunn av uførestatistikken i OPF sammenholdt med statistikk fra NAV. Antatt uføresannsynlighet i beregningsgrunnlaget ble nedjustert fra 1. januar 2016. Det er ingen antakelse om reaktivering i uføregrunnlaget.

Det er ingen balanseført pensjonsforpliktelse for ansatte i innskuddspensjonsordningen.

INNTEKTS- OG KOSTNADSFØRINGSPRINSIPPER

Forfalte premier samt reguleringspremie for innværende år omfatter alle beløp som er forfalt i løpet av regnskapsåret. Leieinntekter forskuddsfaktureres og periodiseres over leieperioden. Gevinster/tap føres som inntekt/kostnad på realisasjonstidspunktet. Urealiserte gevinster/tap på finansielle omløpsmidler føres som inntekt/kostnad knyttet til finansielle eiendeler og kollektivporteføljens andel føres til/ fra kursreguleringsfondet. Gevinster/tap ved salg av aksjer beregnes etter FIFO-metoden (først inn - først ut), mens gevinster/tap ved salg, innløsning og avdrag av obligasjoner og sertifikater beregnes i forhold til gjennomsnittlig anskaffelseskost. Leieavtaler kostnadsføres løpende.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Analysen er utarbeidet på grunnlag av «Foreløpig Norsk Regnskapsstandard. Kontantstrømoppstilling» og viser de faktiske inn- og utbetalinger.

SKATT

Skattekostnad i resultatregnskapet omfatter periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Selskapet har underskudd til fremføring, vesentlig som følge av oppbygging av kursreserver fra tidligere år. Underskuddet benyttes til å motregne skattepliktige overskudd.

Utsatt skatt beregnes og avsettes ved verdijustering av investerings-eiendom med nominell skattesats 25 prosent. For investerings-eiendommer som er anskaffet gjennom kjøp av aksjer i eiendoms-selskaper vil grunnlaget for beregning av utsatt skatt være skattemessig anskaffelseskost på aksjene og bokført verdi på aksjene.

Ved regnskapsavleggelse blir balanseføring av utsatt skattefordel vurdert i forhold til historisk inntjening og forventet fremtidig skattemessig inntekt.

Note 2. Risikoer og risikostyring

Den overordnede risikostyringen i Oslo Pensjonsforsikring AS er innrettet mot at selskapet til enhver tid kan oppfylle de forsikringsmessige forpliktelsene innen de ulike deler av virksomheten. Styret fastsetter overordnede risikostrategier og rammer, som implementeres og følges opp på administrativt nivå med periodisk rapportering. Eventuelle brudd på risikorammer, inkludert tiltak for å bringe forholdet i orden, rapporteres løpende.

Selskapets mål er å oppnå en konkurransedyktig og stabil avkastning til våre kunder og eier over tid, samtidig som soliditeten tilfredsstillende alle eksterne og interne krav. Selskapet har en langsiktig investeringsstrategi hvor risikotagningen til enhver tid er tilpasset selskapets risikobærende evne. Selskapet er forutsatt å kunne bære alle risikoer uten å måtte be eier om tilførsel av kapital.

Det er etablert retningslinjer for virksomhetsstyringen som samlet sikrer at selskapet til enhver tid skal være i stand til å identifisere, vurdere, håndtere, overvåke og rapportere risiko som kan hindre oppnåelse av vedtatte mål.

Utviklingen i kapitalbehov er en sentral størrelse som hensyntas i den finansielle langtidsplanleggingen. Selskapet gjennomfører årlig og ved behov egenvurdering av risiko og kapitalbehov, kalt ORSA (Own Risk and Solvency Assessment). Risikoene er i ORSA gruppert i markedsrisiko, forsikringsrisiko, motpartsrisiko, likviditetsrisiko, operasjonell risiko, forretningsmessig risiko og øvrige risikoer. Det er ikke avdekket kapitalbehov for å dekke tapspotensial knyttet til likviditetsrisiko, forretningsmessig risiko og øvrige risikoer.

Solvens II-regelverket trådte i kraft fra 1. januar 2016. Selskapets kapitalkrav beregnet i henhold til Solvens II-regelverket fremgår av annen note i regnskapet.

MARKEDSRISIKO

Selskapet investerer selskapets kapital og kundenes midler i finansielle instrumenter og fast eiendom. Selskapet blir dermed eksponert for markedsrisiko som følge av endring i rentenivå, aksjemarkedet eller eiendomsmarkedet, endring i kursen på utenlandsk valuta, endring av kredittspreader, samt konsentrasjonsrisiko.

Styrene fastsetter selskapets retningslinjer for markedsrisiko gjennom egen investeringsstrategi, som nærmere definerer risikovilje og relevante risikorammer for kollektivporteføljen og selskapsporteføljene. Risikorammene for markedsrisiko er definert gjennom krav til solvenskapitaldekning og rammer for ulike aktivaklasser.

Beregnet i henhold til Solvens II standardmodell hadde selskapet en samlet markedsrisiko for investeringsaktiva på 15,2 milliarder kroner per 31.12.2016 som fordeler seg som følger:

Milliarder kroner og prosent		
Aksjerisiko	12,9	85 %
Spreadrisiko	2,6	17 %
Renterisiko	1,6	10 %
Eiendomsrisiko	0,3	2 %
Konsentrasjonsrisiko	0,1	1 %
Valutarisiko	0,0	0 %
Korrelasjonseffekt	-2,3	-15 %
Sum	15,2	100 %

Ved beregning av det samlede tapspotensialet hensyntas korrelasjonen mellom de ulike risikoklassene ved at det gjøres fradrag for diversifiseringseffektene. Brutto kapitalkrav, der også effekter av verdiendringer i passiva hensyntas, fremgår av egen note om solvenskapital.

Aksjerisiko

Aksjerisiko er den dominerende markedsrisikoen. Aksjerisiko styres gjennom fastsatte rammer for eksponering, samt gjennom diversifisering innen og mellom ulike geografiske markeder, forvaltningsstrategier og forvaltere. I selskapets forvaltning benyttes derivater for risikoreduksjon samt for kostnads- eller tidseffektiv implementering av tilpasninger i risikoeksponeringen.

Eiendomsrisiko

I kapitalkravberegning etter Solvens II-reglene behandles eiendommer OPF AS eier gjennom aksjeselskaper som såkalte strategiske aksjeinvesteringer (mens i konsernets konsoliderte beregninger anses disse investeringene som eiendomsrisiko). I OPF AS inngår således eiendomsinvesteringene som en del av aksjerisikoen i tabellen ovenfor.

Retningslinjer for virksomhetsstyringen

Overordnet retningslinje for virksomhetsstyring				
Risikostyringsfunksjon	Aktuarfunksjon	Samsvarskontrollfunksjon	Internrevisjon	
ORSA	Datakvalitet	Etiske retningslinjer	Utkontraktering	Godtgjørelse
Investeringsrisiko (markedsrisiko, motpartsrisiko, likviditet)	Forsikringsrisiko (inkl. gjenforsikring, fastsettelse av premie og beregning av reserver)		Operasjonell risiko	
Personopplysninger	Klagebehandling	Egnethet og hederlighet	Antihvitvasking	

Fordeling av morselskapets investeringer

Millioner kroner	AAA	AA	A	BBB	BB	B	Ikke ratet	Totalt
Investeringer som holdes til forfall - målt til amortisert kost	743	311	252	5	0	0	1 670	2 980
Utlån og fordringer - målt til amortisert kost	4 473	1 398	2 303	1 504	0	0	11 279	20 956
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	4 642	1 912	3 111	3 926	247	230	6 281	20 349
Sum	9 858	3 620	5 666	5 435	247	230	19 230	44 286

Tabellen er basert på Standard & Poor's kredittklassifisering hvor AAA er tilknyttet papirer med høyest kredittverdighet. I kapitalkravsregninger benyttes kun offisiell kreditt-rating.

Risikoen for disse eiendomsinvesteringene er knyttet til verdinedskrivning på eiendommene, større tap av leieinntekter, eller større eierkostnader. Selskapet søker å redusere risikoen i porteføljen gjennom diversifisering på type eiendom, geografi, antall og løpetid på leiekontrakter og leietakere.

Kredittisiko/spreadrisiko

Spreadrisiko er risikoen for negative endringer i verdi av obligasjoner m.v. og kredittengasjementer som følge av generelle endringer i kredittspreader. Selskapet kan redusere spreadrisiko ved å investere i bedre kredittklassifisering eller redusere durasjon i renteporteføljene.

Hoveddelen av selskapets renteportefølje er plassert i lavrisikoobligasjoner (investment grade). Porteføljene for høyrisikoobligasjoner (high yield) og konvertible obligasjoner forvaltes etter klart definerte risikorammer. En del av porteføljen består av ikke-ratede plasseringer, hvorav en andel er norske kommunale låntakere med lav utstedelsesrisiko (ikke-ratede obligasjoner med kommunale låntakere behandles tilsvarende rating AA i kapitalkravsregningene). Morselskapet OPFs investeringer fordeler seg iht. kreditt-rating som vist i tabellen ovenfor.

Renterisiko

Renterisiko er risikoen for verdifall av eiendeler og økning i forpliktelse pga. endringer i rentenivået. OPF styrer renterisikoen gjennom durasjon i renteporteføljene. Ved renteoppgang vil verdipapirer med fast avkastning synke i verdi, men forpliktelsenes verdi i OPF reduseres ikke tilsvarende fordi økte fremtidige renteovertskudd antas å tilfalle kollektivkundene. Ved rentefall vil verdipapirer med fast avkastning stige i verdi, men verdi av forpliktelsene øker ikke tilsvarende fordi fremtidig renteovertskudd til kundene i OPF antas redusert.

Renterisikoen for selskapet er på kort sikt hovedsakelig knyttet til renteoppgang og verdifall for eiendeler, og effektene av umiddelbare stress hensyntas i kapitalkravsregningene. På lengre sikt vil vedvarende lavt rentenivå kunne gjøre det mer utfordrende å innfri målet om lavest mulig og stabile premieinnbetalinger for kollektivkundene. Årlig prising av rentegarantien i OPF innebærer at risikoen ved at rentenivået blir lavere enn grunnlagsrenten i begrenset grad bæres av selskapet.

Valutarisiko

Valutarisiko er risiko for tap ved valutakursbevegelser. Investeringsstrategien legger opp til at selskapet normalt vil sikre 100 prosent av den samlede valutaeksponeringen til enhver tid.

Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko er risikoen for tap som følge av svak eller manglende diversifisering, eksempelvis høy eksponering mot enkeltutstedere, risikoklasser, bransjer, geografiske områder, eller høy konsentrasjon i verdipapirer eller sikkerheter med samme risikoegenskaper. Selskapet styrer konsentrasjonsrisiko gjennom investeringsstrategien som fastsetter maksimale rammer for allokering til de enkelte aktivklasser og type risiko, kredittklasser, samt maksimal eksponering overfor enkeltutstedere.

FORSIKRINGSRISIKO

I utgangspunktet aksepteres risikoer fra kunder som ligger innenfor selskapets målgruppe, som er begrenset av konsesjonen.

Forsikringsrisiko innen livsforsikring er relatert til endringer i framtidige forsikringsforpliktelse som skyldes endringer i de forsikredes levealder og uførhet. Den dominerende risikoen er knyttet til den økende levealderen (opplevelsesrisiko).

Forsikringsrisikoen innenfor kollektiv pensjon styres i all hovedsak gjennom tett oppfølging av risikoresultatet med eventuelle påfølgende endringer i pristarififfen. Risikoutjevsningsfondet dimensjoneres for å kunne dekke en eventuell katastrofe.

En sensitivitetsanalyse for livsforsikringsrisiko viser følgende økning i beste estimat av forsikringsforpliktelsen gitt endringer i dødelighets- og uføregrunnlaget:

Prosentvis endring i forpliktelsen	31.12.2016
Reduksjon i dødeligheten på 20 prosent i alle aldre	3,1 %
Varig økning i uførheten på 25 prosent	0,3 %

Forsikringsrisiko innen gruppeliv og skadeforsikring omfatter risiko for tap som følge av at forsikringspremien som skal dekke de framtidige erstatningsutbetalingene og erstatningsavsetningen ikke er tilstrekkelige.

Forsikringsrisikoen innen gruppeliv og skadeforsikring styres gjennom årlig prissetting og gjenforsikring. Gjenforsikring benyttes for å dekke storskaderisiko. I tillegg foretas en gjennomgang av erstatningsavsetningen på kvartalsbasis.

MOTPARTSRISIKO

Motpartsrisiko defineres som risiko for tap som følge av at motparter i derivatposisjoner, inngåtte gjenforsikringsavtaler og øvrige fordringer (herunder bankinnskudd uten avtalt bindingstid, ubetalt leie, og lån med pant i boligeiendom) ikke kan møte sine forpliktelser. Selskapets motpartseksponering er således primært knyttet til ikke-børsnoterte derivater, valutakontrakter og gjenkjøpsavtaler, usikrede bankinnskudd, krav på leieinntekter for selskapets eiendommer, utlån med pant i boligeiendom og inngåtte gjenforsikringsavtaler. Motpartsrisikoen styres bl.a. ved at:

- kun godt kapitaliserte banker hvor selskapets innskudd ikke utgjør en stor andel av totale innskudd, benyttes som bankforbindelser.
- motpartsrisiko i derivathandel styres gjennom krav om bruk av ISDA og CSA- avtaler (som regulerer sikkerhetsstillelse) mot finansinstitusjonene som er motpartene.
- motpartsrisiko på utlån er lav pga. god pantesikkerhet, lav belåningsgrad og gode låntakere.
- alle gjenforsikringselskap selskapet har avtaler med har en finansiell rating på A- eller bedre, og gjenforsikringselskapenes andel utgjør maksimum 20% av den avgitte risikoen innen hver enkelt forsikringsbransje og/eller kontrakt. I tillegg er egenandelen høy i alle avtalene, og innkreving av utestående beløp skjer kvartalsvis.

(Note 2 fortsetter)

LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko kan oppstå ved endringer i selskapets løpende driftsinntekter eller -utgifter, pensjonsutbetalinger og skadeerstatninger, likviditetseffekt fra rentederivater og valutasikring, og finansiering av endringer i aktivaallokering. Forsikringsavtalene i OPF har gjennomgående høyere premieinnbetalinger enn erstatningsutbetalinger. Likviditetsstyringen innebærer en minimumsallokering til pengemarkedsporteføljen. Videre styres selskapet, basert på OPFs kundesammensetning og flytteretten som angitt i forsikringsvirksomhetsloven, slik at 25 prosent av forvaltningskapitalen skal kunne realiseres innen 4 måneder, forutsatt normale markeder.

OPERASJONELL RISIKO

Operasjonell risiko er risikoen for økonomiske tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, systemer, menneskelige feil, i selskapet eller hos underleverandører. Operasjonell risiko inkluderer risiko for at foretaket kan bli rammet av misligheter, dvs. en bevisst handling, begått av en eller flere personer, enten interne eller eksterne, som innebærer uredelighet for å oppnå en urettmessig eller ulovlig fordel.

Det gjennomføres periodisk vurdering av operasjonell risiko med kartlegging av risiko og utforming av nødvendige tiltak for å redusere eller styre risikoene.

FORRETNINGSMESSIG RISIKO

Forretningsmessig risiko defineres som risikoen for manglende samsvar mellom endringer i inntekter og kostnader fra andre forhold enn markedsrisiko, forsikringsrisiko, motpartsrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko. Forretningsrisikoer inkluderer:

- endringer i ulike regelverk for livsforsikring, pensjon og skadeforsikring.
- endringer i kundeferdighet, for eksempel krav/ønske om nye produkter, økt fleksibilitet og økte krav til kvalitet, kan medføre behov for omstilling av virksomheten.

Selskapet deltar aktivt i diskusjonen om utviklingen innen offentlig tjenstepensjon og relevant regelverk. Selskapet styrer risiko for manglende samsvar mellom inntekter og kostnader gjennom prinsippene for prising av administrasjonspremie i livsforsikring og kostnadselement i premiene for skadeforsikring.

ØVRIGE RISIKOER

I tillegg til ovenstående risikoer, omfatter selskapets risikovurderingsprosess samsvarsrisiko (compliance) og belønnings-/incentivrisiko.

Finansielle eiendeler

Løpetid	inntil 1 år	1-5 år	5-10 år	over 10 år
Pantelån og innskuddslån	216 244	908 074	1 180 794	2 475 134
Obligasjoner som holdes til fall	914 266	1 951 351	10 185	0
Obligasjoner utlån og fordringer	1 133 452	4 851 994	7 774 401	1 963 661
Aksjer og andeler	23 725 997	0	0	0
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	2 991 758	11 408 280	4 811 753	977 500
Sum	28 981 717	19 119 699	13 777 133	5 416 295
Herav i utenlandsk valuta:				
Aksjer og andeler	13 180 900	0	0	0
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	308 221	4 174 503	1 851 876	842 116
Sum	13 489 121	4 174 503	1 851 876	842 116

Fiansielle forpliktelser

Løpetid	1 mnd	1-12 mnd	1-5 år	5-10 år	over 10 år	Sum
Ansvarlig lån				1 240 000		1 240 000
Leverandørgjeld	4 508					4 508
Finansielle derivater netto oppgjør	-	451 901	46 366	38 936	3 960	541 164
Sum	4 508	451 901	46 366	1 278 936	3 960	1 785 672

Risikoen for at selskapet ikke skal ha tilstrekkelig likviditet til å dekke kortsiktig gjeld og løpende drift er svært liten. Innbetalte premier var 4 016 millioner kroner, mens samlede erstatningsutbetalinger var 2 614 millioner. Kostnader til drift av selskapet var 259 millioner kroner.

Forventet utbetalingsprofil pensjonsforpliktelser på forsikringstakere

	1 år	2-5 år	6-10 år	11-20 år	21 - 30 år	31-40 år	41-50 år	51-80 år	81-120 år
Beløp	2 546 694	10 080 761	13 164 016	25 538 728	20 481 885	12 512 432	5 884 548	2 613 356	1 534

Utbetalingsprofilen viser antatte utbetalingstidspunkter for de fremtidige pensjonsforpliktelsene i OPF og er basert på udiskonterte verdier. Forsikringsforpliktelsene i regnskapet er neddiskontert og viser nåverdien på balansetidspunktet.

Note 3. Verdsettelse av eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi

Nivå 1: Noterte priser (ikke-justerte) i aktive markeder (børs, megler, prissettingstjeneste, reguleringsmyndighet).

Nivå 2: Andre data enn de som inngår i nivå 1, som er observerbare, enten direkte (dvs. som priser) eller indirekte (avledet fra priser).

Nivå 3: Instrument på nivå 3 har data som ikke bygger på observerbare markedsdata (inaktivt marked). Reell virkelig verdi kan derfor avvike hvis instrumentet skulle bli omsatt.

Det har ikke vært betydelige reklassifiseringer fra nivå 1 til nivå 2 i 2016. Flytting mellom nivåene baseres på endringer i metodikk og krav til likviditet.

I nivå 3 inngår investeringer i eiendom, hedgefond, infrastruktur, private equity og indirekte eiendomsfond der forvalter foretar verddivurdering.

En endring i leie eller avkastningskrav på 5% vil utgjøre ca 670 millioner kroner på aksjer og andeler i datterforetak. En endring i prisingen av aksjer og andeler på 5% vil utgjøre ca 1 186 millioner kroner.

Selskapsporteføljen 2016	Nivå 1 Kvoterte priser	Nivå 2 Observerbare forutsetninger	Nivå 3 Ikke observerbare forutsetninger	Sum
Aksjer og andeler i datterforetak			973 863 100 %	973 863 100 %
Aksjer og andeler				
Aksjer				-
Aksjefond og andeler	760 625			760 625
Hedgefond				-
Infrastruktur				-
Private Equity			238 760	238 760
Indirekte eiendomsfond			149 989	149 989
Sum aksjer og andeler	760 625 66 %	0	388 749 34 %	1 149 374 100 %
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	288 755 17 %	1 432 001 83 %		1 720 756 100 %
Derivater				-
Eiendeler				-
Forpliktelser	0	-19 574		-19 574
Sum	0 0 %	-19 574 100 %	0	-19 574 100 %
Sum finansielle poster som måles til virkelig verdi	1 049 380 27 %	1 412 427 37 %	1 362 612 36 %	3 824 419 100 %

(Note 3 fortsetter)

	Nivå 1 Kvoterte priser	Nivå 2 Observerbare forutsetninger	Nivå 3 Ikke observerbare forutsetninger	Sum
Kollektivporteføljen 2016				
Aksjer og andeler i datterforetak			12 426 749	12 426 749
			100 %	100 %
Aksjer og andeler*				
Aksjer	5 536 072			5 536 072
Aksjefond og andeler	7 931 302	137 764		8 069 066
Hedgefond			2 952 315	2 952 315
Infrastruktur			1 789 704	1 789 704
Private Equity			2 278 281	2 278 281
Indirekte eiendomsfond			1 951 185	1 951 185
Sum	13 467 374	137 764	8 971 485	22 576 623
	60 %	1 %	40 %	100 %
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	1 655 514	16 972 549		18 628 063
	9 %	91 %		100 %
Utlån og fordringer		100 727		100 727
		100 %		100 %
Andre finansielle eiendeler	1 674 068			1 674 068
	100 %			100 %
Derivater				
Eiendeler				-
Forpliktelser		-448 031	-73 559	-521 590
Sum	-	-448 031	-73 559	-521 590
	0 %	86 %		86 %
Sum finansielle poster som måles til virkelig verdi	16 796 956	16 763 009	21 324 675	54 884 640
	31 %	31 %	39 %	100 %

* Aksjer og andeler er bokført til egenkapitalmetoden i selskapsregnskapet. Underliggende eiendommer er vurdert til virkelig verdi og er derfor tatt med i hierarkiet.

Endringer i nivå 3 - Kollektivporteføljen	Aksjer og andeler i datterforetak	Hedge- fond	Infra- struktur	Derivater	Private Equity	Indirekte eiendoms- fond	Sum
Saldo 1.1	11 084 638	2 580 063	1 748 533		2 320 502	1 651 547	19 385 283
Solgt	-268 742	-1 652	-40 383		-444 851	-41 200	-796 828
Kjøpt / innbetalt kapital	1 399 133	303 034	95 150	-73 559	664 607	339 802	2 728 167
Urealiserte endringer	211 721	70 870	-13 596		-261 977	1 035	8 053
Saldo 31.12	12 426 750	2 952 315	1 789 704	-73 559	2 278 281	1 951 184	21 324 675

	Nivå 1 Kvoterte priser	Nivå 2 Observerbare forutsetninger	Nivå 3 Ikke observerbare forutsetninger	Sum
Selskapsporteføljen 2015				
Aksjer og andeler i datterforetak			832 947	832 947
			100 %	100 %
Aksjer og andeler*				
Aksjer				-
Aksjefond og andeler	221 472			221 472
Hedgefond			247 507	247 507
Infrastruktur				-
Private Equity				-
Indirekte eiendomsfond				-
Sum aksjer og andeler	221 472	-	247 507	468 979
	47 %		53 %	100 %
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	243 156	1 220 870		1 464 026
	18 %	82 %		100 %
Derivater				
Eiendeler				-
Forpliktelser	-3 919	-26 431		-30 350
Sum derivater	-3 919	-26 431		-30 350
	13 %	87 %		100 %
Sum finansielle poster som måles til virkelig verdi	460 709	1 194 439	1 080 454	2 735 602
	17 %	44 %	39 %	100 %

	Nivå 1 Kvoterte priser	Nivå 2 Observerbare forutsetninger	Nivå 3 Ikke observerbare forutsetninger	Sum
Kollektivporteføljen 2015				
Aksjer og andeler i datterforetak			11 084 638	11 084 638
			100 %	100 %
Aksjer og andeler*				
Aksjer	5 795 181			5 795 181
Aksjefond og andeler	7 445 457	374 351		7 819 808
Hedgefond			2 580 063	2 580 063
Infrastruktur			1 748 533	1 748 533
Private Equity			2 320 502	2 320 502
Indirekte eiendomsfond			1 651 547	1 651 547
Sum aksjer og andeler	13 240 638	374 351	8 300 645	21 915 634
	60 %	2 %	38 %	100 %
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	1 617 635	16 762 985		18 380 620
	9 %	91 %		100 %
Utlån og fordringer		242 364		242 364
		100 %		100 %
Andre finansielle eiendeler	1 786 758			1 786 758
	100 %			100 %
Derivater				
Eiendeler				-
Forpliktelser	-95 878	-1 177 148		-1 273 026
Sum	-95 878	-1 177 148		-1 273 026
	8 %	92 %		100 %
Sum finansielle poster som måles til virkelig verdi	16 549 153	16 202 552	19 385 283	52 136 988
	32 %	31 %	37 %	100 %

(Note 3 fortsetter)

Endringer i nivå 3 - Kollektivporteføljen	Investerings- eiendommer	Hedgefond	Infra- struktur	Derivater	Private Equity	Indirekte eiendoms- fond	Sum
Saldo 1.1.	9 980 896	2 003 470	1 559 684		1 806 672	1 515 365	16 866 087
Tilbakebetalt innbetalt kapital/resultat	-238 797		-4 333		-4 571		-247 701
Solgt	-188 323	-211 407	-29 544		-498 114		-927 388
Kjøpt / innbetalt kapital	1 318 104	302 050	100 745		790 175	96 365	2 607 439
Urealiserte endringer	212 758	485 950	121 981		226 340	39 817	1 086 846
Saldo 31.12.	11 084 638	2 580 063	1 748 533	0	2 320 502	1 651 547	19 385 283

Note 4. Avkastning

Kollektivporteføljen	2016	2015	2014	2013	2012
Realisert kapitalavkastning ¹	6,3 %	2,9 %	4,0 %	4,1 %	5,6 %
Verdijustert kapitalavkastning ²	5,3 %	5,1 %	7,6 %	8,8 %	8,6 %
Selskapsporteføljen					
Realisert kapitalavkastning ¹	3,6 %	3,8 %	4,4 %	3,7 %	5,4 %
Verdijustert kapitalavkastning ²	4,4 %	3,6 %	4,6 %	3,6 %	4,5 %

1. Realisert kapitalavkastning angir den beregnede avkastning på porteføljen basert på årets realiserte finansinntekter eksklusive endring i merverdier på finansielle eiendeler.
2. Verdijustert kapitalavkastning angir den beregnede avkastning på porteføljen basert på årets samlede finansinntekter inklusive endring i merverdier på finansielle eiendeler.

Note 5. Inntekter fra datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak

Inntekter fra investering i datterselskap	Kollektiv	Selskap	2016	2015
Oslo Forsikring AS - tingskade	0	48 047	48 047	10 083
Eiendomsselskap	664 208	42 920	707 128	578 968
Internlån - renter	4 309	0	4 309	5 338
Sum	668 517	90 967	759 484	594 389
Kollektivporteføljens andel				554 737
Selskapsporteføljens andel				39 652
Netto driftsinntekt på eiendom				
Direkte eide eiendommer - kostnader	-585	0	-585	-327
Sum	-585	0	-585	-327
Kollektivporteføljens andel				-327
Selskapsporteføljens andel				0

Note 6. Renteinntekt og utbytte mv på finansielle eiendeler

	Kollektiv	Selskap	2016	2015
Avkastning utenlandske obligasjonsfond	11 994	0	11 994	2 224
Renter finansielle derivater norske	5 325	613	5 938	-2 025
Renter finansielle derivater utenlandske	-14 467	-1 608	-16 075	-8 890
Renter av norske obligasjoner	301 291	35 174	336 465	381 378
Renter av high yield	25 629	11	25 640	645
Renter utenlandske obligasjoner	96 753	6	96 759	107 952
Renter utenlandske private equity	17 656	0	17 656	16 324
Sum renteinntekter finansielle eiendeler til virkelig verdi	444 181	34 196	478 377	497 608
Renter av og gebyr - utlån	57 798	43 765	101 563	130 016
Renter norske obligasjoner - fordringer	526 032	62 151	588 183	507 068
Renter norske obligasjoner - til amortisert kost	134 203	21 143	155 346	212 495
Sum renteinntekter obligasjoner	718 033	127 059	845 092	849 579
Utbytte norske aksjer og andeler	107 016	5 627	112 643	90 447
Utbytte utenlandske aksjer og infrastrukturinvesteringer	160 098	41	160 139	169 130
Utbytte private equity	109 310	12 970	122 280	69 373
Sum utbytte	376 424	18 638	395 062	328 950
Andre finansinntekter / kostnader	790	43	833	-845
Sum andre løpende kostnader og inntekter	790	43	833	-845
Sum	1 539 428	179 936	1 719 364	1 675 292

Kollektivporteføljens andel

1 505 058

Selskapsporteføljens andel

170 234

Note 7. Verdiendring på investeringer

	Kollektiv	Selskap	2016	2015
Aksjer og andeler	-386 355	84 285	-302 070	1 826 065
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	-461 474	2 360	-459 114	169 660
Finansielle derivater	754 765	11 247	766 012	-320 453
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	-93 064	97 892	4 828	1 675 272
Bygninger - eid direkte	0	0	0	12 128
Bygninger - eid via datterselskap	204 261	7 460	211 721	212 758
Eiendomsfond	10 136	1 297	11 433	20 720
Sum eiendom	214 397	8 757	223 154	245 606
Private equity	-9 839	0	-9 839	8 103
Sum	111 494	106 649	218 143	1 928 981

Kollektivporteføljens andel

1 908 227

Selskapsporteføljens andel

20 754

Note 8. Realisert gevinst og tap på investeringer

	Kollektiv	Selskap	2016	2015
Aksjer og andeler	308 871	0	308 871	811 253
Aksjer og andeler - eiendom utland	918	0	918	18 919
Aksjer og andeler - eiendom Norge	10 013	0	10 013	-4 825
Utenlandske infrastrukturinvesteringer	16 521	0	16 521	211 314
Private equity	30 332	-5 165	25 167	165 470
Realisert aksjer og andeler	366 655	-5 165	361 490	1 202 131
Norske obligasjoner - omløpsmidler	1 727	857	2 584	44 786
Utenlandske obligasjoner - omløpsmidler	210 658	0	210 658	240 194
Realisert gjeldsinstrumenter til virkelig verdi	212 385	857	213 242	284 980
Realisert gjeldsinstrumenter - fordringer	93	10	103	-157
Realisert gjeldsinstrumenter - hold til forfall	5 343	458	5 801	8 118
Realisert gjeldsinstrumenter - hold til forfall	5 436	468	5 904	7 961
Realisert tap utlån	0	0	0	0
Opsjoner	-20 829	-4 739	-25 568	197 133
Futures	-8 692	0	-8 692	-18 129
Valuta	811 037	16 199	827 236	-2 236 726
Realisert finansielle derivater	781 516	11 460	792 976	-2 057 722
Sum	1 365 992	7 620	1 373 612	-562 650
Kollektivporteføljens andel				-563 389
Selskapsporteføljens andel				739

Note 9. Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak

Aksjer og andeler i eiendomsselskap	2016	2015
Investeringseiendom 1.1.	11 630 526	10 051 093
Tilgang (ref. spesifikasjon under)	103 000	1 285 817
Verdireguleringer	211 721	212 758
Salg	-268 742	-64 500
Kapitalinnkallinger og utdelinger netto	-88 849	-443 693
Inntektsført resultat	755 175	589 051
Sum	12 342 831	11 630 526

I 2016 er følgende selskap kjøpt kontant:

Selskap	Dato	Eierandel	Kostpris aksjer	
Nygård Utvikling AS	29/1	100 %	103 000	
Sum tilgang			103 000	
Aksjer og andeler i datterselskap/underliggende døtre				
Oslo Forsikring AS			135 404	100 651
OPF Private Equity AS			199 134	179 272
Sum			334 538	279 923
Kollektivporteføljens andel			11 703 506	11 078 671
Selskapsporteføljens andel			973 863	831 778

Aksjer og andeler i datterselskap/underliggende døtre - investeringseiendom	Organisasjonsnummer	Eie- og stemmeandel	Forretningsadresse
De nye Grønlandskvartalene Næring AS	979 966 148	100 %	Oslo
Dronningensgate 19 AS	992 059 087	100 %	Oslo
Dyrskueveien 13 AS	892 091 102	100 %	Oslo
Entra OPF Utvikling AS	998 233 615	50 %	Oslo
Gardermoen Technical Base ANS	983 694 012	100 %	Oslo
Gardermoen Flight Academy ANS	986 912 738	100 %	Oslo
Gardermoen Cargo ANS	983 693 660	100 %	Oslo
Gesellveien Parkeringshus AS	992 109 947	100 %	Oslo
Grunnevika Eiendom AS	996 142 701	100 %	Oslo
Hagaløkkveien 28 AS	990 963 479	100 %	Oslo
Haraldrudveien 31 AS	997 030 508	100 %	Oslo
Haraldrudveien 35 AS	917 392 625	100 %	Oslo
Hatros II AS	991 847 774	100 %	Oslo
Herøya Industripark AS	998 509 300	100 %	Oslo
Herøya Drift AS	917 673 225	100 %	Oslo
Kongensgate 18-20 AS	992 058 978	100 %	Oslo
Kirkegata 18 AS	990 222 770	100 %	Oslo
Komplementar Lørenveien 68 Eiendom AS	982 100 089	100 %	Oslo
Lørenveien 68 Eiendom AS	988 774 693	100 %	Oslo
I Lørenfaret 1 AS	992 059 133	100 %	Oslo
II Lørenfaret 1 AS	992 059 141	100 %	Oslo
Lørenfaret 1 AS	917 391 963	100 %	Oslo
Lørenfaret 1 B AS	992 059 184	100 %	Oslo
Lørenfaret 3 AS	992 058 994	100 %	Oslo
Lørenfaret Eiendom AS	992 059 176	100 %	Oslo
Lørenfaret Eiendom II AS	917 392 145	100 %	Oslo
Moloveien 16 AS	931 249 312	100 %	Oslo
Møllegaten 9 AS	992 059 109	100 %	Oslo
Nygård Næringspark Øst AS	996 834 867	100 %	Oslo
Nygård Utvikling AS	914 555 892	100 %	Oslo
Næringsparkvegen 2 AS	980 650 952	100 %	Oslo
OPF Eiendomsandeler AS	985 007 403	100 %	Oslo
OPF Eiendom Holding AS (utenlandske døtre)	895 215 872	100 %	Oslo
- Caeruleusix Oy AB		100 %	Finland
- Desdemonix Oy AB		100 %	Finland
- Opsix Oy AB		100 %	Finland
- Plantagen Borgå Fastighets AB		100 %	Finland
- Plantagen Espo Fastighets AB		100 %	Finland
- Plantagen Vasa Fastighets AB		100 %	Finland

(Note 9 fortsetter)

Aksjer og andeler i datterselskap/underliggende døtre - investeringseiendom	Organisasjonsnummer	Eie- og stemmeandel	Forretningsadresse
Parkeringshuset Sarpsborg AS	992 017 295	100 %	Oslo
Parkeringshuset Sarpsborg ANS	965 727 485	100 %	Oslo
Per Kroghs Vei 1 Komplementar AS	987 642 815	100 %	Oslo
Per Kroghs Vei 1 KS	987 642 823	100 %	Oslo
Per Kroghs Vei 1 AS	984 034 385	100 %	Oslo
Per Kroghs Vei II AS	984 034 423	100 %	Oslo
Per Kroghs Vei 1 ANS	976 482 239	100 %	Oslo
Sexesgate Parkeringshus AS	997 351 274	100 %	Oslo
Steenstrup Næringsbygg AS	996 868 788	100 %	Oslo
Stokkamyrveien 18B AS	992 879 181	100 %	Oslo
Stor Oslo Handelspark AS	997 510 089	100 %	Oslo
Søreide Skole AS	994 918 117	100 %	Oslo
Torvgaten 6 AS	990 222 924	100 %	Oslo
Trondheim Parinvest Holding AS	899 271 432	90,1 %	Trondheim
Utlevål ANS	956 762 642	100 %	Oslo
Vassbotnen 11 AS	995 557 940	100 %	Oslo
Veitvet skole AS	985 282 005	100 %	Oslo
Øvre Slottsgate 2C AS	921 587 031	100 %	Oslo

Note 10. Fordringer på og verdipapirer utstedt av datterselskap, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak

Lån til datterselskap	2016	2015
Lån utestående per 1.1.	7 136	320 677
Netto endring i løpet av året	716 107	-313 541
Sum	723 243	7 136
Herav:		
Utlån til norske selskap	723 243	320 677
Utlån til utenlandske selskap	0	-313 541
Kollektivporteføljens andel	723 243	5 967
Selskapsporteføljens andel	0	1 169

Note 11. Obligasjoner som holdes til forfall

	Pålydende verdi S+K	Anskaffelses- kost S+K	Markeds- verdi S+K	Bokført Selskap	Bokført Kollektiv	2016		2015	
Stat/Statsgarantert	400 000	401 044	438 854	40 028	360 249	400 277	14 %	400 391	10 %
Boligkredittforetak	64 000	63 745	69 378	23 455	40 500	63 955	2 %	213 988	5 %
Finansforetak	160 000	159 094	167 408	69 732	89 966	159 698	6 %	609 471	15 %
Kommunesektoren	480 437	482 268	500 566	52 585	428 239	480 824	17 %	676 145	16 %
Andre sektorer	1 771 000	1 767 479	1 865 974	204 999	1 566 049	1 771 048	62 %	2 231 509	54 %
Sum	2 875 437	2 873 630	3 042 180	390 799	2 485 003	2 875 802	100 %	4 131 504	100 %
Påløpte renter				13 428	91 176	104 604		142 510	
Sum				404 227	2 576 179	2 980 406		4 274 014	

Kollektivporteføljens andel

3 866 173

Selskapsporteføljens andel

407 841

Beholdningsendringer gjennom året kan spesifiseres slik:

Beholdning 1.1	4 131 504	4 859 269
Tilgang	0	0
Avgang	-1 257 430	-729 689
Årets periodiserte over-/underkurs	1 728	1 924
Beholdning 31.12.	2 875 802	4 131 504

Note 12. Utlån og fordringer

Utlån	Bokført Selskap	Bokført Kollektiv	2016	2015
Pantelån	1 473 387	1 953 094	3 426 481	3 260 787
Innskuddslån, garantert av Oslo kommune	69 067	91 555	160 622	167 578
Innskuddslån	507 609	672 877	1 180 486	1 126 965
Mellomfinansieringslån	5 443	7 214	12 657	18 724
Påløpte renter	7 119	9 438	16 557	18 380
Sum	2 062 625	2 734 178	4 796 803	4 592 434

Kollektivporteføljens andel	2 617 687
Selskapsporteføljens andel	1 974 747

Fordringer	Pålydende verdi S+K	Anskaffelses-kost S+K	Markeds verdi S+K	Bokført Selskap	Bokført Kollektiv	2016		2015	
Stat/Statsgarantert	400 000	391 973	464 130	39 367	354 308	393 675	3 %	393 560	3 %
Boligkredittforetak	3 635 000	3 650 460	4 027 949	337 250	3 302 644	3 639 894	23 %	3 397 228	26 %
Finansforetak	2 308 000	2 310 946	2 425 336	366 430	1 942 861	2 309 291	15 %	2 159 579	16 %
Kommunesektoren	1 845 000	1 849 628	1 963 793	200 168	1 647 722	1 847 890	12 %	1 848 329	14 %
Andre sektorer	7 510 000	7 550 396	7 848 018	716 929	6 815 829	7 532 758	48 %	5 474 553	41 %
Sum	15 698 000	15 753 403	16 729 226	1 660 144	14 063 364	15 723 508	100 %	13 273 249	100 %
Påløpte renter				30 730	252 266	282 996		259 695	
Sum				1 690 874	14 315 630	16 006 504		13 532 944	

Kollektivporteføljens andel	12 046 772
Selskapsporteføljens andel	1 486 172

Beholdningsendringer gjennom året kan spesifiseres slik:

Beholdning 1.1.	13 273 249	10 553 610
Tilgang	2 507 742	2 827 030
Avgang	-50 000	-100 165
Årets periodiserte over-/underkurs	-7 482	-7 226
Beholdning 31.12.	15 723 509	13 273 249

Andre fordringer	Bokført Selskap	Bokført Kollektiv	2016	2015
	0	153 163	153 163	96 636

Sum	Bokført Selskap	Bokført Kollektiv	2016	2015
	3 753 499	17 202 971	20 956 470	18 222 014

Kollektivporteføljens andel	14 761 096
Selskapsporteføljens andel	3 460 918

Note 13. Aksjer og andeler

	Anskaffelses- kost S+K	Virkelig verdi			Andel i prosent	Anskaffelses- kost 2015	Virkelig verdi 2015	Andel i prosent
		Selskap	Kollektiv	2016				
Hedgefond	1 776 582	0	2 952 315	2 952 315	12 %	1 479 796	2 580 063	12 %
Infrastruktur	1 084 942	0	1 789 704	1 789 704	8 %	1 030 174	1 748 533	8 %
Private equity	2 123 797	238 760	2 278 281	2 517 041	11 %	1 947 227	2 568 009	12 %
Norske aksjer og andeler	605 836	27 860	1 190 173	1 218 033	5 %	786 677	1 138 259	5 %
Utenlandske aksjer og andeler	7 889 099	732 765	12 414 966	13 147 731	55 %	7 041 519	11 698 202	55 %
Eiendomsfond - utland	747 122	0	840 807	840 807	4 %	356 499	449 149	2 %
Eiendomsfond - Norge	1 260 366	149 989	1 110 377	1 260 366	5 %	1 171 675	1 202 398	6 %
Sum	15 487 744	1 149 374	22 576 623	23 725 997	100 %	13 813 567	21 384 613	100 %

Kollektivporteføljens andel

21 915 634

Selskapsporteføljens andel

468 979

Forpliktelses:

Gjenstående tegningsbeløp som Oslo Pensjonsforsikring AS har forpliktet seg til.	Norge	Utlandet
Infrastruktur	0	708 874
Private equity	678 656	2 361 496
Eiendomsfond	0	313 420
Sum	678 656	2 674 916

Valutarisiko i aksjebeholdningen

Utenlandske aksjer og andeler er tilnærmet fullt valutasikret i norske kroner. Fordeling på valuta og prosentvis andel er vist nedenfor.

Norske kroner	NOK	10 545 097	44 %
Danske kroner	DKK	1 157 312	5 %
Euro	EUR	4 861 453	20 %
Britiske Pund	GBP	376 906	2 %
Svenske kroner	SEK	2 768 648	12 %
Amerikanske dollar	USD	4 016 581	17 %
Sum		23 725 997	100 %

Risikoprofilen i aksjeporteføljen

Den norske porteføljen består av 2 fond og 9 selskap, hvorav 49 prosent er børsnotert. Den utenlandske porteføljen består av 36 fond og 47 selskap fordelt på forskjellige regioner, hvorav 62 prosent er børsnotert.

Per 31.12.2016 utgjorde største investering i ett enkelt norsk fond eller selskap 29 prosent av porteføljen for norske aksjer og andeler og største investering i ett enkelt utenlandsk fond eller selskap utgjorde 16 prosent av porteføljen for utenlandske aksjer og andeler.

Nærmere detaljer om norske og utenlandske aksjer og andeler er gitt nedenfor:

Norske aksjer og andeler	Organisasjonsnr.	Antall	Anskaffelseskost	Markedsverdi
Aker ASA	886 581 432	358 200	87 313	115 699
API Eiendomsfond Norge AS/IS	997 592 816		714 504	714 505
Carnegie Aksje Norge III	981 406 567	95 353	93 225	513 169
Klp Aksje Norge Indeks	988 425 958	13 180	25 000	27 860
Marine Harvest ASA	964 118 191	1 050 000	100 672	163 485
Norsk Hydro ASA	914 778 271	3 900 000	124 000	161 070
Pareto Eiendomsfelleskap AS/IS	992 043 415		545 862	545 862
Pareto World Wide Offshore AS	991 206 817	500 000	67 250	5 000
Stolt Nielsen Ltd		475 000	78 233	50 350
Tomra Systems ASA	927 124 238	1 200 000	41 188	108 600
With. Wilhelmsen Holding B	995 277 905	400 000	56 205	77 800
Sum norske aksjer og andeler			1 933 452	2 483 399

(Note 13 fortsetter)

Utenlandske aksjer og andeler	Antall	Anskaffelseskost	Markedsverdi
AAM Absolute Return Fund Plc Cl. B	861 455	150 000	292 188
ABB Ltd	1 008 000	131 420	183 429
Aberdeen Svc Private Equity Fund Of Funds Plc	8 750 000	68 488	67 308
AP Moller - Maersk A/S	8 310	77 537	114 547
Apple Inc	87 000	87 906	87 090
Astrazeneca Plc Ser. A	340 000	140 171	160 355
Atlas Copco AB	720 000	119 829	169 822
Axfood AB	548 400	23 720	74 507
Bluebay Direct Lending Fund I Lp	10 297 283	88 689	93 612
Bluebay Direct Lending Fund II Slp	12 165 190	109 769	106 618
Bluebay Event Driven Credit Fund	342 608	302 050	320 121
Bluebay Senior Loan Fund I (A) Slp	5 796 664	52 038	52 697
Capital Four Invest Credit Opportunities B EUR	175 795	249 615	262 750
Carlsberg B	250 000	111 114	186 369
Carnegie World Wide Asia D	513 794	514 074	705 984
Cevian Capital II Lp EUR Class A	8 404 446	67 046	137 764
Christian Hansen A/S	350 000	100 915	167 423
Copenhagen Infrastructure II K/S	141 210 287	169 894	173 178
Copenhagen Infrastructure II US Aiv Qqpf K/S	4 119 820	5 147	5 039
CVS Health Corp	241 000	159 687	164 367
DNB TMT Absolute Return Fund	174 773	200 000	231 233
Finisterre Global Opportunity Class B-2 Series 1	159 944	174 000	331 942
Getinge AB Ser. B	274 596	22 499	38 063
Harbert European Real Estate Fund II		87 845	119 905
Harbert European Real Estate Fund III		179 556	243 274
Harbert European Real Estate Fund IV		262 133	255 715
Harbert US Real Estate Fund VI Feeder		217 588	221 913
Harbinger Class L Holdings Ser 2	3	20	173
Harbinger Class L Holdings Ser 3	17	110	828
Harbinger Class PE Holdings Ser 1	467	3 227	1 692
Harbinger Class PE Holdings Ser 2	1 641	10 788	6 386
Hayfin Direct Lending Fund Lp	25 212 710	248 127	238 760
Hennes & Mauritz AB Ser. B	1 165 000	137 036	280 086
IBM	112 000	155 049	160 682
ICG-Longbow UK Real Estate Debt Investments III S.À R.L	17 533 840	178 251	186 591
ICG-Longbow UK Real Estate Debt Investments IV SCSP	17 842 241	225 476	190 315
Investor AB	900 000	112 033	287 590
KLP Aksjglobal Indeks I	1 273 221	1 832 158	3 393 152
KLP Aksjglobal Indeks II	47 395	80 000	95 738
KLP Aksjeusa Indeks USD	77 848	615 229	1 565 293
KLP Aksjglobal Lavbeta I	33 068	50 000	54 624
Macquarie Infrastrukturfond I		10	155 463
Macquarie Infrastrukturfond II		909 890	1 456 024
Mekonomen AB	310 000	50 859	50 441
Mezzvest Co-invest III Lp		82 766	83 477
Mezzvest III Lp		208 139	216 519
Nektar	77 527	149 662	190 564
Nokia OYJ	4 050 000	97 403	168 922
Nordea Bank AB	3 070 000	229 565	295 058
Nordea Stabile Aksjer Global Etisk	278 057	500 000	779 593
Novo Nordisk A/S	1 305 000	149 079	406 536
Oaktree Real Estate Debt Fund Lp	14 064 877	117 161	113 416
Pareto Global I	835 928	460 000	906 025
Philips Lighting Nv	714 612	142 442	152 017
Sampo Insurance Co A	700 000	103 455	271 027

Utenlandske aksjer og andeler	Antall	Anskaffelseskost	Markedsverdi
Sandvik AB	1 860 000	156 199	198 882
Schroder Private Equity Fund Of Funds IV Plc Class C	5 197 208	40 746	210 057
Sector Healthcare Fund Class A USD	186 863	169 400	409 337
Sector Zen Fund Class P USD	250 000	139 358	377 571
Skagen Kon-Tiki E	878 717	480 429	650 490
SKF B	900 000	95 202	143 112
Storebrand International Private Equity 14 B-3	91 496 500	110 000	132 670
Storebrand International Private Equity 15 B-3	62 109 042	60 000	60 246
Storebrand International Private Equity 16 P	20 000 000	20 000	20 000
Storebrand International Private Equity IV B-3	1 228 808	2 640	5 997
Storebrand International Private Equity IX B-4	12 342 993	22 093	57 889
Storebrand International Private Equity V B-4	27 502 050	43 855	73 981
Storebrand International Private Equity VI B-4	25 685 875	37 129	52 656
Storebrand International Private Equity VII B-4	41 924 631	59 585	92 653
Storebrand International Private Equity VIII B-4	10 859 539	16 565	37 248
Storebrand International Private Equity X B-4	35 023 018	37 201	63 041
Storebrand International Private Equity XI B-4	115 541 676	139 887	213 752
Storebrand International Private Equity XII B-3	27 976 895	37 945	65 466
Storebrand International Private Equity XIII B-3	40 996 283	50 000	77 073
Svenska Cellulosa AB	674 000	166 184	164 535
Svenska Handelsbanken AB Ser. A	1 620 000	95 795	194 584
TDC A/S	2 350 000	109 219	104 221
Telefonaktiebolaget LM Ericsson	3 300 000	188 524	167 505
The Abaco Financial fund Limited EUR Class	65 986	133 222	141 681
The Goodyear Tire & Rubber Co	460 000	128 245	122 733
Trelleborg AB Ser. B	1 000 000	122 702	170 114
TT Mid-Cap Europe Long/Short Fund Ltd. Class B	132 719	95 129	385 849
Upm-Kymmene OYJ	825 000	76 373	175 050
Sum utenlandske aksjer og andeler	818 792 620	13 554 292	21 242 598
Sum		15 487 744	23 725 997

Note 14. Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning

	Anskaffelses- kost S+K	Virkelig verdi			Andel i prosent	Anskaffelses- kost 2015	Virkelig verdi 2015	Andel i prosent
		Selskap	Kollektiv	2016				
Obligasjoner	8 921 357	936 291	8 303 747	9 240 038	45 %	8 559 102	8 897 731	45 %
Pengemarked	4 315 483	658 714	3 636 614	4 295 328	21 %	4 233 194	4 203 732	21 %
Sum norske obligasjoner	13 236 840	1 595 005	11 940 361	13 535 366	67 %	12 792 296	13 101 463	66 %
Utenlandske obligasjoner	3 523 719	0	3 974 386	3 974 386	20 %	3 083 333	3 847 589	19 %
Sum utenlandske obligasjoner	3 523 719	0	3 974 386	3 974 386	20 %	3 083 333	3 847 589	19 %
Obligasjonsfond konv. obligasjoner	1 302 768	37 356	2 169 039	2 206 395	11 %	1 302 768	2 299 032	12 %
Obligasjonsfond utenlandske obligasjoner	0	52 931	0	52 931	0 %	50 000	49 829	
Obligasjonsfond high yield	385 098	21 479	398 733	420 212	2 %	384 682	380 329	2 %
Sum obligasjonsfond utland	1 687 866	111 766	2 567 772	2 679 538	13 %	1 737 450	2 729 190	14 %
Sum	18 448 425	1 706 771	18 482 519	20 189 290	99 %	17 613 079	19 678 242	99 %
Påløpte renter		13 985	145 544	159 529	1 %		166 404	1 %
Sum	18 448 425	1 720 756	18 628 063	20 348 819	100 %	17 613 079	19 844 646	100 %

Kollektivporteføljens andel

18 380 620

Selskapsporteføljens andel

1 464 026

Utenlandske obligasjoner er tilnærmet fullt ut valutasikret i norske kroner. Fordeling på valuta og prosentvis andel er vist nedenfor.

Norske kroner	NOK	13 012 575	64 %
Canadiske dollar	CAD	79 861	0 %
Danske kroner	DKK	13 521	0 %
Euro	EUR	3 200 688	16 %
Britiske Pund	GBP	137 969	1 %
Japanske yen	JPY	274 034	1 %
Sørkoreanske won	KRW	46 669	0 %
Svenske kroner	SEK	176 780	1 %
Amerikanske dollar	USD	3 247 195	16 %
Sum		20 189 291	100 %

Note 15. Utlån og fordringer

	Anskaffelses- kost S+K	Virkelig verdi			Andel i prosent	Anskaffelses- kost 2015	Virkelig verdi 2015	Andel i prosent
		Selskap	Kollektiv	2016				
Utlån til utenlandske Private Equity fond	104 364	0	100 727	100 727	100 %	211 184	242 364	0 %
Sum	104 364	0	100 727	100 727	100 %	211 184	242 364	100 %

Kollektivporteføljens andel

242 364

Selskapsporteføljens andel

0

Note 16. Finansielle derivater

	Selskap	Kollektiv	2016	2015
Valutarelaterte kontrakter	-18 379	-511 237	-529 616	-1 063 018
Renterelaterte kontrakter	-9 358	-86 294	-95 652	-140 561
Egenkapitalrelaterte kontrakter	8 163	75 941	84 104	-99 798
Sum	-19 574	-521 590	-541 164	-1 303 377

Kollektivporteføljens andel	-1 273 026
Selskapsporteføljens andel	-30 350

Note 17. Andre finansielle eiendeler og kasse, bank

	Selskap	Kollektiv	2016	2015
Bankinnskudd	379 706	1 673 017	2 052 723	2 228 598
Skattetrekkkonto (bundne midler)	64 192	0	64 192	59 128
Kasse	0	0	0	5
Bank (futures)	0	1 051	1 051	10 334
Sum	443 898	1 674 068	2 117 966	2 298 065

Kollektivporteføljens andel	1 786 759
Selskapsporteføljens andel	511 306

Note 18. Forfalte premier

	2016	2015
Personskade	127 848	113 380
Ordinær premie kollektiv	1 876 496	1 967 259
Reguleringspremie og andre engangspremier	2 013 744	2 003 971
Sum	4 018 088	4 084 610

Note 19. Overføring av premiereserve fra/til andre forsikringselskap

	2016	2015
Tilflyttede midler		
Premiereserve	0	9 898
Forsinkelsesrente	0	0
Mottatte midler ført over resultatet	0	9 898
Tilleggsavsetning	0	0
Premiefond	0	0
Sum mottatte midler	0	9 898
Antall kontrakter	0	1
Fraflyttede midler		
Premiereserve	-19	0
Forsinkelsesrente	0	0
Avgitte midler ført over resultatet	-19	0
Tilleggsavsetning	0	0
Premiefond	0	0
Sum avgitte midler	-19	0
Antall kontrakter	1	0

Note 20. Spesifikasjoner av premier og erstatninger for personskade

	Gruppeliv	Yrkesskade	Ulykke	Totalt
Premieinntekter				
Forfalte bruttopremier	32 204	88 534	7 110	127 848
Sum premie (a)	32 204	88 534	7 110	127 848
Brutto erstatninger				
Betalte erstatninger	-24 088	-33 914	-3 254	-61 256
Endring erstatningsavsetning	-3 176	-29 632	1 915	-30 893
Sum erstatninger (b)	-27 264	-63 546	-1 339	-92 149
Driftskostnader				
Administrasjonskostnader	-327	-2 619	-327	-3 273
Sum driftskostnader (c)	-327	-2 619	-327	-3 273
Gjenforsikringsresultat				
Andel av bruttopremier	-365	-1 277	-183	-1 825
Betalte erstatninger	0	0	0	0
Endring erstatningsavsetning	0	-20	0	-20
Gjenforsikringsresultat (d)	-365	-1 297	-183	-1 845
Resultat for egen regning fordelt pr. bransje (a+b+c+d)	4 248	21 072	5 261	30 581

Note 21. Forsikringsrelaterte driftskostnader

Administrasjonskostnader	2016	2015
Drift	127 549	126 226
Styregodtgjørelse m.m.	1 245	1 857
Styret, møtekostnader	156	53
Finanstilsynet	1 899	1 437
Revisjon	2 274	2 764
	133 123	132 337
Adm. kostnader fordeles med 33% på forvaltning og 67% på andre kostnader.		
Andre kostnader		
Forvaltningsomkostninger	10 287	10 332
Utenlandske verdipapirer	5 323	4 823
Banker og VPS gebyr	3 168	2 636
Utlån	858	950
	19 636	18 741
Andre kostnader (kollektivporteføljen)		
Pensjonsdrift	21 667	18 825
Markedsføring	354	704
	22 021	19 529
Personskade - forsikringsrelaterte driftskostnader	9 352	9 856
Sum driftskostnader	184 132	180 463
Renter ansvarlig lån	75 218	75 218
Sum	259 350	255 681

Fordeling av forsikringsrelaterte driftskostnader		2016		2016	2015
		Forvaltningskostnader	Andre kostnader		
Kollektivporteføljens andel administrasjonskostnader	90 %	39 537	80 272		
Kollektivporteføljens andel andre forvaltningskostnader	90 %	17 672	0		
Markedsføring	100 %		354		
Kostnader pensjoner	100 %		21 668		
Personskade - forsikringsrelaterte driftskostnader			9 352		
Kollektivporteføljen		57 209	111 646	168 855	155 499
Selskapsporteføljens andel administrasjonskostnader	10 %	4 393	8 920		
Selskapsporteføljens andel andre forvaltningskostnader	10 %	1 964	0		
Renter ansvarlig lån	100 %	0	75 218		
Selskapsporteføljen		6 357	84 138	90 495	100 182
Sum				259 350	255 681

Note 22. Andre forsikringsrelaterte inntekter / Utbetalte erstatninger brutto

Andre forsikringsrelaterte inntekter	2016	2015
Refusjon alderspensjoner	143 075	146 338
Renteinntekter driftskonti kollektiv og personskade	34 860	41 267
Sum	177 935	187 605

Utbetalte erstatninger brutto	2016	2015
Alderspensjoner	-1 863 945	-1 713 486
Ektefellepensjoner	-247 909	-250 981
Barnpensjoner	-12 093	-13 743
Uførepensjoner, varige	-350 665	-398 981
Uførepensjoner, midlertidige	-84 537	-86 217
Personskade	-55 177	-44 547
Sum	-2 614 326	-2 507 955

I tillegg til disse utbetalingene kommer førtidspensjoner og AFP 62-64 år med MNOK 138. Disse utbetalingene får OPF refundert.

Note 23. Risikoutjevningfond

	2016	2015
Risikoutjevningfond 1.1	872 548	327 153
Korreksjon 2015	14 176	0
Andel av årets risikoresultat	151 532	536 889
Tilordnet avkastning / korrigert tidligere års rente	46 343	8 506
Sum	1 084 599	872 548

Note 24. Premiereserve

	2016	2015
Premiereserve 1.1.	55 218 176	54 982 396
Overføring av premiereserve ut/inn	-19	9 898
All forsikringsteknisk premie	3 890 240	3 971 230
Garantert avkastning	1 583 776	1 552 137
Utbetalte pensjoner	-2 416 074	-2 317 070
Rentegarantipremie	-268 074	-267 605
Risikoresultat	-303 065	-1 073 778
Administrasjonspremie	-189 688	-199 807
Renter erstatningsavsetning	47 021	20 869
Endring premiereserve	2 344 117	1 695 874
Renter overført til erstatningsavsetning	-47 021	-20 869
Frigjort pga planendring	0	-1 439 225
Overført til premiefond	-329 532	0
Sum	57 185 740	55 218 176
Erstatningsavsetning 1.1.	740 484	719 615
Renter	47 021	20 869
Sum	787 505	740 484
Sum	57 973 245	55 958 660

Note 25. Tilleggsavsetninger

	2016	2015
Tilleggsavsetninger 1.1.	2 092 747	2 016 810
Overført fra andre forsikringsselskap / endring i fjorårets avsetning	464	-10 165
Annen tilordning av overskudd	1 975 000	86 102
Sum	4 068 211	2 092 747

Note 26. Kursreguleringsfond

Kursreguleringsfondet består av netto urealiserte gevinster tilknyttet finansielle omløpsmidler. Dersom netto kursreserver er negative, settes kursreguleringsfondet til null. Endringer i kursreguleringsfondet føres over resultatregnskapet.

	Endring 2016	2016	2015
Mer / (-Mindre) verdier i norske aksjer	285 483	612 197	326 714
Mer / (-Mindre) verdier i utenlandske aksjer	-12 291	7 282 325	7 294 616
Mer / (-Mindre) verdier i norske obligasjoner	27 744	194 864	167 120
Mer / (-Mindre) verdier i utenlandske obligasjoner	-296 109	1 289 356	1 585 465
Sum merverdier	4 827	9 378 742	9 373 915
Kursreguleringsfond	-68 998	9 270 525	9 339 523

Note 27. Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.

	2016	2015
Premiefond 1.1.	1 846 801	876 316
Premieavregning/planendring	35 943	321 371
Garanterte renter	42 512	30 065
Tildelt overskudd	341 953	619 049
Sum	2 267 209	1 846 801
Årets tildeling	190 421	82 160
Risikoresultat	151 532	536 889
Sum midler tilordnet forsikringskontraktene	341 953	619 049

Note 28. Andre tekniske avsetninger for skadevirksomheten

	Endring 2016	2016	2015
Yrkesskade og ulykke*		412 996	384 666
Gruppeliv		11 309	8 493
Sum erstatningsavsetning		424 305	393 159
Sum forsikringsforpliktelser	31 146	424 305	393 159

* Inkl. avsetning til yrkesskadeforsikringsforeningen.

Note 29. Andre inntekter

	2016	2015
Administrasjonsgodtgjørelse ikke vedtektsfestede ytelser	550	497
Andre inntekter	146	90
Renteinntekter driftskonti selskap	6 430	6 960
Sum	7 126	7 547

Note 30. Andre fordringer

	Selskap	Kollektiv	2016	2015
Fordringer eiendommer	178	0	178	124 892
Fordringer på meglere	7 834	0	7 834	0
Diverse krav	846	0	846	24
Andre kortsiktige fordringer	0	0	0	39
Forfalte avdrag, renter og gebyrer vedr. utlån	1 499	0	1 499	815
Sum	10 357	0	10 357	125 770

Note 31. Anlegg og utstyr

	Inventar	IT utstyr	Sum	Selskap	Kollektiv	2016	2015
Anskaffelseskost 1.1.	9 659	2 505	12 164	12 164	0	12 164	11 838
Tilgang i år		503	503	503	0	503	326
Avgang i år				0	0	0	0
Anskaffelseskost	9 659	3 008	12 667	12 667	0	12 667	12 164
Akkumulerte avskrivninger 1.1.	7 887	2 471	10 358	10 358	0	10 358	8 035
Årets avskrivninger	1 129	404	1 533	1 533	0	1 533	2 323
Akkumulerte avskrivninger	9 016	2 875	11 891	11 891	0	11 891	10 358
Sum	643	133	776	776	0	776	1 806

Datautstyr med anskaffelseskost over 15.000 kr blir avskrevet over 3 år.

Note 32. Immaterielle eiendeler

	Systemer	2016	2015
Bokført verdi 1.1.	5 741	5 741	5 116
Anskaffelseskost 1.1.	5 741	5 741	5 116
Total tilgang	1 913	1 913	625
herav internt opparbeidet	2 330	2 330	625
herav kjøpt	0	0	0
herav kostnadsført	-417	-417	0
Anskaffelseskost 31.12	7 654	7 654	5 741
Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger tidligere år	-2 439	-2 439	-734
Årets ordinære avskrivninger *	-1 914	-1 914	-1 705
Nedskrivning	0	0	0
Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger UB	-4 353	-4 353	-2 439
Sum	3 302	3 302	3 302

* Avskrives over 3 år fra 2014.

Note 33. Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter

	Selskap	Kollektiv	2016	2015
Opptjente ikke mottatte leieinntekter	15 627	0	15 627	29 452
Forskuddsbetalte kostnader	6 905	0	6 905	2 482
Opptjente ikke mottatte inntekter	5 357	0	5 357	8 686
Sum	27 889	0	27 889	40 620

Note 34. Ansvarlig lånekapital mv.

Selskapets annen ansvarlig lånekapital er gitt av Oslo kommune og utgjør 1.240 millioner kroner. Rentekostnad utgjør mill. NOK 75,22. Lånet renteberegnes etter en rentesats på 6,066%, og rentene forfaller til betaling årlig 31.12. etterskuddsvis. Lånet forfaller til betaling 31.12.2023.

Note 35. Pensjonsforpliktelser og pensjonskostnad

Ansatte etter 1. april 2012 er sikret gjennom en ytelsespensjon på 66 prosent (før 1. april 70 prosent) av pensjonsgrunnlaget på fratredelsestidspunktet begrenset oppad til 12 ganger grunnbeløpet i folketrygden. Pensjonen er sikret gjennom kollektiv pensjonsordning i Oslo Pensjonsforsikring AS. Pensjonsordningen er en kommunal tjenestepensjonsordning og tilfredsstiller kravene om obligatorisk tjenestepensjon. Medlemmene i den kommunale tjenestepensjonsordningen har AFP-ordning tilknyttet offentlig sektor.

Ved regnskapsføring av pensjon er lineær opptjeningsprofil og forventet sluttlønn som opptjeningsgrunnlag lagt til grunn. Selskapets pensjonsplan skal regnskapsmessig behandles som ytelsesplan i henhold til IAS 19. Den ytelsesbaserte ordningen ble lukket fra 1. februar 2017 med frivillig overgang til en innskuddspensjonsordning med tilknyttet uførepensjonsforsikring og privat AFP-ordning.

Ved beregninger av forpliktelsen er følgende forutsetninger lagt til grunn:

	2016	2015
Diskonteringsrente	2,60 %	2,70 %
Forventet lønnsøkning	2,50 %	2,50 %
Forventet G-regulering	2,25 %	2,25 %
Regulering løpende pensjon	1,48 %	1,48 %
Uttakstilbøyelighet AFP	40 %	40 %
Frivillig avgang	Tabell	Tabell
Demografiske forutsetninger	K2013 OPF16	K2013 OPF

Netto pensjonskostnader er sammensatt som følger:	2016	2015
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	12 530	15 057
Rentekostnad av årets pensjonsforpliktelse	4 773	4 507
Avkastning på pensjonsmidlene	-4 071	-3 183
Administrasjonskostnad	856	832
Arbeidsgiveravgift	1 986	2 426
Sum pensjonskostnad	16 075	19 639
Årets estimatavik	8 192	-37 856
Sum	24 267	-18 217

	2016	2015
Brutto påløpte pensjonsforpliktelser - eksakt	199 601	179 461
Pensjonsmidler	-162 552	-145 697
Netto pensjonsforpliktelser før arbeidsgiveravgift	37 049	33 764
Arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelse	7 076	4 761
Sum	44 124	38 525

Note 36. Andre forpliktelser

	2016	2015
Diverse gjeld	562	842
Kortsiktig gjeld egne eiendommer	2 766	1 572
Leverandørgjeld	4 508	8 451
Skyldige offentlige avgifter	69 440	77 722
Sum	77 276	88 587

Note 37. Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter

	2016	2015
Påløpte feriepenger og arbeidsgiveravgift	7 712	7 183
Mottatte ikke opptjente inntekter / periodiserte kostnader	6 462	19 625
Påløpte kostnader	23 369	20 618
Sum	37 543	47 426

Note 38. Skattekostnad

	2016	2015
Totalresultat før skatt	723 958	1 228 536
Permanente forskjeller		
Andre forskjeller	1 659	874
Gevinst /(tap) salg aksjer	40 399	-14 220
3% på utdelinger fra deltakerlignede fra selskap	7 837	2 754
Urealisert (gevinst) / tap - selskapsporteføljen	-73 825	17 007
Urealisert (gevinst) / tap - kollektivporteføljen	68 998	-1 692 279
Tilbakeført andel resultat norske datterselskap og deltakerlignede selskap	-1 061 781	-897 587
Tilbakeført andel resultat utenlandske datterselskap og deltakerlignede selskap	-117 696	-18 919
Andel skattemessig resultat norske datterselskap og deltakerlignede selskap	493 634	306 646
Andel skattemessig resultat utenlandske datterselskap og deltakerlignede selskap	21 876	74 728
Endring midlertidig forskjeller		
Obligasjoner til amortisert kost	11 395	0
Endring midlertidig forskjeller driftsmidler	452	1 189
Endring midlertidig forskjeller pensjonsforpliktelser	5 599	-35 140
Endring midlertidig forskjeller som ikke inngår i beregning av utsatt skatt		
Avsetning til risikoutjevningsfond	-212 051	-545 395
Årets skattegrunnlag	-89 546	-1 571 806
Overført fra/(til) fremførbart underskudd	89 546	1 571 806
Grunnlag betalbar skatt	0	0
Fremførbart underskudd fra tidligere år fra ligning	-8 861 216	
Årets endring i fremførbart underskudd	-89 546	
Sum fremførbart underskudd	-8 950 762	
Spesifikasjon av grunnlag for utsatt skatt	2016	2015
Obligasjoner og aksjer	9 157 024	9 055 703
Aksjer i datterforetak	1 743 757	1 352 670
Andeler i deltakerlignede selskap	360 726	348 901
Driftsmidler	-3 320	-2 867
Pensjonsforpliktelse	-44 124	-38 525
Fremførbart underskudd	-8 950 762	-8 922 045
Oppløst sikkerhetsavsetning personskadeforsikring 2015	260 820	260 820
Grunnlag for utsatt skatt	2 524 121	2 054 657
25% utsatt skatt	631 030	513 664
Skattekostnad		
Resultatført endring av utsatt skatt	119 414	45 064
Resultatført utsatt skatt på andre resultatkomponenter	-2 048	10 221
Betalbar skatt	0	0
Sum	117 366	55 285

Note 39. Ansatte og tillitsvalgtes lønns- og låneforhold

Lønnskostnader	2016	2015
Lønninger	71 489	67 573
Arbeidsgiveravgift	12 267	11 233
Pensjonskostnader	15 603	13 950
Andre ytelser	1 585	1 639
Sum	100 944	94 395

Selskapet har i regnskapsåret sysselsatt gjennomsnittlig 73 årsverk.

Ledende ansatte	Fastlønn	Bonus	Årets pensjon-opptjening	Lån i selskapet	Rentesats pr. 31.12.16	Avdragsplan
Åmund T. Lunde, adm. direktør	3 180		311	1 400	2,2	S / 17 år
Paul Høiness, finansdirektør	2 384		330			
Kjetil Houg, investeringsdirektør	1 900	1 845	301	2 000	2,2	S / 19 år
Hanne Myre, direktør bedriftskunde	1 689		354			
Stig Sæther, pensjonsdirektør	1 222		235			
Mette K. Johannessen, IT direktør	1 119		304			
Lise Karlsen, juridisk direktør	1 265		384	1 585	2,2	A / 15 år
Ansatte				46 898	2,2	
Sum	12 759	1 845	2 219	51 883		

	Styre-honorar	Revisjons-utvalg	Kontroll-komité	Lån i selskapet	Rentesats pr. 31.12.16	Avdragsplan
Bjarne Borgersen, styrets leder	1) 265					
Oluf Ulseth, nestleder	1) 185					
Hilde Kjelsberg	1) 154	77				
Vigdis Merete Almestad	1) 154	51				
Mari Sanden	1) 154					
Mette Cecilie Skaug	1) 154					
Jon Henrik Piela	1,3) 154					
Ole Arne Horgen Reinli, nyvalgt fra april 2016						
Ketil Wang, Observatør i OPF og styremedlem i OF	1) 116	51				
Ian W. Kenworthy, leder	2) 265		90			
Gro Løken	2) 185		70			
Preben Jacobsen	2) 154		70			
Tone Karen Haugland, varamedlem	2) 154		70			
Sum	1 336	179	300			

1. Honorar utbetales av konsernet og gjelder godtgjøring for verv i styret i Oslo Pensjonsforsikring og styret i Oslo Forsikring AS. Utbetalingsperioden gjelder april 2015 til april 2016

2. Kontrollkomiteen ble avviklet april 2016.

3. Sluttet i selskapet og gikk ut av styret i april 2016.

Styret i OPF har fastsatt prinsipper og retningslinjer for godtgjørelse som gjelder hele konsernet, samt etablert godtgjørelsesutvalg som er underlagt styret. Utvalget fører kontroll med at godtgjørelsesordningene i konsernet er i tråd med styrets prinsipper og retningslinjer.

Ledende ansatte er definert som adm. direktør og direktører ansatt i morselskapet OPF.

Administrerende direktør har rett til etterlønn i en periode på 6 måneder etter utløpet av den ordinære oppsigelsestiden. Det gis ikke pensjonsopptjening utover 12 G.

Ledelsen har ikke mottatt godtgjørelser eller økonomiske fordeler fra andre foretak i samme konsern, enn det som er vist over. Det er ikke gitt tilleggsgodtgjørelse for spesielle tjenester utenfor de normale funksjoner for en leder. Av de ledende ansatte er det kun investeringsdirektør som har bonusordning.

Honorar for styremedlemmer fastsettes på generalforsamlingen og utbetales etterskuddsvis. For styremedlemmer som er valgt av og blant de ansatte opplyses det kun om ytelser og lån som kan knyttes til vervet som styremedlem.

Alle ytelser er oppgitt uten tillegg for arbeidsgiveravgift.

Alle medarbeidere i konsernet kan oppta lån i OPF-konsernet til lånevilkår for ansatte. Ingen ledende ansatte har vilkår som avviker fra dette.

Det er innført bonusordning for egne forvaltere. Det er fastsatt tak for bonus. Den er knyttet opp mot målbare prestasjonskriteier og derav honoreres gode resultater for å unngå kortsiktige motiver. Den betingede bonusen utbetales med like årlige beløp over en treårs periode regnet fra bonusfastsettelsestidspunktet, forutsatt at etterfølgende resultater på selskaps- og individnivå tilsier at den betingede bonusen kan utbetales og at den ansatte sitter i uoppsagt stilling.

	2016	2015
Utgifter til styret, revisjonsutvalg, godtgjørelsesutvalg og kontrollkomite	1 245	1 857
Internrevisjon	1 285	1 500
Revisjonshonorar lovpålagt	716	757
Revisjonshonorar skatterådgivning	319	288
Andre tjenester utenfor revisjonen	97	219
Sum revisjon	2 417	2 764

Note 40. Transaksjoner med nærstående parter

Morselskap	2016	2015
Resultatposter		
Premieinntekter	2 939 533	3 021 650
Renter ansvarlig lån	75 218	75 218
Balanseposter		
Kundemellomværende		-149 263
Kortsiktig fordring	0	0
Ansvarlig lån	-1 240 000	-1 240 000

Oslo kommune er fakturert for premieinntekter og premie for egenandel uførepensjoner.

Søsterselskap	2016	2015
Oslo Forsikring AS (Oslo kommunes skadeforsikringsselskap og søsterselskap av OPF)		
Resultatposter		
Salg av tjenester	3 802	3 410

Salg av tjenester gjelder skadebehandling innen personskade og forsikring og saksbehandling for Oslo Forsikring AS er utført av seksjon for personskade i OPF. Produktene som behandles er yrkesskadeforsikring, ulykkesforsikring, gruppelevsforikring, tariffdekninger og barn-/elevulykkesforsikringer.

Datterselskap	2016	2015
Resultatposter		
Rente- og driftsinntekter	711 437	584 306
Balanseposter		
Mottatt konsernbidrag og andre utdelinger	542 197	559 013
Lån	723 243	7 137

Investeringer i datterselskap er i forbindelse med kjøp av fast eiendom. Avkastning til morselskap kommer i hovedsak fra renter på konsernlån, samt øvrige driftsinntekter.

Note 41. Fordeling av årets resultat

Fordeling av årets resultat:	Kunder	Selskapet	2016	2015
Avkastningsresultat	2 083 261	277 840	2 361 101	261 823
Risikoresultat	151 532	151 532	303 064	1 073 778
Administrasjonsresultat		15 604	15 604	29 787
Rentegarantipremie		268 074	268 074	267 605
Personskade		53 213	53 213	252 759
Tingskade		48 047	48 047	11 417
Tilleggsavsetning	-1 975 000	0	-1 975 000	-86 102
Oppreservering	82 160	-82 160	0	0
Resultat	341 953	732 150	1 074 103	1 811 064

Note 42. Betingede forpliktelser

Betingede forpliktelser reguleres av inngåtte rammeavtaler vedrørende sikkerhetsstillelse ved derivattransaksjoner. Avtalene har klausuler som regulerer terskelverdi, minimumsbeløp, markedsverdi, sikkerhetsstillelse og mislighold.

	2016	2015
Norsk Stat Cert 371 210916, motpart Danske Bank A/S	0	50 000
Norsk Stat Cert 371 210617, motpart Danske Bank A/S	60 000	0
Norsk Stat 14/24, motpart Danske Bank A/S	0	60 000
Norsk Stat 15/25, motpart Danske Bank A/S	0	75 000
Norsk Stat 10/21, motpart Danske Bank A/S	100 000	0
Sum Danske Bank A/S	160 000	185 000
Norsk Stat Cert 371 210916, motpart Svenska Handelsbanken	0	50 000
Sum Svenska Handelsbanken	0	50 000
Norsk Stat Cert 364 200917, motpart Nordea Bank Finland Plc	60 000	0
Norsk Stat 08/19, motpart Nordea Bank Finland Plc	0	70 000
Norsk Stat 12/23, motpart Nordea Bank Finland Plc	0	95 000
Sum Nordea Bank Finland Plc	60 000	165 000
Norsk Stat Cert 364 150616, motpart DNB	0	190 000
Norsk Stat Cert 371 211216, motpart DNB	0	80 000
Norsk Stat 12/23, motpart DNB	0	160 000
Sum DNB	0	430 000
Norsk Stat 08/19, motpart SEB Merchant Banking (FX og Swap)	0	100 000
Norsk Stat 10/21, motpart SEB Merchant Banking (FX og Swap)	130 000	120 000
Norsk Stat 12/23, motpart SEB Merchant Banking (FX og Swap)	60 000	0
Norsk Stat 14/24, motpart SEB Merchant Banking (FX og Swap)	160 000	110 000
Norsk Stat Cert 364 160316, motpart SEB Merchant Banking (Futures)	0	180 000
Norsk Stat Cert 364 150616, motpart SEB Merchant Banking (Futures)	0	40 000
Norsk Stat Cert 371 210617, motpart SEB Merchant Banking (Futures)	90 000	0
Norsk Stat 08/19, motpart SEB Merchant Banking (Futures)	0	30 000
Norsk Stat 10/21, motpart SEB Merchant Banking (Futures)	0	100 000
Sum SEB Merchant Banking	440 000	680 000
Sum	660 000	1 510 000

Note 43. Solvenskapital

Solvens II-regelverket trådte i kraft fra 1. januar 2016. Dette innebærer at beregning av kaptaalkrav er endret samtidig med at tidligere krav til kapitaldekning og kjernekapitaldekning har bortfalt. I tillegg til å omfatte kapital og kapitalkrav omfatter regelverket også regler for risikostyring og intern kontroll, tilsynsmessig kontroll og overvåking samt krav til informasjonsplikt til offentligheten og rapporteringsplikt overfor tilsynsmyndighetene.

Solvens II-regelverket stiller krav til ansvarlig kapital som skal dekke solvenskapitalkravet og minstekapitalkravet. Solvenskapitalkravet og minstekapitalkravet beregnes etter standardmetoden i henhold til Solvens II-regelverket og inkluderer effekten av overgangsregler.

Solvenskapitalen fremkommer hovedsaklig som netto eiendeler i Solvens II-balansen tillagt tellende ansvarlig lån. Solvenskapitalen er derfor forskjellig fra bokført egenkapital i regnskapet. I Solvens II-balansen inngår eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi. For eiendeler som har en annen verdi i regnskapet legges derfor mer-/mindreverdiene til i Solvens II-balansen.

Solvenskapitalen inndeles i tre kapitalgrupper i henhold til Solvens II-regelverket. Kapitalgruppe 2 kan dekke inntil 50 prosent av solvenskapitalkravet og inntil 20 prosent av minstekapitalkravet. Kapitalgruppe 3 kan dekke inntil 15 prosent av solvenskapitalkravet, men kan ikke benyttes til å dekke minstekapitalkravet.

Kapitalkravet i Solvens II fremkommer som summen av endringer i solvenskapital beregnet under ulike type stress, fratrukket diversifisering og tapsabsorberende effekt. Den største delen av kapitalkravet kommer fra markedsrisiko og livrisiko.

Solvenskapitalen og solvenskapitalkravet fremkommer av tabellene nedenfor.

Solvenskapital	31.12.16			
	Totalt	Kapital- gruppe 1	Kapital- gruppe 2	Kapital- gruppe 3
<i>Beløp i millioner kroner</i>				
Aksjekapital	900	900		
Overkurs	530	530		
Avstemmingsreserve	4 442	4 442		
Ansvarlig lån	1 435		1 435	
Risikoutjevningfond	1 085		1 085	
Samlet solvenskapital uten overgangsregler	8 391	5 872	2 520	
Tellende solvenskapital uten overgangsregler	6 538	5 872	667	
Tellende minstekapital uten overgangsregler	5 992	5 872	120	
Solvenskapitalkrav				
<i>Beløp i millioner kroner</i>				
Markedsrisiko	9 528			
Livrisiko	11 425			
Helserisiko	139			
Motpartsrisiko	144			
Operasjonell risiko	344			
Diversifisering	-4 540			
Tapsabsorberende effekt	-15 707			
Samlet solvenskapitalkrav uten overgangsregler	1 333			
Minstekapitalkrav uten overgangsregler	600			
Solvenskapitaldekning uten overgangsregler	490 %			
Solvenskapitaldekning med overgangsregler	581 %			
Minstekapitaldekning uten overgangsregler	999 %			
Minstekapitaldekning med overgangsregler	1 200 %			

Til generalforsamlingen i Oslo Pensjonsforsikring AS

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet til Oslo Pensjonsforsikring AS som viser et totalresultat i selskapsregnskapet på kr 606 592 tusen og et totalresultat i konsernregnskapet på kr 591 399 tusen. Årsregnskapet består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Oslo Pensjonsforsikring AS per 31. desember 2016 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.
- gir konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Oslo Pensjonsforsikring AS per 31. desember 2016 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i selskapets årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

PricewaterhouseCoopers AS, Postboks 748 Sentrum, NO-0106 Oslo

T: 02316, org.no.: 987 009 713 MVA, www.pwc.no

Statsautoriserte revisorer, medlemmer av Den norske Revisorforening og autorisert regnskapsførerselskap

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift, og på tilbørlig måte å opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.

(2)

Revisors beretning - 27. mars 2017 - Oslo Pensjonsforsikring AS

- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo 27. mars 2017
PricewaterhouseCoopers AS

Magne Sem
Statsautorisert revisor

(3)

MEDLEMMER AV OSLO PENSJONSFORSIKRINGS STYRINGS- OG KONTROLLORGAN

GENERALFORSAMLING

Finansbyråd Robert Steen (Ap)

STYRET

Valgt av generalforsamlingen:

Bjarne Borgersen, leder
Oluf Ulseth, nestleder
Hilde Kjelsberg
Vigdis Merete Almestad

Utpekt av den største
forhandlings sammenslutningen:

Mari Sanden

Valgt av de ansatte:

Mette Cecilie Skaug
Ole Arne Horgen Reinli (fra april 2016)
Jon-Henrik Piela (sluttet i selskapet april 2016)

REVISJONSUTVALG

Hilde Kjelsberg, leder
Vigdis Merete Almestad
Ketil Wang

GODTGJØRELSESUTVALG

Godtgjørelsesutvalget utgjøres av styret i OPF med unntak av styremedlemmer som er å anse som ledende ansatt.

KONTROLLKOMITÉ

Ian W. Kenworthy, leder
Gro Løken, medlem
Preben Jacobsen, medlem
Tone Karen Haugland, varamedlem

Kontrollkomiteen ble avviklet april 2016

INTERNREVISOR

EY, Kristin Bekkeseth

REVISOR

PricewaterhouseCoopers AS, Magne Sem

Bestandstall

Tellemetoden er endret fra og med 2014.

Utvikling av den totale bestanden 2016–2012

Ytelser	2016	2015	2014	2013	2012
Alderspensjoner	23 334	21 992	20 543	17 451	16 347
AFP fra 65 år	537	538	514	433	475
Ektefellepensjoner	3 959	3 963	3 852	3 152	3 074
Barnpensjoner	310	314	322	296	288
Uførepensjoner	7 351	7 492	7 671	7 730	7 561
Midlertidige uførepensjoner	1 580	1 678	1 714	1 796	1 910
Vedtektsfestede ytelser	37 071	35 977	34 616	30 858	29 655
Førtidspensjoner	9	7	7	5	5
AFP før 65 år	502	498	453	434	437
Antall pensjonister	37 582	36 482	35 076	31 297	30 097
Yrkeaktive	31 286	31 476	30 718	30 243	30 884
Permisjon	2 636	2 661	2 542	1 432	836
Fratrådte med rettigheter	35 543	35 380	35 563	33 209	33 520
Fratrådte uten rettigheter	35 137	34 618	34 126	31 501	31 153
Total bestand	142 184	140 617	138 025	127 682	126 490
Antall personer	132 617	131 089	129 579	120 458	119 668

Årlig tilgang av nye pensjoner 2016–2013

Ytelser	2016	2015	2014	2013
Alderspensjon	2262	2502	3 994	1 963
Ektefellepensjon	252	333	859	267
Barnpensjon	36	49	73	55
Uførepensjon	822	877	1 395	984
Midlertidig uførepensjon	450	507	549	471
AFP fra 65 år	320	311	332	231
Vedtektsfestede ytelser	4142	4 579	7 202	3 971
Førtidspensjon	5	1	2	1
AFP før 65	223	230	215	193
Antall pensjonister	4370	4 810	7 419	4 165

Utbetaling spesifisert på ytelse 2016–2012

Ytelse i millioner kroner	2016	2015	2014	2013	2012
Alderspensjoner	1 864	1 713	1 545	1 368	1 264
Ektefellepensjoner	248	251	209	199	250
Barnpensjoner	12	14	15	12	12
Uførepensjoner	350	399	431	401	384
Midlertidige uførepensjoner	85	86	85	89	86
Personskade	55	45	67		
Brutto utbetaling	2 614	2 508	2 352	2 069	1 996
Mottatt refusjon	178	188	144	135	127
Netto utbetaling	2 436	2 320	2 208	1 934	1 869

OPF.NO